

(อม.๒๘)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดี
ชั้นวินิจฉัยอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม.อธ. ๒/๒๕๖๔
คดีหมายเลขแดงที่ อม.อธ. /๒๕๖๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกา

วันที่ ๑๘ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง	อัยการสูงสุด	โจทก์
	นายสุวิทย์ ศิลาทอง ที่ ๑	
	นางสาวสุทิพย์ ทิพย์สุวรรณ ที่ ๒	
	พันตำรวจเอกพิชัย เกรียงวัฒนศิริ ที่ ๓	
	พันตำรวจโทรักศิลป์ รัตนวราหะ ที่ ๔	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ
เสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์	อุทธรณ์คัดค้าน	คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของ
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง	ลงวันที่ ๒๑	เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓
องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์	รับวันที่ ๒๖	เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

โจทก์ฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองกฎหมายและคดี สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ จำเลยทั้งสี่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท (อัตราแลกเปลี่ยน ๑ ยูโร ต่อ ๕๐ บาท) โดยวิธีพิเศษ ก่อนหน้านั้นนายแฮร์แบร์ท ทริกเซล เอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทยเสนอโครงการขายรถและเรือดับเพลิง รวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัย พร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปนเซียล ฟาห์รชอย เอจี แอนด์ โค เคจี (Steyr – Daimler – Puch Spezialfahrzeug AG & Co KG, บริษัทสไตเออร์ฯ) จำนวน ๑๘ รายการ ต่อนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการดังกล่าวในการประชุม เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ต่อมาวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร มีคำสั่งแต่งตั้งจำเลยทั้งสี่เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธานกรรมการ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และจำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗

นายออสการ์ อันเดสเนอร์ ทูตพาณิชย์แห่งสาธารณรัฐออสเตรีย ยื่นข้อตกลงของความเข้าใจในเรื่องการจัดหายานพาหนะที่ใช้ในการดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING หรือ A.O.U.) จำเลยทั้งสองซึ่งร่วมกับคณะกรรมการบริหารโครงการฯ พิจารณาร่างข้อตกลงดังกล่าวแล้ว คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ให้สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตรวจสอบรายละเอียดข้อตกลงดังกล่าวในฐานะผู้ใช้ว่าข้อท้วงติงหรือไม่ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแจ้งกลับว่าไม่มีข้อท้วงติง คณะกรรมการบริหารโครงการฯ มีความเห็นว่า รับทราบข้อตกลงดังกล่าว ส่วนความถูกต้องด้านกฎหมาย เห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบก่อนที่จะนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรีย โดยไม่ได้มีการตรวจสอบความถูกต้องจากกระทรวงมหาดไทย และสำนักงานอัยการสูงสุด และข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ไม่มีข้อความเรื่องการคัดค้านตอบแทน ไม่มีการตรวจสอบเรื่องอำนาจของผู้ลงนาม ไม่ได้ดำเนินการผ่านกระทรวงการต่างประเทศ ต่อมา พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ดำเนินการขอยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติในการประชุมเมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ ให้ดำเนินการจัดซื้อยานพาหนะดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติดังกล่าวเฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ข้อ ๑ ถึง ๕ ต่อมาวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ทำบันทึกถึงผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อขอความเห็นชอบให้ดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทา

สาธารณภัยจำนวน ๑๕ รายการ ภายในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร โดยวิธีพิเศษ และเสนอขอ
อนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ มีพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เป็นประธานกรรมการ และ
จำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการ วันเดียวกันคือวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ในฐานะประธาน
กรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษมีหนังสือถึงเอกอัครราชทูตออสเตรเลีย ประจำประเทศไทย เพื่อขอให้แจ้งไปยัง
บริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อให้ยื่นเสนอราคา พร้อมทั้งรายละเอียดต่างๆ ให้กับคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ
ต่อมาวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๗ บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือเสนอราคาขายรถดับเพลิงและเรือดับเพลิง
อุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการต่างๆ รวม ๑๕ รายการ เป็นเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร วันที่ ๒๔
สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์มีหนังสือไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ แจ้งว่าราคาที่เสนอมายังค่อนข้าง
สูง ขอให้ลดราคาลงอีก วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือยืนยันราคาเดิม แต่เสนอ
เพิ่มอุปกรณ์อะไหล่ และอุปกรณ์เครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้โดยไม่คิดมูลค่าจำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐
ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษทุกคนลง
ลายมือชื่อรับทราบท้ายหนังสือของบริษัทสไตเออร์ฯ วันเดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอ
บันทึกข้อความรายงานผลการพิจารณาไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่า เห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์
ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น
๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร คิดเป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท จากบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อไว้ใช้
ในราชการต่อไป ในวันเดียวกันนายสมัคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีหนังสือถึงนายโภคิน
ขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จากบริษัทสไตเออร์ฯ
ตามรายการและวงเงินตามบันทึกของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗
นายโภคินอนุมัติตามเสนอ และวันเดียวกันนายสมัครลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ซื้อ กับ

นายมาริโอ มีนาร์ ผู้แทนจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในฐานะผู้ขาย ทั้งนี้ เมื่อระหว่างวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ เวลากลางวันต่อเนื่องกัน จำเลยทั้งสี่ในฐานะกรรมการจัดซื้อ ครุภัณฑ์ยานพาหนะ รถดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ กับพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กรุงเทพมหานคร หรือร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต กล่าวคือ จำเลยทั้งสี่กับพวกได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ซึ่งได้ร่วมกันพิจารณาและรับทราบร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่กำหนดผู้ขาย คือ บริษัทสไตเออร์ฯ และมีการกำหนดราคาไว้แล้วก่อนที่จะมีการลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) อันเป็นเหตุให้ต้องใช้วิธีการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเนื่องจากเป็นกรณีต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ แม้คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติอนุมัติยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ แล้วก็ตาม แต่ไม่ได้ยกเว้นในเรื่องคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่าเหมาะสมกับราคาที่จัดซื้อว่ามีราคาถูกหรือแพงหรือไม่ ดังนั้นในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษจำเลยทั้งสี่กับพวกยังคงมีหน้าที่ต้องพิจารณาคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่ามีความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อโดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ โดยเฉพาะกรณีนี้มีบริษัทผู้ผลิตรถดับเพลิงหลายราย จึงต้องสืบราคาเพื่อเปรียบเทียบในการเจรจากับผู้เสนอราคา เพื่อหาความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) ที่กำหนดไว้ว่า “การซื้อโดยวิธีพิเศษ ในกรณีเป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศให้คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ เสนอผู้สั่งซื้อเพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือสืบราคาจากต่างประเทศ โดยขอความร่วมมือให้สถานเอกอัครราชทูต หรือส่วนราชการอื่นใน

ต่างประเทศช่วยสืบราคา คุณภาพ ตลอดจนรายละเอียด ส่วนการซื้อโดยผ่านองค์การระหว่างประเทศให้ติดต่อกับสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศที่มีอยู่ในประเทศโดยตรง เว้นแต่กรณีที่ไม่มีสำนักงานในประเทศ ให้ติดต่อกับสำนักงานในต่างประเทศได้...” แต่จำเลยทั้งสี่กับพวกไม่ได้ดำเนินการสืบราคาสินค้าประเภทเดียวกันจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายใด เพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมของราคาตามหน้าที่ จึงไม่ชอบด้วยข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) จำเลยที่ ๑ กับพวกไม่ได้เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม ไม่ได้พิจารณารายละเอียดของสินค้าและราคาที่จะต่อรองอย่างจริงจัง อันเป็นการขัดต่อข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ การที่จำเลยทั้งสี่กับพวกได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ และคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษย่อมมีหน้าที่บริหารโครงการและดำเนินการจัดซื้อให้เกิดประโยชน์แก่ราชการและประเทศชาติมากที่สุด มิใช่มุ่งหมายแต่จะซื้อสินค้าจากบริษัทสไตเออร์ฯ ให้ได้รายเดียว โดยมิได้คำนึงถึงความเสียหายที่ประเทศชาติจะได้รับ การจัดทำโครงการมีความรวบรัดในขั้นตอนต่าง ๆ ไม่คำนึงถึงข้อบัญญัติ ระเบียบราชการ มติของคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ทั้งรถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยเป็นสินค้าที่มีผู้ผลิตและผู้จำหน่ายหลายรายในประเทศสามารถสอบราคาหรือหาราคาเปรียบเทียบจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายอื่นได้ เมื่อเปรียบเทียบราคากับราคาจัดซื้อโดยการประกวดราคาของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และของกระทรวงมหาดไทย พบว่า การจัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อ กล่าวคือ รถดับเพลิงขับเคลื่อนสี่ล้อ พร้อมเครื่องสูบน้ำแบกหาม จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ ๒,๑๕๔,๐๕๐ บาท รวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๔๕,๘๗๕,๖๐๐ บาท รถดับเพลิงพร้อมบันไดสูง ๑๓ เมตร จำนวน ๙ คัน แพงกว่าคันละ

๑๗,๑๔๓,๒๐๐ บาท รวม ๙ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๕๔,๒๘๘,๘๐๐ บาท รถดับเพลิงบรรทุกน้ำ ๒,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๑๔๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๕,๔๕๕,๓๗๐ บาท รวม ๑๔๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๒,๒๒๕,๕๗๓,๒๘๐ บาท รถบรรทุกน้ำ ๑๐,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ ๑๕,๑๘๙,๑๐๐ บาท รวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑,๐๙๓,๖๑๕,๒๐๐ บาท รถไฟฟ้าส่องสว่าง ขนาด ๓๐ เควีเอ (KVA) จำนวน ๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๗,๘๗๗,๑๒๕ บาท รวม ๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๗๑,๕๐๘,๕๐๐ บาท รถดับเพลิงเคมี จำนวน ๗ คัน แพงกว่าคันละ ๕๖,๕๗๗,๒๕๐ บาท รวม ๗ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๓๙๖,๐๔๐,๗๕๐ บาท ในส่วนของเรือดดับเพลิง บริษัทสไตเออร์ฯ ไม่ได้ผลิตเอง แต่ว่าจ้างบริษัทซีทีบี จำกัด ผลิตและประกอบในราคาลำละ ๑๔,๓๐๐,๐๐๐ บาท แล้วนำมาขายให้ กรุงเทพมหานครลำละ ๒๕,๔๖๒,๑๐๐ บาท เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครต้องเสียงบประมาณในการจัดซื้อเพิ่ม บริษัทสไตเออร์ฯ ได้ประโยชน์เป็นเงินไปลำละ ๑๑,๑๖๒,๑๐๐ บาท รวม ๓๐ ลำ เป็นเงิน ๓๓๔,๕๒๓,๓๐๐ บาท การกระทำของจำเลยทั้งสี่กับพวกจึงเป็นการกระทำโดยร่วมกันดำเนินการโดยจงใจไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่กฎหมายหรือระเบียบกำหนด อันเป็นการร่วมกันกระทำใด ๆ ที่ไม่ชอบด้วยระเบียบ และกฎหมายโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม อันเป็นการเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เป็นผู้มีสิทธิเข้าทำสัญญากับกรุงเทพมหานคร เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครต้องจัดซื้อเรือดดับเพลิง เรือดดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาสูงเกินสมควร ทำให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ กรุงเทพมหานคร บริษัทห้างร้านรายอื่นที่มีอาชีพค้าขายเรือดดับเพลิง เรือดดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย และบุคคลอื่นหรือประชาชนที่เกี่ยวข้อง เหตุเกิดที่ศาลว่าการกรุงเทพมหานคร ถนนดินสอ แขวงเสาชิงช้า เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และกระทรวงมหาดไทย ถนนอัษฎางค์ กรุงเทพมหานคร เกี่ยวพันกัน ขอให้

ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ
เสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒

จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้ว พิพากษา
ยกฟ้อง

โจทก์อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของโจทก์มีว่า จำเลยทั้งสี่ร่วมกันกระทำความผิดตาม
ฟ้องหรือไม่ โดยโจทก์อุทธรณ์ว่า จำเลยทั้งสี่ซึ่งเป็นคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหาร
และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร และมีส่วน
เกี่ยวข้องกับการร่างข้อตกลงของความเข้าใจในเรื่องการจัดการระดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทา
สาธารณภัยให้กรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและ
รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย (A.O.U.) จำเลยทั้งสี่ไม่ตรวจเนื้อหาและขั้นตอนการดำเนินการตาม
ข้อตกลงของความเข้าใจดังกล่าวให้ถูกต้องตามที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติในหลักการ และจำเลยทั้งสี่ซึ่ง
เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษไม่ดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและข้อบัญญัติ
กรุงเทพมหานคร จนทำให้มีการจัดซื้อระดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาที่แพงกว่า
ราคาท้องตลาดเป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครได้รับความเสียหาย อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามอำนาจ
หน้าที่ อีกทั้งศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีพิพากษาว่า พลตำรวจตรี
อริลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งเป็นคณะกรรมการ
เช่นเดียวกับจำเลยทั้งสี่กระทำความผิดตามฟ้องและคดีถึงที่สุดแล้ว จึงเป็นการยืนยันได้ว่าการ

ดำเนินการของจำเลยทั้งสี่ในฐานะคณะกรรมการทั้งสองชุดไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ในส่วนของการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของจำเลยทั้งสี่ในฐานะคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานนั้น เห็นว่า จำเลยทั้งสี่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ โดยมีพลตำรวจตรีอิทธิชัยเป็นประธานกรรมการ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ จำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ แต่โครงการดังกล่าวเริ่มต้นมาตั้งแต่เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๕ ให้โอนย้ายภารกิจกองบังคับการตำรวจดับเพลิงมาอยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร มติดังกล่าวเป็นไปตามบันทึกข้อความที่ กท ๑๘๐๐/๒๕๖ ลงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๗ ลงนามโดยนายสมัคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร บันทึกฉบับดังกล่าวมีรายละเอียดเรื่องราวการจัดซื้อรถและเรือดับเพลิง รวมทั้งการค้าต่างตอบแทนที่มีวงเงิน ๘,๐๐๐ ล้านบาทด้วย ต่อมาวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๔๖ เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลีย ประจำประเทศไทย ขอเข้าพบนายวันมูฮัมหมัด นอร์มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๔๖ บริษัท สไตเออร์ฯ ส่งใบเสนอราคารถและเรือดับเพลิงรวมทั้งอาคารศูนย์ฝึกอบรมและอุปกรณ์ต่างๆ ให้นายวันมูฮัมหมัด นอร์มะทา วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๔๖ เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลีย ประจำประเทศไทย มีหนังสือแจ้งนายวันมูฮัมหมัด นอร์มะทา ว่า ทราบว่ากรุงเทพมหานคร กำลังพิจารณาจัดซื้อรถดับเพลิงและอุปกรณ์ต่างๆ สาธารณรัฐออสเตรเลียเสนอขอจัดหาทุนและพร้อมรับภาระการค้าต่างตอบแทนร้อยละหนึ่งร้อย หลังจากนั้นมีการหารือระหว่างนายประชา มาสินนที รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยกับเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลีย ประจำประเทศไทย เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๔๖ ต่อมาพลตำรวจตรีอิทธิชัยมีบันทึกลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

เสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นเพื่อให้ความเห็นชอบโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร ระบุจำนวนรถดับเพลิง เรือดับเพลิง อุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยต่างๆ ที่ต้องจัดซื้อเพิ่มเติม รวมทั้งการมีศูนย์ฝึกอบรม และให้รายงานกระทรวงมหาดไทยเพื่อดำเนินการทำความเข้าใจในรายละเอียดกับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลียต่อไป โดยมีหลักการคือจะต้องมีเงื่อนไขทำการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) ร้อยละหนึ่งร้อยของมูลค่าสินค้าตามสัญญาซื้อขาย ต่อมาวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๗ นายสมัครเสนอบันทึกเรื่อง ขออนุมัติโครงการพัฒนาระบบบริหารฯ ดังกล่าวต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๗ นายโกสิน พลกุล ซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแทนนายวันมูฮอมมัด นอร์มะทา เสนอเรื่องไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่ออนุมัติโครงการดังกล่าว ระบุมูลค่ารถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยที่จะจัดซื้อ รวมเป็นเงิน ๗,๘๔๗,๖๖๐,๑๕๐ บาท หรือ ๑๔.๙๕ ล้านบาท คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ต่อมาวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมัครมีบันทึกรายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีไปยังกระทรวงมหาดไทย ขอตัดศูนย์ฝึกอบรม ออก คงเหลือรายการที่ต้องจัดหาคือยานพาหนะ ๓๑๕ คัน เรือดับเพลิง ๓๐ ลำ ในวงเงิน ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท หรือ ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร (อัตราแลกเปลี่ยน ๕๐ บาท ต่อ ๑ ยูโร) วันเดียวกันนายโกสินมีหนังสือเสนอเรื่องดังกล่าวไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ต่อมาวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์มีหนังสือขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการฯ มีจำเลยทั้งสี่ร่วมเป็นกรรมการ และปลัดกรุงเทพมหานครมีคำสั่งอนุมัติตามเสนอ จะเห็นได้ว่าโครงการดังกล่าวเริ่มดำเนินการมา

ตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ มีการเจรจากันระหว่างบริษัทสโตนเออร์ฯ ผู้ขาย กับกรุงเทพมหานคร ผู้ซื้อ หลายครั้ง โดยความรู้เห็นของเอกอัครราชทูตออสเตรเลีย ประจำประเทศไทย และกระทรวงมหาดไทย ในฐานะหน่วยงานที่กำกับดูแลกรุงเทพมหานคร และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการแล้ว แม้ไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการในขั้นตอนดังกล่าว แต่จำเลยทั้งสี่เป็นข้าราชการในกรุงเทพมหานคร และโครงการดังกล่าวเป็นโครงการใหญ่ เกี่ยวข้องกับวงเงินงบประมาณหลายพันล้านบาท จำเลยทั้งสี่น่าจะต้องทราบความเป็นมาของโครงการดังกล่าวว่า เป็นโครงการที่เริ่มต้นในระดับนโยบายมานานแล้ว เป็นเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศ และมีการนำเข้าสู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีหลายครั้ง กรณีจึงมีเหตุที่ทำให้จำเลยทั้งสี่เข้าใจตั้งแต่ก่อนได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ แล้วว่า การซื้อขายรถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยต่างๆ จากบริษัทสโตนเออร์ฯ ตามโครงการดังกล่าวจะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ไม่มีทางที่จะเป็นประการอื่นไปได้ ภายหลังจำเลยทั้งสี่ได้รับแต่งตั้งจากปลัดกรุงเทพมหานครให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ พลตำรวจตรีอิทธิพลมีหนังสือวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เชิญจำเลยทั้งสี่เข้าประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ในวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗ โดยมีระเบียบวาระการประชุมดังนี้ ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ ระเบียบวาระที่ ๒ เป็นเรื่องเพื่อทราบ ข้อ ๒.๑ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ข้อ ๒.๒ มติคณะรัฐมนตรีรับทราบผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ข้อ ๒.๓ การมอบหมายหน้าที่ตามคำสั่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณามติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ตามระเบียบวาระที่ ๒.๑ เป็นมติอนุมัติในหลักการโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ

กรุงเทพมหานคร รวมถึงการขอรับความช่วยเหลือจากรัฐบาลออสเตรีย โดยการจัดทำการค้าต่างตอบแทน (Counter Trade) ในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และยานพาหนะต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ ส่วนมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ตามระเบียบวาระที่ ๒.๑ เป็นมติรับทราบผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ที่กระทรวงมหาดไทยแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบว่า กรุงเทพมหานครมีความจำเป็นต้องซื้อยานพาหนะเพิ่มจำนวน ๓๑๕ คัน เรือดับเพลิงจำนวน ๓๐ ลำ และครุภัณฑ์ที่ต้องจัดหาตามที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติในหลักการไว้แล้วเมื่อ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ เป็นเงินงบประมาณทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท (อัตราแลกเปลี่ยน ๕๐ บาท ต่อ ๑ ยูโร โดยประมาณ) การที่พลตำรวจตรี อธิลักษณ์แจ้งมติคณะรัฐมนตรีสองครั้งดังกล่าวให้คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ทราบ ยังมีเหตุที่ทำให้จำเลยทั้งสี่ในฐานะคณะกรรมการบริหารโครงการฯ เกิดความเข้าใจว่า โครงการจัดซื้อรถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร ได้รับอนุมัติทั้งในหลักการและวงเงินที่ใช้ในการจัดซื้อจากคณะรัฐมนตรีแล้ว คณะกรรมการบริหารโครงการฯ เพียงแต่มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกรอบการจัดซื้อจากบริษัท สไตเออร์ฯ ผู้ขาย ในราคาที่กำหนดมาแล้วเท่านั้น ต่อมาวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เมื่อนายออสการ์ อันเดสเนอร์ ทูตพาณิชย์ สาธารณรัฐออสเตรีย เสนอร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) ต่อสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย วันเดียวกันพลตำรวจตรีอธิลักษณ์นำร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) ให้คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ร่วมกันพิจารณาข้อตกลง เงื่อนไข และรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ปรากฏว่ามีการแจ้งให้จำเลยทั้งสี่ทราบถึงรายละเอียดตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) ล่วงหน้า การประชุมเพื่อพิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) ในวันดังกล่าว มี

รายละเอียดตามบันทึกข้อความที่ กท ๑๘๐๐/๔๘๑ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ระบุข้อเท็จจริงว่า คณะกรรมการบริหารโครงการฯ พิจารณาแล้วมีความเห็นขอรับทราบข้อตกลงตามร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) ส่วนความถูกต้องในด้านกฎหมายเห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม โดยปรากฏตามคำเบิกความของนางประพิม บริสุทธิ์ รองผู้อำนวยการสำนักงานการคลัง ในฐานะคณะกรรมการบริหารโครงการฯด้วยว่า ในการประชุมพลตำรวจตรีอธิลักษณ์แจ้งให้ที่ประชุมรับทราบว่า โครงการดังกล่าวมีที่มาจากการที่สาธารณรัฐออสเตรเลียเสนอโครงการแก่กระทรวงมหาดไทย เป็นการซื้อขายระหว่างรัฐต่อรัฐในลักษณะการค้าต่างตอบแทน พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ยังพยายามที่จะมอบหมายงานเกี่ยวกับการจัดหาครุภัณฑ์รถดับเพลิงให้คณะกรรมการบริหารโครงการฯ แต่พยายามไม่เห็นด้วยจึงได้โต้แย้งว่าควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานเจ้าของเรื่องซึ่งเป็นเจ้าของงบประมาณเป็นผู้ดำเนินการเอง และปรากฏตามคำเบิกความของนายเกรียงพล พัฒนรัฐ ผู้อำนวยการกองการต่างประเทศ ในฐานะคณะกรรมการบริหารโครงการฯด้วยว่า พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ประสงค์ให้คณะกรรมการบริหารโครงการฯรับรองร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) แต่คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ไม่เคยเห็นร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) ซึ่งมีรายละเอียดข้อเท็จจริงยุ่งยากซับซ้อนมาก่อน คณะกรรมการบริหารโครงการฯ จึงให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งเป็นผู้ใช้สิ่งของตรวจสอบรายละเอียดข้อตกลงดังกล่าวในฐานะผู้ใช่ว่ามีข้อท้วงติงหรือไม่ เมื่อสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่มีข้อท้วงติง คณะกรรมการบริหารโครงการฯมีความเห็นว่า ขอรับทราบข้อตกลงดังกล่าว โดยในส่วนความถูกต้องด้านกฎหมาย เห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบความถูกต้อง ก่อนที่จะนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม พฤติการณ์ของพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็น

ว่า พลตำรวจตรีอธิลักษณ์พยายามที่จะให้คณะกรรมการบริหารโครงการฯ รับรองความถูกต้องของร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) เพื่อให้เกิดความชอบธรรมในการดำเนินการขั้นต่อไปคือการจัดซื้อ แต่คณะกรรมการบริหารโครงการฯ มิได้รับรองให้ตามความประสงค์ของพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ และการที่พลตำรวจตรีอธิลักษณ์เสนอร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) ที่มีมูลค่าสูงถึง ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร คิดเป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท (อัตราแลกเปลี่ยน ๑ ยูโร ต่อ ๕๐ บาท) ให้คณะกรรมการบริหารโครงการฯ พิจารณาในวันเดียวกับที่ทูตพาณิชย์สาธารณรัฐออสเตรเลีย นำร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) ดังกล่าวมาส่งมอบที่สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ย่อมไม่มีเวลาเพียงพอที่จะตรวจสอบเนื้อหาและความถูกต้องของร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) โดยละเอียด อีกทั้งการที่พลตำรวจตรีอธิลักษณ์เสนอร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) ให้คณะกรรมการบริหารโครงการฯ พิจารณาในระยะเวลากระชั้นชิด ยังสื่อให้เห็นว่าพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ต้องการปกปิดข้อเท็จจริงที่วาระดับเพลิงและเรือดပ်เพลิงที่จัดซื้อ มีราคาสูงผิดปกติ เพื่อให้ขั้นตอนการพิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) ของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ผ่านไปได้โดยเร็ว วันเดียวกันภายหลังการประชุมคณะกรรมการโครงการฯ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์มีบันทึกข้อความที่ กท.๑๘๐๐/๙๘๑ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เสนอไปยังนายสมักร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีข้อความระบุว่า คณะกรรมการบริหารโครงการฯ รับทราบข้อตกลงตามเอกสารร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) ส่วนความถูกต้องด้านกฎหมายเห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบความถูกต้อง ก่อนนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามในข้อตกลงดังกล่าว แต่ในวันเดียวกันนายสมักรกลับมีบันทึกข้อความ ที่ กท.๑๘๐๐/๘๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ แจ้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยว่า

กรุงเทพมหานครได้ตรวจสอบผลการพิจารณาของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง มีความเห็นสอดคล้องกับสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) ดังกล่าว และวันเดียวกัน พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์มีหนังสือที่ กท.๑๘๐๐/๔๒๗ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เชิญ เอกอัครราชทูตออสเตรเลียประจำประเทศไทยลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจ(A.O.U) ในวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เวลา ๙ นาฬิกา ณ สำนักงานรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และต่อมาในวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายโกสิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และนายแฮร์แบร์ท ทรักเชิล เอกอัครราชทูตออสเตรเลียประจำประเทศไทย ก็ได้ร่วมกันลงนามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) อันเป็นการดำเนินการที่ผิดไปจากความเห็นของความเห็นของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ที่เสนอให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม ประกอบกับร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) มีข้อความระบุว่า ให้มีการลงนามกันระหว่างรัฐบาลไทย โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลีย โดยเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทย ย่อมทำให้จำเลยทั้งสี่ในฐานะคณะกรรมการบริหารโครงการฯ เข้าใจว่าเป็นความตกลงระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาล (G TO G) ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการทำความตกลงตามที่เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลียเสนอมา ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ และราคาของรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงตามที่ปรากฏในร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) ยังใกล้เคียงกับราคากระทรวงมหาดไทยเคยแจ้งให้คณะรัฐมนตรีรับทราบ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ โดยมติคณะรัฐมนตรีในส่วนของการชำระการประจํา นั้น ตามรายงานการไต่สวน

ข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. นายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ ให้ความเห็นไว้ว่า หน่วยงานราชการ ต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีโดยเคร่งครัด จึงมีเหตุให้จำเลยทั้งสี่เข้าใจว่า ในฐานะคณะกรรมการ บริหารโครงการฯ ไม่อาจปฏิบัติเป็นอย่างอื่นนอกเหนือไปจากมติคณะรัฐมนตรีสั่งการมา นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงยังไม่ปรากฏว่า จำเลยทั้งสี่รับรู้หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการนี้ตั้งแต่เริ่มแรกที่ นายแฮร์แบร์ท ทริกเซล เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทยยื่นเสนอโครงการ พร้อม ทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ฯ ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย อีกทั้งการดำเนินการใน เรื่องดังกล่าวยังไม่มีแนวทางปฏิบัติมาก่อน ไม่ปรากฏว่ามีการแจ้งให้จำเลยทั้งสี่ทราบถึงรายละเอียด ตามข้อตกลงของความเข้าใจ(A.O.U) ล่วงหน้า การที่จำเลยทั้งสี่มิได้โต้แย้งคัดค้านว่าร่างข้อตกลง ของความเข้าใจ (A.O.U.) ดังกล่าว มีความไม่ชอบมาพากลหรือมีความไม่ถูกต้อง โดยเพียงแค่ รับทราบร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) และเสนอให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบความ ถูกต้องด้านกฎหมายก่อนนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม ถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติ ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารโครงการฯตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏและเท่าที่สามารถทำ ได้แล้ว การดำเนินการของจำเลยทั้งสี่ในส่วนนี้จึงยังฟังไม่ได้ว่าเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ หน้าที่โดยมิชอบ

ส่วนการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของจำเลยทั้งสี่ในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธี พิเศษนั้น จำเลยทั้งสี่ได้รับแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ มีผลตำรวจตรือธลักษณ์เป็นประธาน กรรมการ เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ ก่อนวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ อันเป็นวันที่มีการพิจารณาว่า สมควรจัดซื้อหรือไม่ เพียง ๕ วัน จำเลยทั้งสี่จึงมีเวลาในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ในฐานะ คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษน้อยมาก และก่อนจำเลยทั้งสี่ได้รับแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อ

โดยวิธีพิเศษ พลตำรวจตรีอิทธิพลมีบันทึกข้อความฉบับลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ แจ้งไปยัง ปลัดกรุงเทพมหานคร ในฐานะประธานคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ กรุงเทพมหานคร ขอยกเว้น ไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เพื่อให้กรุงเทพมหานครสามารถ ดำเนินการตามร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ ได้ คณะกรรมการว่าด้วยการ พักตร์ กรุงเทพมหานคร ประชุมพิจารณาเรื่องดังกล่าวเมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ แล้วมีมติว่า สำนัก ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสามารถดำเนินการจัดการดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย ตามมติคณะรัฐมนตรีได้โดยวิธีพิเศษตามข้อ ๒๐(๓) แห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการพัสดุ พ.ศ.๒๕๓๘ และอนุมัติยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติดังกล่าวเฉพาะกรณีที่ต้องดำเนินการตาม ข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) ในเรื่องการจัดหารดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยให้แก่ กรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย ระหว่างราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐ ออสเตรเลีย ข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ การดำเนินการตามมติของคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ กรุงเทพมหานคร ดังกล่าว ปรากฏตามคำเบิกความของนายวีรพล ปานะบุตร ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ในฐานะ กรรมการในคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ กรุงเทพมหานคร ว่า คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษต้อง ดำเนินการตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการพัสดุ พ.ศ.๒๕๓๘ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับ ข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ข้อ ๑ ถึง ๕ ซึ่งกรณีที่ได้รับยกเว้น รวมถึงการไม่ปฏิบัติตาม ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) ที่กำหนดว่า การซื้อโดยวิธีพิเศษให้ ผู้สั่งซื้อแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษขึ้นเพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้ ... (๓) ในกรณีเป็นพัสดุที่ จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศให้เสนอผู้สั่งซื้อเพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือ สืบราคาจากต่างประเทศโดยขอความร่วมมือให้สถานเอกอัครราชทูตหรือส่วนราชการอื่นใน

ต่างประเทศช่วยสืบราคา คุณภาพตลอดจนรายละเอียด ส่วนการซื้อโดยผ่านองค์การระหว่างประเทศ ให้ติดต่อกับสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศที่มีอยู่ในประเทศโดยตรง เว้นแต่กรณีที่ไม่มีสำนักงานในประเทศให้ติดต่อกับสำนักงานในต่างประเทศ เมื่อข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ เป็นกรณีพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ มีการกำหนดตัวผู้ขายและราคาสินค้าไว้แล้ว รวมทั้งได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) อันเป็นข้อที่ว่าด้วยการสืบราคาพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ ประกอบกับกรุงเทพมหานครไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดซื้อในกรณีเช่นนี้มาก่อน ย่อมมีเหตุให้จำเลยทั้งสี่เข้าใจโดยสุจริตว่าไม่จำเป็นต้องดำเนินการสืบราคาก่อนทำความเข้าใจว่าสมควรจัดซื้อหรือไม่ นอกจากนี้ภายหลังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ จนถึงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ อันเป็นวันที่จำเลยทั้งสี่ พิจารณาทำความเข้าใจว่าสมควรสั่งซื้อสินค้าตามโครงการดังกล่าวหรือไม่ ยังมีการดำเนินการของ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์และนายสมัครเพื่อให้ข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) บรรลุผลต่อไปอีก กล่าวคือวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์มีหนังสือถึงอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ ขอให้ทำสัญญาการค้าต่างตอบแทนกับบริษัทสไตเออร์ฯ ตามที่คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีมติเห็นชอบและนำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบแล้วเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ต่อมาวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์มีบันทึกตามลำดับชั้นถึง นายสมัครเพื่อให้ความเห็นชอบคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ยานพาหนะและครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัยในโครงการนี้ วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์มีบันทึกถึงผู้อำนวยการกอง กฎหมายและคดี ขอให้ตรวจร่างข้อตกลง แต่จำเลยที่ ๑ ในฐานะผู้อำนวยการกอง กองกฎหมายและคดี

เห็นสมควรให้ส่งสำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณา วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีหนังสือเสนอคณะรัฐมนตรีขอความเห็นชอบโครงการฯ ในวงเงิน ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท ขออนุมัติก่อนนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ ถึง ๒๕๕๓ และขออนุมัติวงเงินเพื่อเป็นค่าธรรมเนียมในการเปิด LETTER OF CREDIT (L/C) เพื่อชำระหนี้ตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) และเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายสมัครมีหนังสือแจ้งไปยังประธานสภากรุงเทพมหานคร ขอความเห็นชอบให้กรุงเทพมหานครผูกพันงบประมาณปีต่อไปในโครงการนี้ การดำเนินการของพลตำรวจตรีอธิลักษณ์และนายสมัครดังกล่าวแสดงให้เห็นได้ว่า มีการดำเนินการเพื่อให้ข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) บรรลุผลโดยเร็วมาตั้งแต่ก่อนจำเลยทั้งสี่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ต่อมาภายหลังจำเลยทั้งสี่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ก็ปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติและให้ความเห็นชอบดำเนินการต่อไปตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอขออนุมัติก่อนนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณและขออนุมัติวงเงินเพื่อเป็นค่าธรรมเนียมในการเปิด LETTER OF CREDIT (L/C) ต่อมาวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ สภากรุงเทพมหานครมีมติเห็นชอบให้กรุงเทพมหานครผูกพันงบประมาณปีต่อไปได้ การที่คณะรัฐมนตรีและสภากรุงเทพมหานครมีมติดังกล่าว ย่อมมีเหตุให้จำเลยทั้งสี่เข้าใจว่า คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษมีหน้าที่เพียงดำเนินการเพื่อให้กระบวนการจัดซื้อครบถ้วนตามข้อบัญญัติของกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยต้องจัดซื้อจากผู้ขายที่มีการระบุตัวไว้และในราคาที่กำหนดไว้แล้ว แม้ในวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะประธานคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษมีหนังสือถึงบริษัทสไตเออร์ฯ ขอต่อรองราคา แต่บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือตอบในวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ ว่า ไม่สามารถลดราคาได้ แต่ยินดีเสนออุปกรณ์และอะไหล่โดย

ไม่คิดราคาเป็นมูลค่า ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร พร้อมฝึกอบรมบุคลากรให้ การที่บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือตอบกลับมาในวันถัดมาแสดงให้เห็นว่า การต่อรองดังกล่าวเป็นการดำเนินการเพียงเพื่อให้ปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีการต่อรองราคากันแล้วเท่านั้น มิได้มีการต่อรองราคากันจริงจัง ในวันเดียวกัน คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษก็ได้มีบันทึกข้อความถึงปลัดกรุงเทพมหานคร รายงานผลการจัดซื้อว่า คณะกรรมการฯ พิจารณาข้อเสนอของบริษัทสไตเออร์ฯ แล้วเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ และราคาไม่เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากทางราชการที่กำหนดไว้ในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร คิดเป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท (อัตราแลกเปลี่ยน ๑ ยูโร ต่อ ๕๐ บาท) เห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัยจำนวน ๑๕ รายการ จากบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อไว้ในราชการต่อไป แม้ข้อเท็จจริงปรากฏว่ารถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยต่างๆ ที่ซื้อจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในคดีนี้จะมีราคาสูงกว่าราคาปกติเมื่อเปรียบเทียบกับการจัดซื้อครุภัณฑ์รายการเดียวกันของหน่วยราชการอื่น ก็เป็นข้อเท็จจริงที่ปรากฏในภายหลัง อีกทั้งกรณีนี้เป็นการจัดซื้อจากต่างประเทศที่มีข้อตกลงเกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรีย โดยสาธารณรัฐออสเตรียต้องสั่งซื้อสินค้าจากประเทศไทยตอบแทนในราคาเท่ากันด้วย หากราคาซื้อขายของสินค้าที่สั่งซื้อต่ำลงเป็นเหตุให้จำนวนเงินค่าสินค้าที่สาธารณรัฐออสเตรียสั่งซื้อสินค้าจากประเทศไทยลดลงตามไปด้วย นอกจากนี้ตามคำเบิกความของนายเชิดชัย มีคำ นิติกร ๙ ชช. สำนักพัฒนามาตรฐานระบบพัสดุภาครัฐ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ปรากฏว่า หากมีการปรับลดราคาไม่ตรงตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ และวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ รวมทั้งไม่ตรงกับจำนวนเงินตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ต้องถือว่ามีเหตุขัดข้องเกิดขึ้นใน

การปฏิบัติตามข้อตกลงในการจัดซื้อแบบรัฐบาลต่อรัฐบาล (G TO G) ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ต้องนำเข้าไปประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กหว.) เพื่อพิจารณาวินิจฉัยตีความหรือผ่อนผัน การที่จำเลยทั้งสี่มิได้ดำเนินการต่อรองราคาอย่างจริงจังจึงมิใช่ข้อเท็จจริงที่แสดงว่า จำเลยทั้งสี่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือรู้เห็นเป็นใจกับการซื้อขายที่มีราคาสูงมากกว่าปกติดังกล่าว ส่วนที่ปรากฏว่า วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ทำบันทึกเสนอผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครขอให้ลงนามในหนังสือขอลอนเรื่องการตรวจร่างข้อตกลงซื้อขายคืนจากสำนักงานอัยการสูงสุด โดยอ้างว่าร่างข้อตกลงดังกล่าวกับข้อตกลงของกองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ (กรป.กลาง) ที่เคยทำกับบริษัทสไตเออร์ฯ มีลักษณะข้อความและเงื่อนไขเป็นอย่างเดียวกันและผ่านการตรวจร่างจากสำนักงานอัยการสูงสุดมาแล้วนั้น ไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขอลอนเรื่องคืนจากสำนักงานอัยการสูงสุดด้วย และที่ปรากฏว่าบริษัทสไตเออร์ฯ มอบอำนาจให้บุคคลอื่นดำเนินการเรื่องการค้าต่างตอบแทนโดยบริษัทสไตเออร์ฯ ไม่ได้ดำเนินการเอง รวมทั้งที่ปรากฏว่าการจัดซื้อในคดีนี้แตกต่างจากการจัดซื้อโดยวิธีรัฐต่อรัฐ (G TO G) ของกระทรวงกลาโหมที่เคยดำเนินการมาก่อนหน้านั้น ก็เป็นเรื่องที่ปรากฏในภายหลังเช่นกัน การที่จำเลยทั้งสี่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษโดยมีข้อจำกัดที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติอำนาจหน้าที่ตามปกติได้หลายประการ ประกอบกับมีเหตุที่ทำให้จำเลยทั้งสี่เชื่อโดยสุจริตว่าต้องดำเนินการจัดซื้อไปตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและสภากรุงเทพมหานครแล้ว อีกทั้งไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่ได้รับประโยชน์ประการใดจากการทำหน้าที่คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ พยานหลักฐานตามทางไต่สวนยังไม่พอพียงได้ว่า จำเลยทั้งสี่มีเจตนา

ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมเพื่อ
เอื้ออำนวยแก่บริษัทสไตเออร์ฯ ให้เป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับกรุงเทพมหานคร ตามคำฟ้อง

ส่วนที่โจทก์อุทธรณ์ด้วยว่า ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
เคยมีคำพิพากษาว่า พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ซึ่งเป็นคณะกรรมการทั้งสองชุดเช่นเดียวกับจำเลยทั้งสี่
กระทำความผิดตามฟ้องและคดีถึงที่สุดแล้ว เป็นการยืนยันได้ว่าการดำเนินการของจำเลยทั้งสี่ใน
ฐานะคณะกรรมการทั้งสองชุดไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น เห็นว่า ในคดีอาญาศาลจะต้องใช้ดุลพินิจ
วินิจฉัยชี้ว่าพนักงานหลักฐานทั้งปวง จะไม่พิพากษาลงโทษจำเลยจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำ
ความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด เมื่อพยานหลักฐานในคดีนี้รับฟังไม่ได้ว่า จำเลยทั้งสี่
กระทำความผิดตามฟ้อง ย่อมต้องพิพากษายกฟ้องจำเลยทั้งสี่ ประกอบกับข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่า
การกระทำของพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เพื่อให้การซื้อขายตามคำฟ้องบรรลุผล จำเลยทั้งสี่มีส่วน
เกี่ยวข้องในทุกเรื่อง การที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษา
คดีในส่วนของพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เช่นนั้น ย่อมไม่อาจนำมารับฟังว่าจำเลยทั้งสี่กระทำความผิดตาม
ฟ้องในคดีนี้ด้วย ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษายกฟ้อง
จำเลยทั้งสี่มานั้นชอบแล้ว อุทธรณ์ของโจทก์ฟังไม่ขึ้น

จึงวินิจฉัยว่า จำเลยทั้งสี่ไม่ได้ร่วมกันกระทำความผิดตามฟ้อง/.

นายอธิคม อินทุภูติ

(อม.๒๘)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีชั้นอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม.อธ. ๒/๒๕๖๔
คดีหมายเลขแดงที่ อม.อธ. /๒๕๖๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกา

วันที่ ๑๘ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง	อัยการสูงสุด	โจทก์
	นายสุวิทย์ ศิลาทอง ที่ ๑	
	นางสาวสุทิพย์ ทิพย์สุวรรณ ที่ ๒	
	พันตำรวจเอกพิชัย เกรียงวัฒนศิริ ที่ ๓	
	พันตำรวจโทรักศิลป์ รัตนวราหะ ที่ ๔	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ
เสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์	อุทธรณ์คัดค้าน	คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของ
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง	ลงวันที่ ๒๑	เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓
องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์	รับวันที่ ๒๖	เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

โจทก์ฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง กองกฎหมาย และคดี สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและเจ้าพนักงาน โดยจำเลยทั้งสี่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท โดยวิธีพิเศษ ซึ่งสืบเนื่องจากนายเฮอเบิร์ต ทริกเซล เอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทยยื่นเสนอโครงการขายรถและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ ป้องกันบรรเทาสาธารณภัย พร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล พาท์รชอย เอจี แอนด์ โค เคจี (Steyr – Daimler - Puch Spezialfahrzeug AG & Co KG, บริษัทสไตเออร์ฯ) จำนวน ๑๘ รายการ ต่อมาวันพฤหัสบดีที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมิคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพ การทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธานกรรมการ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และ จำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้พิจารณาร่างข้อตกลง ของความเข้าใจในเรื่องการจัดการจัดหาดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. แล้วรับทราบข้อตกลงตามเอกสารดังกล่าว โดยในส่วนของความ

ถูกต้องในด้านกฎหมายเห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเสนอเรียน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามในร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) วันที่ ๓๐ กรกฎาคม
๒๕๔๗ มีการร่วมกันลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาล
สาธารณรัฐออสเตรเลีย ต่อมาคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติให้ดำเนินการ
จัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒๐ (๓) โดย
ยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้อง
ดำเนินการตามร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ข้อ ๑ ถึง ๕ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรี
อรรถสิทธิ์ เสนอขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอรรถสิทธิ์
เป็นประธานกรรมการ จำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการ ต่อมาพลตำรวจตรีอรรถสิทธิ์มีหนังสือไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ
เพื่อแจ้งว่าราคาที่เสนอมานั้นยังเป็นราคาที่ค่อนข้างสูงจึงขอให้ลดราคาลงอีก แต่บริษัทสไตเออร์ฯ มี
หนังสือยืนยันราคาเดิม แต่เสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่ และอุปกรณ์เครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้โดยไม่
คิดมูลค่าจำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ ซึ่ง
คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษทั้งหมดได้ลงลายมือชื่อรับทราบทำหนังสือของบริษัทสไตเออร์ฯ วันเดียวกัน
คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่า เห็นควรจัดซื้อ
ครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น
๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร คิดเป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท จากบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อไว้ใช้
ในราชการต่อไป ในวันเดียวกันนายสมิทธ สุนทรวท ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีหนังสือถึงนายโกคิน
พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์
บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ จากบริษัทสไตเออร์ฯ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกคิน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอนุมัติตามที่เสนอ ในวันเดียวกันนายสมัคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ซื้อกับนายมาริโอ มินาร์ ผู้แทนจากบริษัทไตเออร์ฯ ในฐานะผู้ขาย ทั้งนี้ เมื่อระหว่างวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ เวลากลางวันต่อเนื่องกัน จำเลยทั้งสี่ในฐานะกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะ รถดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ กับพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กรุงเทพมหานคร หรือร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต กล่าวคือ ก่อนที่จำเลยทั้งสี่กับพวกจะได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้งสี่กับพวกเคยได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ซึ่งได้ร่วมกันพิจารณาและรับทราบร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) มาก่อนที่จะมีการลงนามในร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) แม้ร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) กำหนดผู้ขายคือ บริษัทไตเออร์ฯ และมีการกำหนดราคาไว้แล้ว ซึ่งเป็นเหตุให้ต้องใช้วิธีการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเนื่องจากเป็นกรณีต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ และคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติอนุมัติยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตามร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ข้อ ๑ ถึง ๕ แล้วก็ตาม แต่ไม่ได้ยกเว้นในเรื่องคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่าเหมาะสมกับราคาที่จัดซื้อหรือไม่ และราคาที่จัดซื้อว่าถูกหรือแพง จำเลยทั้งสี่กับพวกในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษยังคงมีหน้าที่ต้องพิจารณาคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่ามีความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อโดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ โดยเฉพาะกรณีนี้มีบริษัทผู้ผลิตรถดับเพลิงหลายราย จึงต้องพิจารณาในเรื่องราคาด้วยการสืบราคาเพื่อเปรียบเทียบในการ

เจรจากับผู้เสนอราคา เพื่อหาความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามข้อบัญญัติศกฐน กรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) ที่กำหนดไว้ว่า “การซื้อโดยวิธีพิเศษ ในกรณีเป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศให้คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ เสนอผู้สั่งซื้อเพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือสืบราคาจากต่างประเทศ โดยขอความร่วมมือให้สถานเอกอัครราชทูต หรือส่วนราชการอื่นในต่างประเทศช่วยสืบราคา คุณภาพ ตลอดจนรายละเอียด ส่วนการซื้อโดยผ่านองค์การระหว่างประเทศให้ติดต่อกับสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศที่มีอยู่ในประเทศโดยตรง เว้นแต่กรณีที่ไม่มีสำนักงานในประเทศ ให้ติดต่อกับสำนักงานในต่างประเทศได้...” แต่จำเลยทั้งสี่กับพวกไม่ได้ดำเนินการสืบราคาสินค้าประเภทเดียวกันจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายใด เพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมของราคาตามอำนาจหน้าที่ จึงไม่ชอบด้วยข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) จำเลยที่ ๑ กับพวกไม่ดำเนินการใด ๆ เพื่อให้มีการเปิดโอกาสให้มีการเสนอราคา และต่อรองราคา รวมทั้งไม่มีการแสดงความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม ซึ่งเป็นการขัดต่อข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ และจำเลยทั้งสี่กับพวกได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้งสี่กับพวกไม่ได้ดำเนินการใด ๆ นอกจากดำเนินการต่อรองราคากับบริษัทสไตเออร์ฯ เพียงรายเดียวเท่านั้น ซึ่งเป็นการเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาการดำเนินการต่อรองราคาของจำเลยทั้งสี่กับพวกโดยนับตั้งแต่วันที่นายสมคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีคำสั่งแต่งตั้งให้จำเลยทั้งสี่กับพวกเป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ คือ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ จนถึงวันที่คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอความเห็นให้จัดซื้อรถดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยไปยังนายสมคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร คือ วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ มีระยะเวลาดำเนินการ

เพียงประมาณ ๕ วัน เท่านั้น โดยจำเลยทั้งสี่กับพวกเพียงแต่มีหนังสือขอต่อรองราคาไปยัง บริษัทไต้เออร์ฯ อย่างเร่งรีบเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ โดยไม่มีการพิจารณารายละเอียดของ สินค้าและราคาที่จะต่อรองอย่างจริงจัง แต่จำเลยทั้งสี่กับพวกกระทำในลักษณะเพียงเพื่อให้เห็นว่ามี การขอต่อรองราคาแล้วเท่านั้น และในวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ ได้เสนอบันทึกขออนุมัติจัดซื้อตาม ราคาที่ได้รับการยืนยันจากบริษัทไต้เออร์ฯ การที่จำเลยทั้งสี่กับพวกได้รับแต่งตั้งให้เป็น คณะกรรมการบริหารโครงการฯ และคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษย่อมมีหน้าที่บริหารโครงการ และดำเนินการจัดซื้อให้เกิดประโยชน์แก่ราชการและประเทศชาติมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการสืบราคา และต่อรองราคาให้ถึงที่สุดเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ มิใช่มุ่งหมายแต่จะซื้อสินค้าจาก บริษัทไต้เออร์ฯ ให้ได้รายเดียว โดยมีได้คำนึงถึงความเสียหายที่ประเทศชาติจะได้รับ ดังนั้น การ จัดทำโครงการซึ่งมีความเร่งรีบรวบรัดในขั้นตอนต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงข้อบัญญัติ ระเบียบราชการ มติของคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณาประกอบว่า รถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยเป็นสินค้าประเภทเดียวกันมีคุณลักษณะของ สินค้าในการใช้งานที่มีผู้ผลิตและผู้จำหน่ายหลายรายในประเทศสามารถสอบราคาหรือหาราคา เปรียบเทียบจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายอื่นได้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบราคากับราคาจัดซื้อโดยการ ประกวดราคาของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วพบว่า การจัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่า สินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อ กล่าวคือ รถดับเพลิงขับเคลื่อนสี่ล้อ พร้อมเครื่องสูบน้ำแบกหาม จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ ๒,๑๕๔,๐๕๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน แพง กว่าเป็นเงิน ๑๕๕,๘๗๕,๖๐๐ บาท รถดับเพลิงพร้อมบันไดสูง ๑๓ เมตร จำนวน ๙ คัน แพงกว่าคันละ ๑๗,๑๔๓,๒๐๐ บาท คิดรวม ๙ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๕๔,๒๘๘,๘๐๐ บาท รถดับเพลิงบรรทุกน้ำ

๒,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๑๔๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๕,๔๕๕,๓๗๐ บาท คิดรวม ๑๔๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๒,๒๒๕,๕๗๓,๒๘๐ บาท รถบรรทุกน้ำ ๑๐,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ ๑๕,๑๘๘,๑๐๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑,๐๘๓,๖๑๕,๒๐๐ บาท รถไฟฟ้าสองส่วางขนาด ๓๐ เควีเอ (KVA) จำนวน ๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๗,๘๗๗,๑๒๕ บาท คิดรวม ๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๗๑,๕๐๘,๕๐๐ บาท รถดับเพลิงเคมี จำนวน ๗ คัน แพงกว่าคันละ ๕๖,๕๗๗,๒๕๐ บาท คิดรวม ๗ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๓๙๖,๐๔๐,๗๕๐ บาท เรือดับเพลิง บริษัทสไตเออร์ฯ ไม่ได้ผลิตเอง แต่ว่าจ้างบริษัทซีทีบี จำกัด ผลิตและประกอบในราคาลำละ ๑๔,๓๐๐,๐๐๐ บาท แล้วนำมาขายให้กรุงเทพมหานครลำละ ๒๕,๔๖๒,๑๐๐ บาท เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานคร ต้องเสียงบประมาณในการจัดซื้อเพิ่ม บริษัทสไตเออร์ฯ ได้ประโยชน์เป็นเงินไปลำละ ๑๑,๑๖๒,๑๐๐ บาท รวม ๓๐ ลำ เป็นเงิน ๓๓๔,๕๒๓,๓๐๐ บาท การที่จำเลยทั้งสี่กับพวกเสนอความเห็นให้กรุงเทพมหานครจัดซื้อเรือดับเพลิงเรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยจากบริษัทสไตเออร์ฯ โดยไม่ดำเนินการสืบราคา และไม่ได้พิจารณารายละเอียดของราคารถดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยมีเจตนาเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เข้าเป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครต้องจัดซื้อเรือดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาสูงเกินสมควร ทำให้กรุงเทพมหานครได้รับความเสียหาย การกระทำของจำเลยทั้งสี่กับพวกจึงเป็นการกระทำโดยร่วมกันดำเนินการโดยจงใจไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่กฎหมายหรือระเบียบกำหนด อันเป็นการร่วมกันกระทำใด ๆ ที่ไม่ชอบด้วยระเบียบ และกฎหมายโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม อันเป็นการเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เป็นผู้มีสิทธิเข้าทำสัญญากับกรุงเทพมหานคร เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครต้องจัดซื้อเรือดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทา

สาธารณภัยในราคาสูงเกินสมควร อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ กรุงเทพมหานคร บริษัทห้างร้านรายอื่นที่มีอาชีพค้าขายรถดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย และบุคคลอื่นหรือประชาชนที่เกี่ยวข้อง เหตุเกิดที่ศาลว่าการกรุงเทพมหานคร ถนนดินสอ แขวงเสาชิงช้า เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และกระทรวงมหาดไทย ถนนอัษฎางค์ กรุงเทพมหานคร เกี่ยวพันกัน ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒

จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้วพิพากษายกฟ้อง

โจทก์อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

พิเคราะห์คำฟ้องและเอกสารประกอบคำฟ้อง คำให้การ ส่วนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. พยานหลักฐานที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไต่สวนตลอดจนอุทธรณ์ของโจทก์และคำแก้อุทธรณ์ของจำเลยทั้งสี่แล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง กองกฎหมายและคดี สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานเลขานุการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๖ คณะรัฐมนตรีมีมติให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติถ่ายโอนภารกิจการป้องกันและระงับอัคคีภัยให้กรุงเทพมหานคร นายเฮอเบิร์ต ทริกเซล

เอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทย ยื่นเสนอโครงการขายรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงรวมทั้ง อุปกรณ์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัย พร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัท สไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาร์ชอย เอจี แอนด์ โค เคจี (บริษัทสไตเออร์ฯ) สำหรับรถดับเพลิงและเรือดับเพลิง จำนวน ๑๘ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๕๖,๙๕๓,๒๐๓ ยูโร ต่อนายวันมูหะมัดนอร์มหาtha รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยเสนอให้ดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐ ระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐออสเตรีย กับข้อเสนอให้ความช่วยเหลือจัดหาแหล่งเงินทุนให้โดยยอมรับพันธะการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) ในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๗ นายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนำโครงการดังกล่าวพร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ฯ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ได้มีมติอนุมัติโครงการดังกล่าวโดยมีหลักการสำคัญว่า วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และยานพาหนะต่าง ๆ ให้นำเข้าเฉพาะส่วนที่จำเป็นและที่ไม่มีหรือที่ไม่สามารถผลิตได้เองในประเทศเท่านั้น และให้กระทรวงพาณิชย์รับไปดำเนินการเกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) กับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรีย วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมักร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีคำสั่งกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธานกรรมการ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และจำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารโครงการและเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ อีกหน้าที่หนึ่ง วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗

คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ประชุมพิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจในเรื่องการจัดหา
รถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. ตาม
เอกสารหมายเลข จ.๑๗ หรือ ล.๖๘ และในวันเดียวกันพลตำรวจตรีอิทธิชัยเสนอความเห็นไปยังนายสมัคร
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครว่า คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้ให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ตรวจสอบรายละเอียดข้อตกลงดังกล่าวในฐานะผู้ใช่ว่ามีสิ่งใดจะท้วงติงหรือไม่ โดยสำนักป้องกัน
และบรรเทาสาธารณภัยมีความเห็นรับทราบข้อตกลงตามเอกสารดังกล่าว ในส่วนของความถูกต้อง
ในด้านกฎหมายเห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเสนอ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามในร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ซึ่งในวันเดียวกัน
นายสมัคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีบันทึกเพื่อเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามใน
ร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) จากนั้นวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ได้มีการร่วมกันลงนามใน
ข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรีย ซึ่งในข้อ ๑ ของ
ข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) กำหนดให้รัฐบาลไทยและรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรียจัดทำ
บันทึกการซื้อขายและการขายรถดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการต่าง ๆ จาก
สาธารณรัฐออสเตรีย โดยเงื่อนไขการซื้อขาย และการเงินเป็นความเห็นชอบของรัฐบาลไทย และ
ให้ดำเนินการโดยกรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย กับบริษัทสไตเออร์ฯ ซึ่งการจัดหา
รถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย และคุณลักษณะเฉพาะได้กำหนดไว้ในผนวก ๑ ทั้งตาม
ข้อ ๑ ของข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ดังกล่าวยังได้กำหนดให้รัฐบาลไทยเปิด LETTER
OF CREDIT (L/C) ชนิดเพิกถอนไม่ได้ในนามผู้ขายจำนวน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ต่อมา
พลตำรวจตรีอิทธิชัยดำเนินการขอยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ

พ.ศ. ๒๕๓๘ ต่อคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ซึ่งในการประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ครั้งที่ ๔/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ ได้มีมติให้ดำเนินการจัดซื้อรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ข้อ ๑ ถึง ๕ ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๘ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ เสนอบันทึกข้อความไปยังผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อขอความเห็นชอบให้ดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ ภายในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร โดยวิธีพิเศษ พร้อมทั้งเสนอขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเคยเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เป็นประธานกรรมการ จำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการ ในวันเดียวกันพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้มีหนังสือถึงเอกอัครราชทูตออสเตรเลียประจำประเทศไทย ขอให้แจ้งไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อให้ยื่นเสนอราคาพร้อมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ ให้กับคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ต่อมาวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๗ บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือเสนอราคาขายรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการต่าง ๆ จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ในวันต่อมาพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ได้มีหนังสือไปยังกรรมการบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อแจ้งว่าราคาที่บริษัทสไตเออร์ฯ เสนอมานั้น ยังเป็นราคาที่ค่อนข้างสูง จึงขอให้บริษัทสไตเออร์ฯ พิจารณาลดราคาลงอีก แต่บริษัทสไตเออร์ฯ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ แจ้งว่า ยืนยันราคาเดิม แต่เสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่และ

เครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นโดยไม่คิดมูลค่าจำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษทั้งหมดรับทราบ พร้อมทั้งได้ลงลายมือชื่อรับทราบท้ายหนังสือของบริษัทสไตเออร์ฯ ดังกล่าว ในวันเดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้เสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่า คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้พิจารณาข้อเสนอของกรรมการผู้จัดการบริษัทสไตเออร์ฯ แล้ว เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ และราคาไม่เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากทางราชการที่กำหนดไว้ในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร จึงเห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท (อัตราแลกเปลี่ยนโดยประมาณ ๕๐ บาท ต่อ ๑ ยูโร) จากบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อไว้ใช้ในราชการต่อไปตามเอกสารหมายเลข จ.๒๓ ในวันเดียวกัน นายสมัคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีหนังสือถึงนายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อรายงานผลการพิจารณาของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ โดยขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ ดังกล่าวจากบริษัทสไตเออร์ฯ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกคิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้อนุมัติตามที่กรุงเทพมหานครเสนอ ในวันเดียวกันนายสมัคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ซื้อ และนายมาริโอ มินาร์ ผู้แทนจากบริษัทสไตเออร์ฯ ได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ขาย ซึ่งข้อตกลงซื้อขายได้กำหนดให้กรุงเทพมหานครซื้อรถดับเพลิงและอุปกรณ์จากบริษัทสไตเออร์ฯ ในราคา ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร คิดเป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท เมื่อเปรียบเทียบราคากับราคาจัดซื้อของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แล้วพบว่า การจัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

เคยจัดซื้อเป็นเงินประมาณ ๔,๔๒๐,๔๒๕,๔๓๐ บาท เป็นเหตุให้เสียหายแก่รัฐ ต่อมาคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สอบสวนแล้วได้ยื่นฟ้องนายโกคิน นายประชา มาสินนธ์ นายวัฒนา เมืองสุข พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ บริษัทไธเออร์ฯ และนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน เป็นจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ ตามลำดับต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งศาลได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ ว่า จำเลยที่ ๒ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ ให้ลงโทษจำคุกมีกำหนด ๑๒ ปี จำเลยที่ ๔ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ให้ลงโทษจำคุก มีกำหนด ๑๐ ปี ตามคดีหมายเลขดำที่ อม. ๕/๒๕๕๔ คดีหมายเลขแดงที่ อม. ๗/๒๕๕๖ คดีถึงที่สุดแล้ว หลังจากนั้นคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติเห็นชอบให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนเพื่อดำเนินการไต่สวนและกล่าวหาว่าจำเลยทั้งสี่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตจัดซื้อรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงพร้อมอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธและชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วมีมติเป็นเอกฉันท์ว่า การกระทำของจำเลยทั้งสี่มีมูลความผิดอาญาตามข้อกล่าวหา จึงส่งรายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงพร้อมเอกสารให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้องจำเลยทั้งสี่เป็นคดีนี้

มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของโจทก์ว่า คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้วินิจฉัยถึงอำนาจหน้าที่ของจำเลยทั้งสี่ทั้งขณะที่เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษไว้โดยชอบหรือไม่

โจทก์อุทธรณ์ว่า ศาลพิพากษายกฟ้องโดยรับฟังว่า จำเลยทั้งสี่ไม่ได้มีเจตนากระทำความผิด แต่ไม่ได้วินิจฉัยลงไปถึงอำนาจหน้าที่ของจำเลยทั้งสี่ทั้งขณะที่เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นผู้ร่วมกันร่างข้อตกลงความเข้าใจ เรื่อง การจัดการระดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (A.O.U) ซึ่งมีเนื้อหาและขั้นตอนการดำเนินการที่ไม่ถูกต้องตามที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติในหลักการ รวมทั้งยังเป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษที่ไม่ดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ทำให้มีการจัดซื้อระดับเพลิงและอุปกรณ์ที่แพงกว่าท้องตลาดเป็นอย่างมาก ทำให้กรุงเทพมหานครได้รับความเสียหาย ทั้งในคดีที่มีการดำเนินคดีกับพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ในฐานะคณะกรรมการเช่นเดียวกับจำเลยทั้งสี่ ศาลมีคำพิพากษาว่า พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์มีความผิดตามฟ้องและคดีถึงที่สุดแล้ว ยืนยันได้ว่าการดำเนินการของคณะกรรมการทั้งสองชุดดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย จำเลยทั้งสี่ไม่อาจอ้างได้ว่าเข้าใจว่าต้องดำเนินการไปตาม A.O.U ที่มีเนื้อหาและขั้นตอนไม่ถูกต้อง เพราะจำเลยทั้งสี่เป็นผู้ร่วมร่างตรวจสอบเนื้อหาเอง ทั้งราคาสินค้าที่แพงก็มีราคาแพงอยู่ก่อนทำการจัดซื้อ จำเลยทั้งสี่ไม่ได้มีการตรวจสอบราคาเปรียบเทียบกับอำนาจหน้าที่ จำเลยทั้งสี่ไม่อาจอ้างได้ว่าขณะทำการจัดซื้อไม่ทราบว่าราคาที่จัดซื้อแพงกว่าท้องตลาด หรือมาทราบภายหลัง เมื่อรับฟังเป็นยุติว่า การจัดซื้อโดยวิธีพิเศษมีการดำเนินการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและจำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการไม่ดำเนินการให้ถูกต้อง จำเลยทั้งสี่จึงมีความผิดตามฟ้อง คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่สอดคล้องกับพฤติการณ์แห่งคดี เห็นว่าข้อเท็จจริงฟังได้ว่า หลังจากทีสถานทูตออสเตรเลียประจำประเทศไทยเสนอโครงการขายระดับเพลิงและเรือดับเพลิง รวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัยต่อนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยเสนอให้ดำเนินการในลักษณะรัฐบาลต่อรัฐบาล (G TO G) และเสนอให้ความช่วยเหลือจัดหาแหล่งเงินทุนให้โดยยอมรับพันธการการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) ในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๗ นายสมัคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจึงมีบันทึกเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ขอให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีอนุมัติโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามที่กรุงเทพมหานครเสนอมา และพิจารณาอนุมัติให้กระทรวงมหาดไทยโดยกรุงเทพมหานครทำความตกลงกับรัฐบาลออสเตรเลียต่อไป เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการดังกล่าวตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอมา และให้ดำเนินการต่อไปได้ โดยให้กระทรวงมหาดไทยรับไปพิจารณา ร่วมกับกระทรวงการคลัง สำนักงบประมาณ คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสัดส่วน และจำนวนเงินอุดหนุนของรัฐบาลต่อกรุงเทพมหานคร เพื่อดำเนินการข้างต้นแล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป และให้กระทรวงพาณิชย์รับไปดำเนินการเกี่ยวกับการทำการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) กับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลีย วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายจาตุรนต์ ฉายแสง รองนายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กกถ.) จึงมีหนังสือนำเสนอคณะรัฐมนตรีว่า กกถ. มีมติในวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เห็นชอบให้สนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร โดยจ่ายจากเงินอุดหนุนของรัฐบาลร้อยละ ๖๐ และกรุงเทพมหานครสมทบร้อยละ ๔๐ วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมัคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ

กรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) โดยมีพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธานกรรมการ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็น กรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และจำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารโครงการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี และดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และให้มีหน้าที่เป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างตาม ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ.๒๕๓๘ อีกหน้าที่หนึ่ง ตามเอกสารหมาย จ.๑๔ ต่อมา วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ Dr.Oskar Andesner ทูตพาณิชย์แห่งสาธารณรัฐออสเตรียได้ยื่นร่าง ข้อตกลงของความเข้าใจ (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. ในเรื่องการ จัดหารถดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยแก่พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ที่ ศาลว่าการกรุงเทพมหานคร พลตำรวจตรีอธิลักษณ์จึงเรียกประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมอีกว่า ในวันนั้นจำเลยที่ ๓ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมด้วย นอกจากนี้ยังได้ความจาก คำเบิกความของนางพัฒนพรหรือธันณัญญ์ วินิจชัยกุล นายเกรียงพล พัฒนรัฐ และนางประพิม บริสุทธิ์ ผู้ร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหารโครงการฯว่า คณะกรรมการบริหารโครงการฯ มีการ ประชุมเพียงครั้งเดียวในวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ หลังจากนั้นไม่มีการประชุมกันอีก การประชุม ของคณะกรรมการบริหารโครงการฯในวันดังกล่าวเป็นการพิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ตามที่สถานทูตออสเตรียนำมาเสนอต่อพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในวันนั้นเอง เป็นการเรียก ประชุมโดยไม่มีการนัดประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องดังกล่าวมาก่อน และไม่มีการเสนอร่างข้อตกลงของ ความเข้าใจ (A.O.U.) ให้คณะกรรมการรวมทั้งจำเลยทั้งสี่พิจารณาก่อนเข้าประชุมด้วย ทั้งจากทางใต้ สวนก็ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ได้มีการนำเสนอรายละเอียดของสินค้าและใบเสนอราคาต่อที่ประชุมด้วย

หรือไม่ อีกทั้งการประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ก็ไม่ได้มีมติเห็นชอบหรือรับรองความถูกต้องสมบูรณ์ของร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) เป็นแต่เพียงมีมติรับทราบร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ของสถานทูตออสเตรเลียตามที่พลตำรวจตรีอิทธิพลเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาเท่านั้น จึงฟังได้ว่า ในวันดังกล่าวที่ประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ไม่ได้เป็นผู้ยกร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ดังที่โจทก์อุทธรณ์ นอกจากนี้ยังได้ความอีกว่า ในระหว่างการประชุม นางประพิม รองผู้อำนวยการสำนักการคลัง หนึ่งในคณะกรรมการบริหารโครงการฯ มีข้อทักท้วงว่า ควรให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องเป็นผู้พิจารณา ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการฯ จึงให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตรวจสอบรายละเอียดข้อตกลงในฐานะผู้ใช้ว่ามีสิ่งใดจะท้วงติงหรือไม่ ซึ่งสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้พิจารณาในวันนั้นแล้วมีความเห็นว่า เอกสารข้อตกลงดังกล่าวมีความชัดเจนแล้วไม่มีสิ่งใดขัดข้อง และนางประพิมยังมีข้อทักท้วงอีกว่า รายละเอียดการเปิด LETTER OF CREDIT (L/C) ในฉบับภาษาไทยน่าจะไม่ต้อง ที่ประชุมจึงได้พิจารณาจากฉบับภาษาอังกฤษเห็นว่าระบุไว้ชัดเจนกว่าฉบับภาษาไทย นอกจากนี้นายเกรียงพล ผู้อำนวยการกองการต่างประเทศ กรรมการอีกผู้หนึ่งก็ได้ทักท้วงว่า ร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่เสนอมานั้น ไม่ได้ระบุเรื่องการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) ไว้ให้ชัดเจน และผู้แทนสำนักงบประมาณก็ได้ทักท้วงว่า ไม่มีเรื่องงบประมาณที่ชัดเจน ซึ่งในการประชุมวันนั้นมีผู้แทนของสำนักกฎหมายและกองการต่างประเทศกระทรวงมหาดไทยเข้าร่วมประชุมด้วย คณะกรรมการบริหารโครงการฯ จึงได้เสนอความเห็นว่าเป็นส่วนของความถูกต้องในด้านกฎหมายเห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามในร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) จึงนับได้ว่าเป็นการพยายามที่

จะหักท้วงเพื่อให้เกิดความถูกต้องในการพิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ตามสมควรแล้ว แต่เหตุที่ไม่มีการตรวจสอบความถูกต้องในด้านกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย และคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ไม่ได้มีการดำเนินการอย่างใดต่อมาอีกนั้น เนื่องจากปรากฏข้อเท็จจริงว่าในวันเดียวกันนายสมคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้เร่งรีบรวบรัดมีบันทึกเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้ลงนามในร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) กับรัฐบาลออสเตรเลียในวันรุ่งขึ้นทันที โดยไม่ได้ขอให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบความถูกต้องในด้านกฎหมายเสียก่อนตามความเห็นของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ โดยไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่มีส่วนร่วมคบคิดกับการดำเนินการในขั้นตอนนี้อย่างใดบ้าง และไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยทั้งสี่เคยรับรู้หรือมีส่วนเกี่ยวข้องตั้งแต่เริ่มแรกที่นายเออเบิร์ต ทริกเซล เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทยยื่นเสนอโครงการพร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ฯ ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ข้อเท็จจริงตามทางไต่สวนจึงไม่มีเหตุเพียงพอที่จะบ่งชี้ว่า จำเลยทั้งสี่ทราบอยู่แล้วว่าร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) เป็นเพียงข้ออ้างเพื่อจะหาเหตุจัดซื้อรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในราคาสูงเกินจริง นอกจากนี้ร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ยังมีการระบุให้มีการลงนามกันระหว่างรัฐบาลไทยโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลียโดยเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทย ทำให้จำเลยทั้งสี่ซึ่งเป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ เข้าใจว่าเป็นความตกลงระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาล (G TO G) ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการทำความตกลงตามที่สถานทูตออสเตรเลียเสนอมา ทั้งก็ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า กรุงเทพมหานครเคยดำเนินการเกี่ยวกับการทำความตกลงระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาล (G TO G) หรือดำเนินการทำข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) หรือเคยดำเนินการเกี่ยวกับ

ข้อตกลงเรื่องการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) มาก่อน ในเรื่องดังกล่าวจึงไม่มีแนวทางปฏิบัติมาก่อนว่าคณะกรรมการบริหารโครงการฯ จะต้องดำเนินการอย่างใดบ้าง ทั้งคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ก็ไม่มีข้อบัญญัติของกรุงเทพมหานครกำหนดไว้โดยชัดแจ้งว่ามีอำนาจหน้าที่อย่างไร และเมื่อพิจารณาขั้นตอนการจัดซื้อโดยวิธีรัฐบาลต่อรัฐบาล (G TO G) ซึ่งกระทรวงกลาโหมเคยดำเนินการมาก่อนตามคำให้การของพันเอกกฤตา เติวียะ ก็ไม่ปรากฏว่ามีคณะกรรมการบริหารโครงการฯ เข้าไปเกี่ยวข้องด้วยในขั้นตอนใดบ้าง คงมีเพียงคำสั่งกรุงเทพมหานครที่ ๒๘๒๐/๒๕๔๗ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานครที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ต้องบริหารโครงการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี แม้คำสั่งแต่งตั้งดังกล่าวจะกำหนดให้คณะกรรมการบริหารโครงการฯ มีหน้าที่เป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้างตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ.๒๕๓๘ ด้วยอีกหน้าที่หนึ่ง แต่ก็ปรากฏในทางใต้สวนว่าคณะกรรมการบริหารโครงการฯ คงพิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ตามที่สถานทูตออสเตรเลียเสนอมาเพียงครั้งเดียวเท่านั้น หลังจากที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลียโดยเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทยลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ แล้ว คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ก็หมดหน้าที่ไปโดยปริยาย ไม่ได้ทำหน้าที่จัดซื้อจัดจ้างแต่อย่างใด เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติในวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ อนุมัติให้กระทรวงมหาดไทยทำความตกลงกับรัฐบาลออสเตรเลียได้ตามที่กรุงเทพมหานครเสนอมาตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ที่กำหนดไว้ในคำสั่งกรุงเทพมหานครที่ ๒๘๒๐/๒๕๔๗ คณะกรรมการบริหารโครงการฯ มีหน้าที่ต้อง

ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุดเคยทำกับรัฐบาลออสเตรเลียเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๗ ก่อนหน้าที่คณะกรรมการบริหารโครงการฯ จะพิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่สถานทูตออสเตรเลียเสนอมาเพียงหนึ่งเดือนเศษ ก็มีการระบุชื่อผู้ขาย คือ บริษัทสไตเออร์ฯ และรายละเอียดการชำระเงินไว้เช่นเดียวกัน ดังนั้นเมื่อร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่คณะกรรมการบริหารโครงการฯ พิจารณามีสถานทูตออสเตรเลียเป็นผู้ร่างและนำมาเสนอ ร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ดังกล่าวจึงเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ จึงเป็นเหตุผลการพิจารณารับทราบและตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ดังกล่าวของคณะกรรมการบริหารโครงการฯว่าได้ดำเนินการโดยถูกต้องตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ แล้ว นอกจากนั้นยังปรากฏข้อเท็จจริงจากคำเบิกความของนายวีรพล ปานะบุตร ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดอีกว่า ที่ประชุมคณะกรรมการฯ ด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญในเรื่องพัสดุทั้งของกรุงเทพมหานครและหน่วยงานภายนอก เช่น ผู้แทนอัยการสูงสุด ผู้แทนจากสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอีกสองท่าน ได้มีมติให้ดำเนินการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ โดยหากข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุฯ ข้อใดขัดแย้งกับร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ก็ให้ได้รับการยกเว้นการปฏิบัติตามข้อบัญญัติเฉพาะข้อนั้น ๆ แสดงให้เห็นได้ว่า คณะกรรมการฯ ด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจากหลายหน่วยงานก็ไม่มีข้อทักท้วงหรือข้อสงสัยว่า ร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ไม่ชอบหรือขัดแย้งกับกฎหมาย หรือระเบียบ หรือข้อบัญญัติของกรุงเทพมหานคร จึงได้มีมติให้ร่างข้อตกลงของความ

เข้าใจ (A.O.U.) ได้รับยกเว้นการปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุฯ ในข้อที่ขัดแย้งกับร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) นั้น และไม่ปรากฏว่า มีการหักท้วงจากหน่วยงานอื่นหรือบุคคลใดว่า ราคารถดับเพลิงและเรือดดับเพลิงตามที่ระบุไว้ในร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) สูงกว่าราคาในท้องตลาด หรือจำเลยทั้งสี่ทราบมาก่อนว่าตนเองจะได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเพื่อจะได้ดำเนินการตามร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ดังกล่าวในภายหลัง และไม่มีข้อบ่งชี้ว่า จำเลยทั้งสี่ได้ร่วมพิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นการเอื้อประโยชน์ให้มีการจัดซื้อรถดับเพลิง เรือดดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาที่สูงกว่าท้องตลาดอันทำให้กรุงเทพมหานครได้รับความเสียหาย ตามพฤติการณ์แห่งคดีดังที่วินิจฉัยว่ามีเหตุผลให้รับฟังได้ว่า จำเลยทั้งสี่ได้ปฏิบัติหน้าที่กรรมการบริหารโครงการฯ ไปตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้งด้วยข้อเท็จจริงเท่าที่ปรากฏอยู่ในขณะนั้น มิได้มีเจตนาก่อให้เกิดความเสียหายแก่กรุงเทพมหานคร ส่วนปัญหาว่า จำเลยทั้งสี่ปฏิบัติหน้าที่กรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษโดยชอบหรือไม่อันเป็นประเด็นที่โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสี่นั้น เห็นว่าข้อเท็จจริงฟังได้ว่าหลังจากวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ ซึ่งคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติให้ดำเนินการจัดซื้อรถดับเพลิง เรือดดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ฯ ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ฯ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ข้อ ๑ ถึง ๕ ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๘ ต่อมาวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์มีบันทึกข้อความไปยังผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นเพื่อขอความเห็นชอบให้ดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษตามที่คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของ

กรุงเทพมหานครมีมติให้จัดซื้อด้วยวิธีการดังกล่าว และขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ โดยมีพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เป็นประธานกรรมการ และจำเลยทั้งสองร่วมเป็นกรรมการ อันเป็นเวลาภายหลังจากที่มีการลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ระหว่างรัฐบาลไทยโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลียโดยเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทยในวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ซึ่งข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ได้ระบุผู้ขาย คือ บริษัทไต้เออร์ฯ และกำหนดราคาไว้ในราคา ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ได้รับความจากคำเบิกความของนายวีรพลว่า ในการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ คณะกรรมการจัดซื้อต้องปฏิบัติหน้าที่ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครว่าด้วยการพัสดุเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่ได้กำหนดไว้ข้อ ๑ ถึง ๕ ซึ่งตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ การซื้อโดยวิธีพิเศษให้ผู้สั่งซื้อแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษขึ้นเพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้ “(๓) ในกรณีเป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ ให้เสนอผู้สั่งซื้อเพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือสืบราคาจากต่างประเทศโดยขอความร่วมมือให้สถานเอกอัครราชทูตหรือส่วนราชการอื่นในต่างประเทศช่วยสืบราคา คุณภาพตลอดจนรายละเอียด ส่วนการซื้อโดยผ่านองค์การระหว่างประเทศให้ติดต่อกับสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศ ที่มีอยู่ในประเทศโดยตรง เว้นแต่กรณีที่ไม่มีสำนักงานในประเทศ ให้ติดต่อกับสำนักงานในต่างประเทศได้” ดังนั้น ตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) มีการกำหนดราคาสินค้าแล้วก็ไม่ต้องสืบราคา แต่ถ้ายังไม่ได้กำหนดราคาเป็นที่แน่นอนกันไว้ก็ต้องมีการสืบราคาและคุณภาพกันก่อน นอกจากนี้ก็ได้ความตามคำเบิกความของนายเชิดชัย มีคำ นิติกรสำนักพัฒนามาตรฐานระบบพัสดุภาครัฐ กรมบัญชีกลางว่า กรณีที่มีการทำข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) มีการระบุเงื่อนไข เงื่อนไข ราคา การเงิน วิธีการ

ชำระส่งมอบสินค้าไปแล้ว เช่นคดีนี้ที่มีการทำข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ระหว่าง กรุงเทพมหานครที่อ้างว่าเป็นรัฐบาลไทยกับบริษัทไฮเดอร์ฯ ของประเทศออสเตรเลีย ภายหลังมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษขึ้น คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษจะต้องพิจารณาในเรื่องราคาโดยการสืบราคาแล้วนำมาเปรียบเทียบราคาเพื่อพิจารณาและดำเนินการเจรจากับ บริษัทไฮเดอร์ฯ ต่อไป และข้อเท็จจริงตามคำเบิกความของนายสมบุรณ์ ม่วงกล้า ว่า การจัดซื้อตามข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ มี ๕ วิธี ๒ ลักษณะ คือ ๑. วิธีสอบราคา และวิธีประกวดราคา ลักษณะเป็นการแข่งขันราคา ๒. วิธีตกลงราคา วิธีพิเศษ และวิธีกรณีพิเศษ ลักษณะไม่มีการแข่งขันราคา การจัดซื้อในคดีนี้เป็นการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษตามมติของคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ให้ใช้วิธีพิเศษซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ ตามข้อ ๕๓ (๓) ซึ่งเป็นลักษณะการจัดซื้อโดยไม่มีการแข่งขันราคา เนื่องจากมีข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) กำหนดตัวผู้ขายจากต่างประเทศ พัก และราคาไว้แล้ว การซื้อโดยตรงจากต่างประเทศตามข้อ ๕๓ (๓) กรณีเป็นพัสดุที่จำเป็นต้องสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ ตามข้อ ๕๓ (๓) แห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ สามารถดำเนินการได้ ๒ วิธี คือ ๑. เสนอผู้สั่งซื้อเพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ ซึ่งสามารถเสนอผู้สั่งซื้อเพื่อสั่งซื้อโดยตรงได้เลย ๒. สืบราคาจากต่างประเทศโดยขอความร่วมมือให้สถานเอกอัครราชทูต หรือส่วนราชการอื่นในต่างประเทศช่วยสืบราคา คุณภาพตลอดจนรายละเอียด แต่ไม่ได้นำมาเพื่อเปรียบเทียบราคาเพื่อซื้อจากรายที่มีราคาต่ำสุด เพราะเป็นการซื้อโดยวิธีพิเศษจึงไม่ใช่วิธีซื้อแบบแข่งขันราคา การซื้อทั้งสองวิธีไม่มีกฎหมายหรือระเบียบกำหนดให้ต้องมีการต่อรองราคาแต่อย่างใด ดังนั้น เมื่อการจัดซื้อในคดีนี้เป็นการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษตามมติของคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้กำหนดให้ใช้วิธีพิเศษซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ ตามข้อ

๕๓ (๓) ทั้งตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามกับ
เอกอัครราชทูตออสเตรเลียเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ มีการกำหนดตัวผู้ขายจากต่างประเทศ
สินค้าหรือพัสดุ และราคา ไว้โดยชัดแจ้งแล้ว การจัดซื้อของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษจึงเป็นวิธีการ
จัดซื้อในลักษณะที่ไม่มีการแข่งขันราคา ทั้งเมื่อพิจารณาขั้นตอนการจัดซื้อโดยวิธีรัฐบาลต่อรัฐบาล
(G TO G) ของกระทรวงกลาโหมที่เคยดำเนินการมาก่อนตามคำให้การของพันเอกกฤดา ก็ไม่ปรากฏว่า
ในขั้นตอนที่ ๑๓ หลังจากมีการลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) แล้วคณะกรรมการจัดซื้อ
โดยวิธีรัฐบาลต่อรัฐบาลของกระทรวงกลาโหมจะมีการสืบราคากันอีกแต่อย่างใด ซึ่งในขั้นตอนที่ ๑๔ ก็
เป็นการดำเนินการเปิด LETTER OF CREDIT (L/C) กับธนาคารตามที่กำหนดไว้ในข้อตกลงของ
ความเข้าใจ (A.O.U.) ตามจำนวนเงินที่ปรากฏในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) และข้อตกลงซื้อ
ขายเพื่อชำระเงินค่าสินค้า ขั้นตอนที่ ๑๕ เป็นการจัดส่งสินค้าและแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ
ที่จัดส่งมาเท่านั้น การสืบราคาสินค้าของกระทรวงกลาโหมที่เคยดำเนินการมาอยู่ในขั้นตอนที่ ๖ ซึ่ง
คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีรัฐบาลต่อรัฐบาลที่ได้รับการแต่งตั้งแล้วจะมีหนังสือถึงสถานทูตประเทศ
ต่าง ๆ ที่มีการผลิตสินค้าที่ต้องการจัดซื้อให้เสนอราคาและเงื่อนไขการจัดซื้อมาภายในวันเวลาที่
กำหนด หลังจากนั้นในขั้นตอนที่ ๗ คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีรัฐบาลต่อรัฐบาลจะเป็นผู้พิจารณา
ราคาที่สถานทูตประเทศต่าง ๆ เสนอมา โดยจัดลำดับข้อเสนอและเงื่อนไขที่เห็นว่ามีประโยชน์ต่อทาง
ราชการจากมากไปน้อย ในขั้นตอนที่ ๘ ประธานกรรมการจัดซื้อจะมีหนังสือถึงสถานทูตที่ให้ข้อเสนอ
และเงื่อนไขที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการมากที่สุดลำดับแรกเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการฯ
เพื่อต่อรองราคา ซึ่งก็ปรากฏข้อเท็จจริงว่าบริษัทสไตเออร์ฯ ไม่เคยลดราคาให้ แต่จะเพิ่มอะไหล่ให้
ตั้งแต่ร้อยละ ๑๐ เหมือนดังที่ปรากฏข้อเท็จจริงในคดีนี้ หลังจากนั้นในขั้นตอนที่ ๑๑ จึงมีหนังสือถึง

สำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อตรวจร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) และร่างข้อตกลงซื้อขาย (PURCHASE SALE AGREEMENT) เมื่อสำนักงานอัยการสูงสุดให้ความเห็นชอบในร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) และร่างข้อตกลงซื้อขาย (PURCHASE SALE AGREEMENT) แล้ว ในขั้นตอนที่ ๑๒ หน่วยงานที่จัดซื้อจะมีหนังสือถึงผู้บังคับบัญชาเพื่อนำเสนอขออนุมัติคณะรัฐมนตรีจัดทำข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลของประเทศที่ได้รับคัดเลือกไว้ และข้อตกลงซื้อขาย (PURCHASE SALE AGREEMENT) ระหว่างกองทัพไทยกับผู้แทนรัฐบาลหรือบริษัทที่ได้รับการรับรองจากประเทศที่ได้รับการคัดเลือกไว้ ซึ่งตามขั้นตอนดังกล่าวของกระทรวงกลาโหมจะมีการขออนุมัติผู้บังคับบัญชาให้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีรัฐบาลต่อรัฐบาลมาตั้งแต่วันที่ ๕ หลังจากนั้นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีรัฐบาลต่อรัฐบาลจึงจะเป็นผู้ดำเนินการในขั้นตอนต่อ ๆ มาตามอำนาจหน้าที่ของตนตามที่กำหนดไว้ในระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการพัสดุ แต่สำหรับกรณีนี้กรุงเทพมหานครมีการดำเนินการโดยมีการเสนอขออนุมัติคณะรัฐมนตรีเพื่อทำความตกลงกับรัฐบาลออสเตรเลียมาตั้งแต่วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๗ และคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงมหาดไทยโดยกรุงเทพมหานครทำความตกลงกับรัฐบาลออสเตรเลียได้เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ก่อนที่จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษในวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ เป็นระยะเวลานานเกือบสองเดือน การกระทำดังกล่าวนอกจากจะเป็นการสลับขั้นตอนผิดไปจากการดำเนินการของกระทรวงกลาโหมที่เคยดำเนินการมาก่อนแล้ว ยังเป็นการจำกัดอำนาจของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษให้จำกัดพิจารณาจัดซื้อจากบริษัทสไตเออร์ฯ แต่เพียงบริษัทเดียว และตามราคาที่กำหนดไว้ในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ลงนามกับรัฐบาลออสเตรเลียเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เพราะมีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒

มิถุนายน ๒๕๔๗ กำหนดไว้แล้ว ทั้งยังเป็นไปข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ซึ่งถือเป็นความตกลงระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาล (G TO G) ที่ได้มีการลงนามกันไปแล้ว และการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษภายหลังจากที่คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ เป็นเวลานานย่อมเป็นการจำกัดเวลาคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษให้มีเวลาในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ให้น้อยที่สุดก่อนที่จะมีการลงนามในข้อตกลงซื้อขายระหว่างผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกับบริษัทสไตเออร์ฯ ซึ่งได้มีการเสนอให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจร่างมาตั้งแต่วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๗ แล้ว แม้ในช่วงระยะเวลาที่ยังไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ แต่ก็มี การดำเนินการต่าง ๆ ของพลตำรวจตรีอธิลักษณ์และนายสมักร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมาเป็นลำดับ โดยในวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ได้มีหนังสือถึงอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศขอให้กรมการค้าต่างประเทศทำสัญญาการค้าต่างตอบแทนกับบริษัทสไตเออร์ฯ ตามที่คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีมติเห็นชอบและได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบแล้วเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นอกจากนี้ในวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือเสนอคณะรัฐมนตรีขอความเห็นชอบโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในวงเงิน ๖,๗๐๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท ขออนุมัติก่อนนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณ และขออนุมัติวงเงินเพื่อเป็นค่าธรรมเนียมในการเปิด LETTER OF CREDIT (L/C) เป็นเงินประมาณ ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นการเสนอขออนุมัติงบประมาณเบิกจ่ายเพื่อชำระหนี้ตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ต่อมาวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ได้มีหนังสือเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นเพื่อขอให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจร่างข้อตกลงซื้อขายระหว่างกรุงเทพมหานครกับบริษัทสไตเออร์ฯ และในวันเดียวกันนายสมักร ผู้ว่าราชการ

กรุงเทพมหานครได้มีหนังสือขอความเห็นชอบให้กรุงเทพมหานครผูกพันงบประมาณปีต่อไปตามโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร ทั้งที่ในวันดังกล่าวยังไม่มี การแต่งตั้งจำเลยทั้งสี่เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเพื่อดำเนินการจัดซื้อให้เรียบร้อยเสียก่อน แสดงให้เห็นได้ว่าการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ โดยมุ่งหมายเพื่อทำข้อตกลงซื้อขายระหว่างกรุงเทพมหานครกับบริษัทสไตเออร์ฯ มาตั้งแต่ก่อนที่จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษแล้ว เห็นได้ว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเพียงเพื่อให้ครบถ้วนตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติของกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ มีผลทำให้คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษไม่สามารถดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่ของตนตามปกติได้ แต่ต้องดำเนินการจัดซื้อไปตามที่ได้มีการดำเนินการต่าง ๆ มาเป็นลำดับแล้วเท่านั้น นอกจากนี้ต่อมาวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ คณะรัฐมนตรีก็ได้พิจารณาตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอขอความเห็นชอบโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขออนุมัติก่อนนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณ และขออนุมัติวงเงินเพื่อเป็นค่าธรรมเนียมในการเปิด LETTER OF CREDIT (L/C) โดยมีมติอนุมัติให้ความเห็นชอบและให้ดำเนินการต่อไปได้ ตามรายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีครั้งที่ ๓๔/๒๕๔๗ เอกสารหมายเลข จ.๔๗ ในวันเดียวกันพลตำรวจตรี อธิลักษณ์ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้มีหนังสือถึงบริษัทสไตเออร์ฯ ขอต่อรองราคา แต่บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือตอบมาในวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ ว่า ไม่สามารถลดราคาได้แต่ยินดีเสนออุปกรณ์และอะไหล่โดยไม่คิดราคาเป็นมูลค่า ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร พร้อมฝึกอบรมบุคลากรให้ ต่อมาในวันเดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษจึงได้มีบันทึกข้อความถึงปลัดกรุงเทพมหานคร รายงานผลการจัดซื้อว่า คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาข้อเสนอของกรรมการผู้จัดการบริษัทสไตเออร์ฯ แล้วเห็นว่า

เป็นประโยชน์ต่อทางราชการและราคาไม่เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากทางราชการที่กำหนดไว้ในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร จึงเห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัยจำนวน ๑๕ รายการ จากบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อไว้ในราชการต่อไป คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ลงนามกับรัฐบาลออสเตรียในวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ทั้งยังอนุมัติให้กระทรวงมหาดไทยก่อนนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณ และอนุมัติค่าธรรมเนียมในการเปิด LETTER OF CREDIT (L/C) ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ ๑๒ ตามที่กระทรวงกลาโหมเคยดำเนินการมาตามคำให้การของพันเอกกฤดา หลังจากนั้นก็เป็นขั้นตอนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะส่งจ่ายงบประมาณและดำเนินการเปิด LETTER OF CREDIT (L/C) เพื่อชำระหนี้ตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) และข้อตกลงซื้อขายในขั้นตอนที่ ๑๔ ต่อไป เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีหนังสือขออนุมัติคณะรัฐมนตรีดำเนินการต่อไปตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่ได้ลงนามไปแล้ว และขออนุมัติค่าธรรมเนียมในการเปิด LETTER OF CREDIT (L/C) ก่อนที่จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษในวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ โดยคณะรัฐมนตรีมีความเห็นชอบหลังจากมีการแต่งตั้งจำเลยทั้งสี่เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเพียง ๔ วัน เท่านั้น ถัดมาในวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ สภากรุงเทพมหานครก็มีมติเห็นชอบให้กรุงเทพมหานครผูกพันงบประมาณปีต่อไปได้ด้วย การเสนอขอมติคณะรัฐมนตรีและสภากรุงเทพมหานครดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นการจำกัดอำนาจของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษให้จำเป็นต้องพิจารณาให้ความเห็นชอบไปตามที่คณะรัฐมนตรีและสภากรุงเทพมหานครมีมติดังกล่าวมาแล้ว ถึงแม้ข้อเท็จจริงจะฟังได้ว่าข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) เป็นเพียงข้ออ้างเพื่อจะหาเหตุจัดซื้อรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงจากบริษัทสไต

เออร์ฯ ในราคาสูงเกินจริง แต่ก็ไม่ปรากฏจากทางใต้สวนว่าจำเลยทั้งสี่ทราบข้อเท็จจริงดังกล่าว และเข้าไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินการที่ได้กระทำมาเป็นลำดับขั้นตอนดังกล่าวอย่างใดบ้าง การกระทำของพลตำรวจตรีอธิลักษณ์มีลักษณะเร่งรีบดำเนินการอำนาจในฐานะผู้บังคับบัญชา โดยจำเลยทั้งสี่ไม่มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องหรือทักท้วงได้ นอกจากนี้แม้ว่าเมื่อเปรียบเทียบกับ การประกวดราคาของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในการจัดซื้อรถดับเพลิง รถบรรทุกน้ำและรถไฟฟาส่งสว่างแล้ว รถดับเพลิงที่ซื้อในคดีนี้จะมีราคาสูงกว่ามาก ก็เป็นข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นในภายหลัง ไม่ปรากฏจากทางใต้สวนว่าในขณะนั้นจำเลยทั้งสี่ทราบข้อเท็จจริงดังกล่าวมาก่อน ทั้งยังเป็นการจัดซื้อตรงจากต่างประเทศจึงมีเหตุหลายอย่างที่สามารถทำให้ราคาซื้อขายแตกต่างไปจากการจัดซื้อโดยทั่วไป ทั้งตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ และวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ รวมทั้งข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่ได้มีการลงนามไปแล้วเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นอกจากจะมีลักษณะเป็นข้อตกลงระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาล (G TO G) แล้ว คณะรัฐมนตรียังมีมติให้กระทรวงพาณิชย์รับไปดำเนินการเกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลียด้วย ซึ่งนอกจากรัฐบาลไทยโดยกรุงเทพมหานครจะมีพันธกรณีให้ต้องสั่งซื้อรถดับเพลิง รถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยจากบริษัทสไตเออร์ฯ แล้ว บริษัทสไตเออร์ฯ ก็มีพันธกรณีที่จะต้องสั่งซื้อสินค้าจากประเทศไทยตอบแทนในราคาที่เท่ากันด้วย ดังนั้น ข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่ได้ลงนามไประหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลียจึงเป็นข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่อาจมีข้อจำกัดในเรื่องการต่อรองราคา แตกต่างไปจากข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) โดยทั่วไปที่ไม่มีข้อตกลงในเรื่องการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) รวมอยู่ด้วย ซึ่งหากคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธี

พิเศษสามารถต่อรองราคาให้บริษัทสไตเออร์ฯ ลดราคาสินค้าลงผิดไปจากข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่ได้มีการลงนามไปแล้ว ก็อาจเป็นเหตุให้บริษัทสไตเออร์ฯ สั่งซื้อสินค้าจากประเทศไทยลดลงตามไปด้วย การจัดซื้อตามข้อตกลงซื้อขายที่มีการปรับลดราคาดังกล่าวก็จะไม่ตรงตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ และวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ รวมทั้งข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่ได้มีการลงนามไปแล้วเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ อันถือว่ามีเหตุขัดข้องเกิดขึ้นในการปฏิบัติตามข้อตกลงในการจัดซื้อแบบรัฐบาลต่อรัฐบาล (G TO G) กรณีดังกล่าวได้ความจากคำเบิกความของนายเชิดชัยว่า หากมีการดำเนินการไปแล้วเกิดข้อขัดข้องหรือปัญหาเกี่ยวกับวิธีการจัดซื้อแบบรัฐบาลต่อรัฐบาล (G TO G) ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ก็ต้องนำเข้าไปประชุม กวพ. (คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ) เพื่อพิจารณาวินิจฉัยตีความหรือผ่อนผัน แสดงว่าการดำเนินการดังกล่าวเกินขอบอำนาจของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษที่จะกระทำได้เอง ทำให้จำเลยทั้งสี่เข้าใจว่าจำเลยทั้งสี่จำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ดังกล่าว แม้จะปรากฏข้อเท็จจริงว่าในภายหลังบริษัทสไตเออร์ฯ ได้มอบอำนาจให้บุคคลอื่นเป็นผู้ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวแทน บริษัทสไตเออร์ฯ ไม่ได้ดำเนินการเองก็ตาม แต่ก็ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงจากทางไต่สวนว่าจำเลยทั้งสี่ได้รู้ข้อเท็จจริงดังกล่าวทั้งในวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ทำบันทึกเสนอผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครขอให้ลงนามในหนังสือขอถอนเรื่องการตรวจร่างข้อตกลงซื้อขายคืบจากสำนักงานอัยการสูงสุด โดยอ้างว่าร่างข้อตกลงดังกล่าวกับข้อตกลงของกองอำนวยการกลาง (กรป.กลาง) ที่เคยทำกับบริษัทสไตเออร์ฯ มีลักษณะข้อความและเงื่อนไขเป็นอย่างเดียวกันและผ่านการตรวจร่างจากสำนักงานอัยการสูงสุดมาแล้ว ก็ไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือร่วมรู้เห็นด้วย ตามพหุติการณ์แห่งคดีดังที่

วินิจฉัยว่ามีเหตุผลให้รับฟังได้ว่า การกระทำทุจริตในคดีนี้ เป็นการทุจริตในระดับนโยบายของผู้บริหารระดับสูงที่ควบคุมนโยบายและมีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ โดยมีจำต้องอาศัยความร่วมมือจากจำเลยทั้งสี่ ซึ่งเป็นเพียงเจ้าหน้าที่ในสายบังคับบัญชาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการในคณะกรรมการทั้งสองชุด เพียงเพื่อให้เป็นไปตามระเบียบราชการว่า การจัดซื้อรถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์ตามโครงการดังกล่าวได้ดำเนินการครบถ้วนตามระเบียบราชการผ่านการตรวจสอบตามลำดับโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ทั้งโดยข้อเท็จจริงแล้วจำเลยทั้งสี่ต้องปฏิบัติหน้าที่กรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษตามที่ได้รับแต่งตั้ง โดยมีข้อจำกัดต่าง ๆ ไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ทั้งยังต้องดำเนินการไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้มีการดำเนินการมาแล้วก่อนที่จะจำเลยทั้งสี่จะได้รับคำสั่งแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษตามข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในขณะนั้นดังวินิจฉัยไว้ข้างต้น ซึ่งศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้มีคำวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าว โดยยกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำหน้าที่ในคณะกรรมการตามที่จำเลยทั้งสี่ได้รับการแต่งตั้งตามฟ้องขึ้นวินิจฉัย เพื่อนำมารับฟังถึงเจตนาของจำเลยทั้งสี่ และพิพากษายกฟ้อง อันเป็นการวินิจฉัยถึงการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของจำเลยทั้งสี่โดยชอบแล้ว แม้จะมีได้กำหนดไว้เป็นประเด็นโดยแจ้งชัดก็ตาม คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองชอบด้วยกฎหมายแล้ว เห็นฟ้องด้วย อุทธรณ์ของโจทก์ฟังไม่ขึ้น ส่วนที่โจทก์อุทธรณ์ว่า ในคดีที่มีการดำเนินคดีกับพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะคณะกรรมการเช่นเดียวกับจำเลยทั้งสี่ ศาลมีคำพิพากษาว่า พลตำรวจตรีอธิลักษณ์มีความผิดตามฟ้องและคดีถึงที่สุดแล้ว ยืนยันได้ว่าการดำเนินการของคณะกรรมการทั้งสองชุดดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อรับฟังเป็นยุติว่า การจัดซื้อโดยวิธีพิเศษมีการดำเนินการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและจำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการไม่ดำเนินการให้ถูกต้อง จำเลยทั้งสี่จึงมีความผิดตามฟ้อง นั้นเห็นว่า จำเลยทั้งสี่ในคดีนี้มีได้เป็นคู่ความเดียวกันกับคดีที่ศาลฎีกาแผนก

(อม.๔๒)

- ๓๒ -

คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาลงโทษพลตำรวจตรีอธิลักษณ์กับพวก ดังนั้นผล
ของคำพิพากษาคดีดังกล่าวจึงไม่มีผลผูกพันจำเลยทั้งสี่คดีนี้ว่ามีความผิดตามที่โจทก์อุทธรณ์ อุทธรณ์
ข้อนี้ของโจทก์ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน

จึงวินิจฉัยเป็น

นายภัทรศักดิ์ วรรณแสง

สำหรับศาลใช้

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีชั้นอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม.อธ.๒/๒๕๖๔

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลฎีกา

วันที่

เดือน

พุทธศักราช ๒๕๖๕

ความอาญา

ระหว่าง { อัยการสูงสุด โจทก์
นายสุวิทย์ ศิลาทอง ที่ ๑
นางสาวสุทิพย์ ทิพย์สุวรรณ ที่ ๒
พันตำรวจเอกพิชัย เกรียงวัฒนศิริ ที่ ๓
พันตำรวจโทรักศิลป์ รัตนวราหะ ที่ ๔ จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ

เสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์

อุทธรณ์คัดค้าน

คำพิพากษาศาลฎีกา

แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๒๑ เดือนธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์ รับอุทธรณ์วันที่ ๒๖ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

ปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์โจทก์มีว่า จำเลยทั้งสี่ร่วมกันกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ โดยโจทก์อุทธรณ์ว่า จำเลยทั้งสี่ซึ่งเป็นคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ผู้ร่วมกันร่างข้อตกลงของความเข้าใจในเรื่องการจัดการระดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยให้กรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย (A.O.U.) ไม่ตรวจเนื้อหาและขั้นตอนการดำเนินการตามข้อตกลงของความเข้าใจดังกล่าวให้ถูกต้องตามที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติในหลักการ และจำเลยทั้งสี่ซึ่งเป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษไม่ดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร จนทำให้มีการจัดซื้อระดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาที่สูงกว่าราคาท้องตลาดเป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครได้รับความเสียหาย อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ ประกอบกับศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่าพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ซึ่งเป็น คณะกรรมการเช่นเดียวกับจำเลยทั้งสี่กระทำความผิดตามฟ้องและคดีถึงที่สุดแล้ว จึงเป็นการยืนยันได้ว่าการดำเนินการของจำเลยทั้งสี่ในฐานะคณะกรรมการทั้งสองชุดไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น เห็นว่า

๑. แม้จำเลยทั้งสี่ซึ่งเป็นคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน มีอำนาจหน้าที่บริหารโครงการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี และดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร โดยต้องร่วมกันพิจารณาข้อตกลง

ร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) เป็นวาระการประชุมและส่งร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.)

ให้จำเลยทั้งสี่ศึกษาเกี่ยวกับร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ดังกล่าวก่อนประชุมเพื่อให้เกิดประโยชน์

แก่การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ จำเลยทั้งสี่จึงยอมไม่อาจโต้แย้งหรือตั้งข้อสังเกตเงื่อนไขข้อตกลง

รายละเอียดของสินค้าหรือราคา ข้อได้เปรียบเสียเปรียบในการปฏิบัติตามข้อตกลงของบริษัทผู้ขายตาม

ร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ได้อย่างละเอียดรอบคอบว่าได้ดำเนินการถูกต้องตามแนวปฏิบัติก่อน

ทำข้อตกลงกับต่างประเทศหรือไม่ นางประพิมเบิกความว่า พลตำรวจตรีอธิลักษณ์พยายามจะมอบหมาย

งานเกี่ยวกับการจัดหาครุภัณฑ์รถดับเพลิงให้คณะกรรมการ แต่พยานไม่เห็นด้วยจึงได้โต้แย้งว่าควรเป็น

หน้าที่ของหน่วยงานเจ้าของเรื่องซึ่งเป็นเจ้าของงบประมาณเป็นผู้ดำเนินการเอง สุดท้ายที่ประชุมไม่มีการ

ลงมติ และนายเกรียงพล เบิกความ ว่า พลตำรวจตรีอธิลักษณ์มีความประสงค์ให้คณะกรรมการรับรองร่าง

ข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) แต่เนื่องจากคณะกรรมการไม่เคยเห็นร่างข้อตกลงของความเข้าใจ

(A.O.U.) มาก่อนและมีรายละเอียดข้อเท็จจริงในร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่ยุ่งยากซับซ้อน

จึงไม่ได้มีการอนุมัติหรือรับรองร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) คณะกรรมการจึงมีความเห็นพ้องกัน

ว่าให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นผู้ใช้สิ่งของตรวจสอบความถูกต้องของ

ร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ส่วนความชอบด้วยกฎหมายให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาก่อนที่

จะเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามในร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) บ่งชี้ได้ว่า

คณะกรรมการซึ่งรวมทั้งจำเลยทั้งสี่ได้พิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ในเบื้องต้นเท่าที่

สามารถกระทำได้แล้ว ทั้งข้อเท็จจริงปรากฏว่าคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่ม

เงื่อนไข และรายละเอียดต่าง ๆ ตามร่างข้อตกลงของความเข้าใจในเรื่องการจัดการระดับเพลิงและอุปกรณ์
บรรเทาสาธารณภัยให้กรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และ
รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย (A.O.U.) ที่เอกอัครราชทูตออสเตรเลีย ประจำประเทศไทย นำเสนอก็คือตาม
แต่การประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน เมื่อ
วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ตามระเบียบวาระการประชุม เอกสารหมายเลข จ. ๑๑๑ แฟ้มที่ ๕ หน้า
๒๓๐๑-๒๓๐๒ มีวาระการประชุมระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องเพื่อทราบ คือ มติ ค.ร.ม. เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน
๒๕๔๗ มติ ค.ร.ม. รับทราบผลการดำเนินการตามมติค.ร.ม. วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๐
กรกฎาคม ๒๕๔๗ และการมอบหมายหน้าที่ตามคำสั่งของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเท่านั้น โดยไม่มี
วาระการประชุมเพื่อพิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจ ในเรื่องการจัดการระดับเพลิงและอุปกรณ์
บรรเทาสาธารณภัยให้กรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และ
รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย (A.O.U.) แต่อย่างใด แม้ทางได้สวนได้ความจากนางประพิม บริสุทธิ์ ว่า
การประชุม พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ได้แจ้งให้ที่ประชุมรับทราบถึงโครงการที่มาจากสาธารณรัฐออสเตรเลียซึ่ง
เสนอโครงการแก่กระทรวงมหาดไทยโดยมีการตกลงกันแล้วและเป็นการซื้อขายระหว่างรัฐต่อรัฐในลักษณะ
การค้าต่างตอบแทน และนายเกรียงพล พัฒนรัฐ ว่า พลตำรวจตรีอธิลักษณ์นำร่างข้อตกลงของความเข้าใจ
(A.O.U.) ให้ที่ประชุมพิจารณาด้วย แสดงให้เห็นได้ว่าพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เพียงนำร่างข้อตกลงของความ
เข้าใจ (A.O.U.) ให้ที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาลักษณะเร่งรีบในขณะที่มีการประชุม เมื่อไม่ได้กำหนด

ประสิทธิภาพการทำงานประชุมในวันดังกล่าวเพียงวันเดียวเท่านั้น และในวันเดียวกับที่คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานประชุม นั้น นายสมัคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้ทำบันทึกเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) โดยไม่ได้ขอให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบความถูกต้องด้านกฎหมายตามความเห็นของคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานก่อน พฤติการณ์ของจำเลยทั้งสองซึ่งได้ว่าจำเลยทั้งสองได้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏเท่าที่ทำได้ในการตรวจสอบร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ให้ถูกต้องตามที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติในหลักการแล้ว

๒. แม้ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) กำหนดไว้ว่า การซื้อโดยวิธีพิเศษในกรณีเป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ ให้คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอผู้สั่งซื้อเพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือสืบราคาจากต่างประเทศ โดยขอความร่วมมือให้สถานเอกอัครราชทูต หรือส่วนราชการอื่นในต่างประเทศช่วยสืบราคา คุณภาพ ตลอดจนรายละเอียดส่วนการซื้อโดยผ่านองค์การระหว่างประเทศให้ติดต่อกับสำนักงานองค์การระหว่างประเทศที่มีอยู่ในประเทศโดยตรง เว้นแต่กรณีที่ไม่มีสำนักงานในประเทศให้ติดต่อกับสำนักงานในต่างประเทศได้ก็ตาม แต่เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามผูกพันตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ซึ่งระบุว่า ผู้ขาย คือ บริษัทสไตเออร์ฯ และกำหนดให้รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตชนิดเพิกถอนไม่ได้ในนามผู้ขายไว้ อันเป็นการกำหนดแล้ว ประกอบกับคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของ

กรุงเทพมหานครมีมติอนุมัติยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการพัสดุ พ.ศ.

๒๕๓๘ กรณีที่ต้องดำเนินการตามข้อตกลงของความเข้าใจ ข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ ซึ่งระบุผู้ขาย คือ บริษัท

สไตเออร์ฯ กำหนดราคา ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร กำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขการซื้อ การขาย และการเงิน

ซึ่งดำเนินการโดยกรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย กับบริษัทสไตเออร์ฯ โดยมีข้อตกลงซื้อขายและ

ผนวกต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลง สิ่งอุปกรณ์ต่าง ๆ และคุณลักษณะเฉพาะ รายละเอียดในการ

จัดซื้อการเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตและการส่งมอบสิ่งอุปกรณ์ไว้ชัดเจนแล้ว เช่นนี้ จำเลยทั้งสี่ในฐานะ

กรรมการจัดซื้อโดยวิธีการพิเศษยอมเข้าใจว่าต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.)

ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามแล้ว ซึ่งเป็นเหตุให้จำเลยทั้งสี่เชื่อว่าคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อตาม

ข้อตกลงความเข้าใจ (A.O.U.) มีความเหมาะสมกับราคาที่จัดซื้อแล้ว แม้จำเลยทั้งสี่จะสืบราคาตามที่

กำหนดไว้ในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) ก็ตาม แต่คณะกรรมการ

จัดซื้อโดยวิธีพิเศษก็ไม่อาจเสนอความเห็นให้ซื้อสินค้าจากผู้ขายตามราคาที่มีการสืบราคาได้ มิฉะนั้นจะเป็น

การขัดหรือแย้งกับข้อกำหนดตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ดังกล่าว ส่วนที่มีการเจรจาต่อรอง

ราคากับบริษัทสไตเออร์ฯ โดยบริษัทดังกล่าวยืนยันราคาเดิม แต่เสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่และอุปกรณ์

เครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้โดยไม่คิดมูลค่า จำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร และเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและ

นอกประเทศนั้น ก็ยังไม่อาจรับฟังได้อย่างแน่ชัดว่าราคาซื้อขายตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) เป็น

ราคาซื้อขายที่แพงกว่าราคาท้องตลาด และที่มีการเปรียบเทียบกับการประกวดราคาจัดซื้อรถดับเพลิง

รถบรรทุกน้ำ และรถไฟฟ้าส่องสว่างของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยซึ่งราคาซื้อรถดับเพลิงคันนี้มี

ราคาสูงกว่ามากนั้น ก็เป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นภายหลังเกิดเหตุคดีนี้แล้ว จึงไม่อาจนำราคาซื้อขายมาเป็นข้อเปรียบเทียบได้ ข้อเท็จจริงทางไต่สวนจึงฟังไม่ได้ว่าขณะเกิดเหตุราคาซื้อขายตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) เป็นราคาซื้อขายแพงกว่าราคาท้องตลาดจนเป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครได้รับความเสียหาย พฤติการณ์ของจำเลยทั้งสี่ฟังได้ว่าจำเลยทั้งสี่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏโดยไม่ได้มุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมเพื่อเอื้ออำนวยแก่บริษัท สไตเออร์ฯ ให้เป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับกรุงเทพมหานครแต่อย่างใด

๓. แม้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่า พลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ซึ่งเป็นคณะกรรมการเช่นเดียวกับจำเลยทั้งสี่กระทำความผิดตามฟ้องและคดีถึงที่สุดแล้วก็ตาม แต่คำพิพากษาดังกล่าวไม่ผูกพันจำเลยทั้งสี่ การกระทำของจำเลยทั้งสี่จะมีความผิดตามฟ้องหรือไม่ขึ้นอยู่กับพยานหลักฐานที่โจทก์นำมาไต่สวนคดีนี้ เมื่อพยานหลักฐานที่โจทก์นำมาไต่สวนฟังไม่ได้ว่าจำเลยทั้งสี่กระทำความผิดดังวินิจฉัยข้างต้นแล้ว กรณีจะนำข้อเท็จจริงตามคำวินิจฉัยในคำพิพากษาดังกล่าวมารับฟังเป็นผลร้ายแก่จำเลยทั้งสี่ไม่ได้ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษายกฟ้องจำเลยทั้งสี่ชอบแล้ว อุทธรณ์โจทก์ฟังไม่ขึ้น

จึงวินิจฉัยว่า จำเลยทั้งสี่ไม่ได้ร่วมกันกระทำความผิดตามฟ้อง

นายเทพ อิงคสิทธิ์

(อม.๒๘)
ความเห็นในการวินิจฉัยคดี
ชั้นอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม.อธ. ๒/๒๕๖๔
คดีหมายเลขแดงที่ อม.อธ. /๒๕๖๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกา

วันที่ ๑๘ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง	อัยการสูงสุด	โจทก์
	นายสุวิทย์ ศิลาทอง ที่ ๑	
	นางสาวสุทิพย์ ทิพย์สุวรรณ ที่ ๒	
	พันตำรวจเอกพิชัย เกรียงวัฒนศิริ ที่ ๓	
	พันตำรวจโทรักศิลป์ รัตนวราหะ ที่ ๔	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ
เสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์	อุทธรณ์คัดค้าน	คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของ
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง	ลงวันที่ ๒๑	เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓
องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์	รับวันที่ ๒๖	เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

โจทก์ฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง กองกฎหมาย และคดี สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานเลขานุการ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและเจ้าพนักงาน โดยจำเลยทั้งสี่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท โดยวิธีพิเศษ ซึ่งสืบเนื่องจากนายเฮอเบิร์ต ทริกเชิล เอกอัครราชทูตออสเตรีย ประจำประเทศไทยยื่นเสนอโครงการขายรถและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัย พร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาร์ฮอย เอจี แอนด์ โค เคจี (Steyr – Daimler - Puch Spezialfahrzeug AG & Co KG, บริษัทสไตเออร์ฯ) จำนวน ๑๘ รายการ ต่อ นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการดังกล่าว วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีคำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) ประกอบด้วยพลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธานกรรมการ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และจำเลยที่ ๔ เป็น กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้พิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจ ในเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING)

หรือ A.O.U. แล้วรับทราบข้อตกลงตามเอกสารดังกล่าว โดยในส่วนของความถูกต้องในด้านกฎหมายเห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามในร่างข้อตกลงของความเข้าใจต่อไป วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ รัฐบาลไทยและรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรียร่วมลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจ ต่อมาคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติให้ดำเนินการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตามข้อตกลงของความเข้าใจข้อ ๑ ถึง ๕ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์เสนอขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เป็นประธานกรรมการ จำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการ ต่อมาพลตำรวจตรีอธิลักษณ์มีหนังสือไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อแจ้งว่าราคาที่เสนอมานั้นยังเป็นราคาที่ยังค่อนข้างสูงจึงขอให้ลดราคาลงอีก แต่บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือยืนยันราคาเดิม โดยเสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่ และอุปกรณ์เครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้โดยไม่คิดมูลค่าเป็นเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษทั้งหมดได้ลงลายมือชื่อรับทราบท้ายหนังสือของบริษัทสไตเออร์ฯ วันเดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่า เห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร คิดเป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท จากบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อไว้ในรายการต่อไป ในวันเดียวกันนายสมัครมีหนังสือถึงนายโกศล พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ จากบริษัทสไตเออร์ฯ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗

นายโกคินอนุมัติตามที่เสนอ ในวันเดียวกันนายสมัครได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ซื้อ กับนายมาริโอ มีนาร์ ผู้แทนจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในฐานะผู้ขาย ทั้งนี้ เมื่อระหว่างวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ เวลากลางวันต่อเนื่องกัน จำเลยทั้งสี่ในฐานะ กรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะ รถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ กับพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกัน ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กรุงเทพมหานคร หรือร่วมกันปฏิบัติหรือ ร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต กล่าวคือ ก่อนที่จำเลยทั้งสี่กับพวกจะได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้ เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้งสี่กับพวกเคยได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการ บริหารโครงการฯ ซึ่งได้ร่วมกันพิจารณาและรับทราบร่างข้อตกลงของความเข้าใจมาก่อนที่จะมีการ ลงนามในร่างข้อตกลงของความเข้าใจ แม้ร่างข้อตกลงของความเข้าใจดังกล่าวกำหนดผู้ขายคือ บริษัทสไตเออร์ฯ และมีการกำหนดราคาไว้แล้ว ซึ่งเป็นเหตุให้ต้องใช้วิธีการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ เนื่องจากเป็นกรณีที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ และคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของ กรุงเทพมหานครมีมติอนุมัติยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตามข้อตกลงของความเข้าใจข้อ ๑ ถึง ๕ ก็ตาม แต่ไม่ได้ ยกเว้นในเรื่องคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่าเหมาะสมกับราคาที่จัดซื้อหรือไม่ และราคาที่จัดซื้อว่าถูกหรือ แพง จำเลยทั้งสี่กับพวกในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษยังคงมีหน้าที่ต้องพิจารณาคุณภาพ สิ่งของที่จัดซื้อว่ามีความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อหรือไม่โดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการเป็น สำคัญ โดยเฉพาะกรณีนี้มีบริษัทผู้ผลิตรถดับเพลิงหลายราย จึงต้องพิจารณาในเรื่องราคาด้วยการสืบราคา เพื่อเปรียบเทียบในการเจรจากับผู้เสนอราคา เพื่อหาความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อ ซึ่งเป็นการดำเนินการ

ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) ที่กำหนดไว้ว่า “การซื้อโดยวิธีพิเศษ ในกรณีเป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ ให้คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอผู้สั่งซื้อเพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือสืบราคาจากต่างประเทศ โดยขอความร่วมมือให้สถานเอกอัครราชทูต หรือส่วนราชการอื่นในต่างประเทศช่วยสืบราคา คุณภาพ ตลอดจนรายละเอียดส่วนการซื้อโดยผ่านองค์การระหว่างประเทศให้ติดต่อกับสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศที่มีอยู่ในประเทศโดยตรง เว้นแต่กรณีที่ไม่มีสำนักงานในประเทศ ให้ติดต่อกับสำนักงานในต่างประเทศได้...” แต่จำเลยทั้งสี่กับพวกไม่ได้ดำเนินการสืบราคาสินค้าประเภทเดียวกันจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายใด เพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมของราคาตามอำนาจหน้าที่ จึงไม่ชอบด้วยข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) จำเลยที่ ๑ กับพวกไม่ดำเนินการใด ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการเสนอราคาและต่อรองราคา รวมทั้งไม่มีการแสดงความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม ซึ่งเป็นการขัดต่อข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ และจำเลยทั้งสี่กับพวกได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ แต่ไม่ได้ดำเนินการใด ๆ นอกจากเพียงดำเนินการต่อรองราคากับบริษัทสไตเออร์ฯ รายเดียวเท่านั้น อันเป็นการเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาการดำเนินการต่อรองราคาของจำเลยทั้งสี่กับพวกนับตั้งแต่วันที่นายสมักรมีคำสั่งแต่งตั้งให้จำเลยทั้งสี่กับพวกเป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ คือ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ จนถึงวันที่คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอความเห็นให้จัดซื้อรถดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยไปยังนายสมักร คือ วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ มีระยะเวลาดำเนินการเพียง ๕ วัน เท่านั้น โดยจำเลยทั้งสี่กับพวกเพียงแต่มีหนังสือขอต่อรองราคาไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ อย่างเร่งรีบเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ โดยไม่มี

การพิจารณารายละเอียดของสินค้าและราคาที่จะต่อรองอย่างจริงจัง จำเลยทั้งสี่กับพวกกระทำในลักษณะเพียงเพื่อให้เห็นว่าการต่อรองราคาแล้วเท่านั้น และในวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ จำเลยทั้งสี่กับพวกได้เสนอบันทึกขออนุมัติจัดซื้อตามราคาที่ได้รับการยืนยันจากบริษัทสไตเออร์ฯ การที่จำเลยทั้งสี่กับพวกได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ และคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษย่อมมีหน้าที่บริหารโครงการ และดำเนินการจัดซื้อให้เกิดประโยชน์แก่ราชการและประเทศชาติมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการสืบราคาและต่อรองราคาให้ถึงที่สุดเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ มิใช่มุ่งหมายแต่จะซื้อสินค้าจากบริษัทสไตเออร์ฯ รายเดียว โดยไม่คำนึงถึงความเสี่ยงหายที่ประเทศชาติจะได้รับ ดังนั้น การจัดทำโครงการซึ่งมีความเร่งรีบรวบรัดในขั้นตอนต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงข้อบัญญัติ ระเบียบราชการ มติของคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับระดับเพลิง ระเบิดเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยเป็นสินค้าประเภทเดียวกันมีคุณลักษณะของสินค้าในการใช้งานที่มีผู้ผลิตและผู้จำหน่ายหลายรายในประเทศ สามารถสอบราคาหรือหาราคาเปรียบเทียบจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายอื่นได้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับราคการจัดซื้อโดยการประกวดราคาของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วพบว่า การจัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อ กล่าวคือ รถดับเพลิงขับเคลื่อนสี่ล้อ พร้อมเครื่องสูบน้ำแบกหาม ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ ๒,๑๕๔,๐๕๐ บาท คิดรวมแพงกว่าเป็นเงิน ๑๔๕,๘๗๕,๖๐๐ บาท รถดับเพลิงพร้อมบันไดสูง ๑๓ เมตร ๙ คัน แพงกว่าคันละ ๑๗,๑๔๓,๒๐๐ บาท คิดรวมแพงกว่าเป็นเงิน ๑๕๔,๒๘๘,๘๐๐ บาท รถดับเพลิงบรรทุกน้ำ ๒,๐๐๐ ลิตร ๑๔๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๕,๔๕๕,๓๗๐ บาท คิดรวมแพงกว่าเป็นเงิน ๒,๒๒๕,๕๗๓,๒๘๐ บาท รถบรรทุกน้ำ ๑๐,๐๐๐ ลิตร ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ ๑๕,๑๘๙,๑๐๐ บาท คิดรวมแพงกว่าเป็นเงิน

๑,๐๙๓,๖๑๕,๒๐๐ บาท รถไฟฟ้าส่องสว่าง ขนาด ๓๐ เควีเอ (KVA) ๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๗,๘๗๗,๑๒๕ บาท คิดรวมแพงกว่าเป็นเงิน ๗๑,๕๐๘,๕๐๐ บาท รถดับเพลิงเคมี ๗ คัน แพงกว่าคันละ ๕๖,๕๗๗,๒๕๐ บาท คิดรวมแพงกว่าเป็นเงิน ๓๙๖,๐๔๐,๗๕๐ บาท บริษัทสไตเออร์ฯ ไม่ได้ผลิตเรือดดับเพลิงเอง แต่ว่าจ้างบริษัทซีทีบีท์ จำกัด ผลิตและประกอบในราคาลำละ ๑๔,๓๐๐,๐๐๐ บาท แล้วนำมาขายให้กรุงเทพมหานครลำละ ๒๕,๔๖๒,๑๐๐ บาท เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานคร ต้องเสียงบประมาณในการจัดซื้อเพิ่ม และบริษัทสไตเออร์ฯ ได้ประโยชน์ไปลำละ ๑๑,๑๖๒,๑๐๐ บาท รวม ๓๐ ลำ เป็นเงิน ๓๓๔,๕๒๓,๓๐๐ บาท การที่จำเลยทั้งสี่กับพวกเสนอความเห็นให้กรุงเทพมหานคร จัดซื้อเรือดดับเพลิง เรือดดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยจากบริษัทสไตเออร์ฯ โดยไม่ดำเนินการ สืบราคา และไม่ได้พิจารณารายละเอียดของราคารถดับเพลิง เรือดดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทา สาธารณภัย โดยมีเจตนาเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เข้าเป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครต้องจัดซื้อเรือดดับเพลิง เรือดดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยใน ราคาสูงเกินสมควร ทำให้กรุงเทพมหานครได้รับความเสียหาย การกระทำของจำเลยทั้งสี่กับพวกจึงเป็น การร่วมกันดำเนินการโดยจงใจไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่กฎหมายหรือระเบียบกำหนด อันเป็น การร่วมกันกระทำใด ๆ ที่ไม่ชอบด้วยระเบียบและกฎหมายโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่าง เป็นธรรม อันเป็นการเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เป็นผู้มีสิทธิเข้าทำสัญญากับกรุงเทพมหานคร เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครต้องจัดซื้อเรือดดับเพลิง เรือดดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยใน ราคาสูงเกินสมควร เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ กรุงเทพมหานคร บริษัทห้างร้าน รายอื่นที่มีอาชีพค้าขายรถดับเพลิง เรือดดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย และบุคคลอื่นหรือ ประชาชนที่เกี่ยวข้อง เหตุเกิดที่ศาลว่าการกรุงเทพมหานคร ถนนดินสอ แขวงเสาชิงช้า เขตพระนคร

กรุงเทพมหานคร และกระทรวงมหาดไทย ถนนอัษฎางค์ กรุงเทพมหานคร เกี่ยวพันกัน ขอให้
ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ
เสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒

จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้วพิพากษา
ยกฟ้อง

โจทก์อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

พิเคราะห์คำฟ้อง เอกสารประกอบคำฟ้อง คำให้การ สำนวนการไต่สวนของ
คณะกรรมการ ป.ป.ช. และพยานหลักฐานที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
ไต่สวน ตลอดจนอุทธรณ์ของโจทก์และคำแก้อุทธรณ์ของจำเลยทั้งสี่แล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า
ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง กองกฎหมายและคดี สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร
จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่ง
รองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่ง
เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานเลขานุการสำนักป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๖ คณะรัฐมนตรีมีมติให้สำนักงาน
ตำรวจแห่งชาติโอนภารกิจการป้องกันและระงับอัคคีภัยให้กรุงเทพมหานคร นายเฮอเบิร์ต ทรักเซล
เอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทย ยื่นเสนอโครงการขายรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงรวมทั้ง
อุปกรณ์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัย พร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัท สไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปนเซียล
ฟาร์ชอย เอจี แอนด์ โค เคจี (บริษัทสไตเออร์ฯ) สำหรับรถดับเพลิงและเรือดับเพลิง จำนวน ๑๘

รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๕๖,๙๕๓,๒๐๓ ยูโร ต่อนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทย โดยเสนอให้ดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐ ระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐ
ออสเตรีย กับข้อเสนอให้ความช่วยเหลือจัดหาแหล่งเงินทุนให้โดยยอมรับพันธะการค้าต่างตอบแทน
(COUNTER TRADE) ในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๗ นายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการ
กรุงเทพมหานคร นำโครงการดังกล่าวพร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ฯ เสนอรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นชอบแล้วนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อ
วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ได้มีมติอนุมัติโครงการดังกล่าวโดยมีหลักการสำคัญว่า วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์
และยานพาหนะต่าง ๆ ที่นำเข้าเฉพาะส่วนที่จำเป็นและที่ไม่มีหรือที่ไม่สามารถผลิตได้เองในประเทศ
เท่านั้น และให้กระทรวงพาณิชย์รับไปดำเนินการเกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทนกับรัฐบาลสาธารณรัฐ
ออสเตรีย วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมักรมีคำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ ๒๘๒๐/๒๕๔๗ ลงวันที่
๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพ
การทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ)
ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
เป็นประธานกรรมการ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ
และจำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารโครงการให้เป็นไป
ตามมติคณะรัฐมนตรีและดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร กับให้
มีหน้าที่เป็นคณะกรรมการจัดซื้อ จัดจ้าง ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘
อีกหน้าที่หนึ่ง วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ประชุมพิจารณาร่างข้อตกลง
ของความเข้าใจในเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF

UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๗ หรือ ล.๖๘ และในวันเดียวกันพลตำรวจตรี อธิลักษณ์เสนอความเห็นไปยังนายสมัครว่า คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้ให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตรวจสอบรายละเอียดข้อตกลงดังกล่าวในฐานะผู้ใช่ว่ามีสิ่งใดจะท้วงติงหรือไม่ โดยสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความเห็นรับทราบข้อตกลงตามเอกสารดังกล่าว ในส่วนของความถูกต้องในด้านกฎหมายเห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเสนอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามในร่างข้อตกลงของความเข้าใจ ในวันเดียวกันนายสมัคร มีบันทึกเพื่อเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามในร่างข้อตกลงของความเข้าใจ จากนั้น วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ได้มีการร่วมกันลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจระหว่างรัฐบาลไทยและ รัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลีย ซึ่งในข้อ ๑ ของข้อตกลงของความเข้าใจกำหนดให้รัฐบาลไทยและ รัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลียจัดทำบันทึกการซื้อขายระดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้ง บริการต่าง ๆ จากสาธารณรัฐออสเตรเลีย โดยเงื่อนไขการซื้อขาย และการเงินเป็นความเห็นชอบของ รัฐบาลไทย และให้ดำเนินการโดยกรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย กับบริษัทสไตเออร์ฯ ซึ่งการ จัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย และคุณลักษณะเฉพาะได้กำหนดไว้ในผนวก ๑ ทั้ง ตามข้อ ๑ ของข้อตกลงของความเข้าใจดังกล่าวยังได้กำหนดให้รัฐบาลไทยเปิด Letter of Credit (L/C) ชนิดเพิกถอนไม่ได้ในนามผู้ขายเป็นเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ต่อมาพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ดำเนินการขอยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ต่อ คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ซึ่งในการประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของ กรุงเทพมหานคร ครั้งที่ ๔/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ ได้มีมติให้ดำเนินการจัดซื้อรถดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ.

๒๕๓๘ ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตามข้อตกลงของความเข้าใจข้อ ๑ ถึง ๕ ตามเอกสารหมายเลข ๑๘๘ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์เสนอบันทึกข้อความไปยังผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อขอความเห็นชอบให้ดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ ภายในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร โดยวิธีพิเศษ พร้อมทั้งเสนอขออนุมัติ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเคยเป็นบุคคลที่ได้รับการ แต่งตั้งเป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เป็นประธาน กรรมการ และจำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการ ในวันเดียวกันพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะประธาน กรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้มีหนังสือถึงเอกอัครราชทูตออสเตรเลียประจำประเทศไทยขอให้แจ้งไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อให้ยื่นเสนอราคาพร้อมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ แก่คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธี พิเศษ ต่อมาวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๗ บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือเสนอราคาขายรถดับเพลิงและ อุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการต่าง ๆ จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ในวันต่อมาพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษมีหนังสือไปยัง กรรมการของบริษัทสไตเออร์ฯ แจ้งว่าราคาที่บริษัทสไตเออร์ฯ เสนอมานั้น ยังเป็นราคาที่ค่อนข้างสูง ขอให้บริษัทสไตเออร์ฯ พิจารณาลดราคาลงอีก แต่บริษัทสไตเออร์ฯ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ แจ้งยืนยันราคาเดิม แต่เสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่และเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นโดยไม่คิด มูลค่าเป็นเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งคณะกรรมการ จัดซื้อโดยวิธีพิเศษทั้งหมดลงลายมือชื่อรับทราบไว้ท้ายหนังสือของบริษัทสไตเออร์ฯ ดังกล่าว ในวัน เดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้เสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่า

คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้พิจารณาข้อเสนอของกรรมการผู้จัดการบริษัทสไตเออร์ฯ แล้ว
เห็นว่า เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ และราคาไม่เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากทาง
ราชการ ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร จึงเห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทา
สาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร คิดเป็นเงินไทยประมาณ
๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท (อัตราแลกเปลี่ยน ๕๐ บาท ต่อ ๑ ยูโร โดยประมาณ) จากบริษัทสไตเออร์ฯ
เพื่อไว้ใช้ในราชการต่อไปตามเอกสารหมายเลข จ.๒๓ ในวันเดียวกันนายสมัครมีหนังสือถึงนายโกคิน พลกุล
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อรายงานผลการพิจารณาของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ
โดยขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ
ดังกล่าวจากบริษัทสไตเออร์ฯ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกคินได้อนุมัติตามที่กรุงเทพมหานครเสนอ
ในวันเดียวกันนายสมัครได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ซื้อพร้อมกับนายมาริโอ มินาร์
ผู้แทนจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในฐานะผู้ขาย ซึ่งข้อตกลงซื้อขายกำหนดให้กรุงเทพมหานคร
ซื้อรถดับเพลิงและอุปกรณ์จากบริษัทสไตเออร์ฯ ในราคา ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร คิดเป็นเงินไทย
ประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท เมื่อเปรียบเทียบราคากับราคาจัดซื้อสินค้าชนิดเดียวกันที่
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเคยจัดซื้อแล้วพบว่า มีมูลค่าสูงเกินสมควรถึง ๔,๔๒๑,๔๒๕,๔๓๐
บาท กล่าวคือ รถดับเพลิงขับเคลื่อนสี่ล้อ พร้อมเครื่องสูบน้ำแบกหาม จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ
๒,๑๕๔,๐๕๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๕๕,๘๗๕,๖๐๐ บาท รถดับเพลิงพร้อมบันไดสูง ๑๓
เมตร จำนวน ๙ คัน แพงกว่าคันละ ๑๗,๑๔๓,๒๐๐ บาท คิดรวม ๙ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๕๔,๒๘๘,๘๐๐
บาท รถดับเพลิงบรรทุกน้ำ ๒,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๑๔๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๕,๔๕๕,๓๗๐ บาท คิดรวม
๑๔๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๒,๒๒๕,๕๗๓,๒๘๐ บาท รถบรรทุกน้ำ ๑๐,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่า

คันละ ๑๕,๑๘๙,๑๐๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑,๐๙๓,๖๑๕,๒๐๐ บาท รถไฟฟ้าส่องสว่าง ขนาด ๓๐ เควีเอ (KVA) จำนวน ๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๗,๘๗๗,๑๒๕ บาท คิดรวม ๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๗๑,๕๐๘,๕๐๐ บาท รถดับเพลิงเคมี จำนวน ๗ คัน แพงกว่าคันละ ๕๖,๕๗๗,๒๕๐ บาท คิดรวม ๗ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๓๙๖,๐๔๐,๗๕๐ บาท รถดับเพลิง บริษัทสไตเออร์ฯ ไม่ได้ผลิตเอง แต่ว่าจ้างบริษัท ซีทไบท์ จำกัด ซึ่งตั้งอยู่ในประเทศไทยผลิตและประกอบในราคาลำละ ๑๔,๓๐๐,๐๐๐ บาท แล้วนำมาขาย ให้กรุงเทพมหานคร ลำละ ๒๕,๔๖๒,๑๐๐ บาท คิดรวม ๓๐ ลำ แพงกว่าเป็นเงิน ๓๓๔,๕๒๓,๓๐๐ บาท ตามรายงานการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเอกสารหมาย จ.๑ เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ ต่อมาคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ไต่สวนและไต่สวนฟ้องนายโกคิน นายประชา มาลีนนท์ นายวัฒนา เมืองสุข พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ บริษัท สไตเออร์ฯ และนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน เป็นจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ ตามลำดับ ต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งศาลได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ ว่า จำเลยที่ ๒ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ ให้ลงโทษจำคุกมีกำหนด ๑๒ ปี จำเลยที่ ๔ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ ให้ลงโทษจำคุก มีกำหนด ๑๐ ปี ตามคดีหมายเลขดำที่ อม. ๕/๒๕๕๔ คดีหมายเลขแดงที่ อม. ๗/๒๕๕๖ คดีถึงที่สุดแล้ว หลังจากนั้นคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติเห็นชอบให้ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนเพื่อดำเนินการไต่สวนและกล่าวหาว่าจำเลยทั้งสี่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการ ทุจริตจัดซื้อรถดับเพลิงและเรือดักเพลิงพร้อมอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร

จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธและชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา แต่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาแล้วมีมติเป็นเอกฉันท์ว่า การกระทำของจำเลยทั้งสี่มีความผิดอาญาตามข้อกล่าวหา จึงส่งรายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงพร้อมเอกสารให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้องจำเลยทั้งสี่เป็นคดีนี้

มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของโจทก์ว่า จำเลยทั้งสี่ร่วมกันกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ โดยโจทก์อุทธรณ์ว่า จำเลยทั้งสี่เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ร่วมร่างข้อตกลงของความเข้าใจ เรื่อง การจัดการดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (A.O.U.) ซึ่งมีเนื้อหาและขั้นตอนการดำเนินการที่ไม่ถูกต้องตามที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติในหลักการ รวมทั้งจำเลยทั้งสี่ยังเป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษที่ไม่ดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร จนทำให้การจัดซื้อดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาที่แพงกว่าท้องตลาดเป็นอย่างมาก เป็นราคาที่ไม่สมเหตุสมผล ทำให้กรุงเทพมหานครได้รับความเสียหาย เห็นว่า ตามทางไต่สวนจำเลยทั้งสี่เข้ามีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานครภายหลังคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ อนุมัติโครงการดังกล่าว โดยจำเลยทั้งสี่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ร่วมกับบุคคลอื่นรวม ๑๑ คน มีหน้าที่ในการบริหารโครงการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี และดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และยังมีหน้าที่เป็นคณะกรรมการจัดซื้อ จัดจ้าง ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ อีกหน้าที่หนึ่งด้วย ตามคำสั่งกรุงเทพมหานครที่ ๒๘๒๐/๒๕๔๗ เอกสารหมาย จ.๑๔

เมื่อพิจารณาหนังสือที่ นร ๐๕๐๔/๙๒๑๒ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เอกสารหมายเลข ๑๓ แล้ว คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการเกี่ยวกับโครงการพัฒนาระบบและเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานครและให้ดำเนินการต่อไปได้ การขอรับความช่วยเหลือจากรัฐบาลออสเตรเลียโดยการจัดทำการค้าต่างตอบแทน ให้ขอรับความช่วยเหลือเท่าที่จำเป็นจริงเท่านั้น ส่วนวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ยานพาหนะต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้และที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศภายใต้การดำเนินการโครงการนี้ ให้กระทรวงมหาดไทยโดยกรุงเทพมหานครและกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องร่วมกันสำรวจตรวจสอบรายละเอียดต่าง ๆ โดยเฉพาะในเรื่องความจำเป็นและจำนวนที่จะต้องจัดหาให้ชัดเจนและถูกต้องอีกครั้ง กับให้นำเข้าเฉพาะส่วนที่จำเป็นและที่ไม่มีหรือที่ไม่สามารถผลิตได้เองในประเทศเท่านั้น

มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวไม่มีปรากฏชื่อบริษัทสไตเออร์ฯ จำเลยทั้งสี่ซึ่งมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี ย่อมต้องทราบและตรวจสอบข้อเท็จจริงกับรายละเอียดของมติคณะรัฐมนตรี เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของตน นอกจากนี้ ขณะที่จำเลยทั้งสี่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ และร่วมประชุมพิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจ ยังไม่มีการยกเว้นข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร จำเลยทั้งสี่เป็นเจ้าพนักงานของกรุงเทพมหานคร ย่อมต้องมีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวข้องกับวิธีการจัดซื้อพัสดุของกรุงเทพมหานคร และการปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ จำเลยทั้งสี่ควรตั้งข้อสังเกตถึงเหตุที่มีการระบุชื่อผู้ขายในร่างข้อตกลงของความเข้าใจมาอย่างเฉพาะเจาะจง รวมถึงการกำหนดราคาจัดซื้อมาแล้วว่าเป็นเรื่องผิดปกติ อันเป็นการจัดซื้อที่แตกต่างไปจากขั้นตอนปฏิบัติของกรุงเทพมหานคร ทั้งราคาที่จัดซื้อตามที่ระบุไว้ในร่าง

ข้อตกลงของความเข้าใจก็มีมูลค่าสูงถึง ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร หรือ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท โดย
 ได้ความว่าการประชุมครั้งนี้ไม่มีระบุงการประชุมเกี่ยวกับการพิจารณาร่างข้อตกลงของความ
 เข้าใจไว้ จำเลยทั้งสี่ยังต้องเห็นความผิดปกติและตั้งข้อสังเกตกับต้องใช้ความระมัดระวังศึกษา
 เกี่ยวกับหน้าที่และกระบวนการดำเนินการตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
 แก่การปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการตรวจสอบรายละเอียดร่างข้อตกลงของความเข้าใจว่าได้
 ดำเนินการถูกต้องตามแนวปฏิบัติของกรุงเทพมหานครหรือไม่ นอกจากนี้ มติคณะรัฐมนตรี
 ดังกล่าวให้นำเข้าเฉพาะที่ไม่มีหรือที่ไม่สามารถผลิตได้เองในประเทศเท่านั้น จำเลยทั้งสี่ควรต้อง
 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า ผู้ผลิต และการสั่งซื้อพัสดุ เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งก็ได้
 ความจากนายทองใบ หล้าเนียม พยานโจทก์ที่เป็นผู้ตรวจสอบเปรียบเทียบพัสดุตามใบเสนอราคา
 ทั้ง ๑๕ รายการ พบว่าพัสดุส่วนใหญ่มีผู้ผลิตไม่น้อยกว่า ๓ ราย มีจำนวนน้อยมากที่มีผู้ผลิต ๒
 ราย อนุมานว่ารายละเอียดคุณลักษณะดังกล่าวมีผู้ผลิตหลายราย โดยในประเทศไทยมีผู้ผลิตที่มี
 ความสามารถในการผลิต ๗ ถึง ๘ บริษัท ยิ่งไปกว่านั้นในการประชุมคณะกรรมการบริหาร
 โครงการฯ มีคณะกรรมการบางส่วนตั้งข้อสังเกตและมีข้อทักท้วงร่างข้อตกลงของความเข้าใจใน
 หลายเรื่อง ได้แก่ นางประพิม บริสุทธิ์ ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตในเอกสาร
 ฉบับภาษาไทยว่าน่าจะไม่ต้อง และนายเกรียงพล พัฒนรัฐ ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับเอกสารที่ไม่มี
 การกล่าวถึงการทำการค้าต่างตอบแทน เป็นต้น ตามบันทึกข้อความเอกสารหมายเลข จ.๑๕ แต่กลับ
 ไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่ได้โต้แย้งหรือตั้งข้อสังเกตเงื่อนไขของร่างข้อตกลงของความเข้าใจ
 ข้อใดเปรียบ หรือข้อเสียเปรียบในการปฏิบัติตามข้อตกลงของความเข้าใจ ซึ่งอยู่ในวิสัยที่
 จำเลยทั้งสี่จะกระทำได้ จำเลยทั้งสี่ไม่อาจอ้างว่าไม่มีการนำเสนอรายละเอียดคุณลักษณะของ

สินค้าและใบเสนอราคาต่อที่ประชุม ไม่มีความรู้และไม่มีเวลาเพียงพอที่จะศึกษา ไม่ทันได้ตรง
ให้ละเอียดรอบคอบได้ และแม้จะได้ความว่าคณะกรรมการบริหารโครงการฯ เพียงแต่รับทราบ
ร่างข้อตกลงของความเข้าใจ มิได้ให้ความเห็นชอบ ทั้งไม่มีการเรียกประชุมคณะกรรมการบริหาร
โครงการฯ อีกก็ตาม แต่ก็มีข้อเหตุที่จำเลยทั้งสี่จะนำมาอ้างเพื่อปฏิเสธหน้าที่และความรับผิดชอบ
ในฐานะคณะกรรมการบริหารโครงการฯ เพื่อให้พ้นจากความรับผิดได้ ส่วนที่จำเลยที่ ๓ อ้างว่า
ในวันประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการฯ จำเลยที่ ๓ ออกไปปฏิบัติหน้าที่ข้างนอกไม่ได้
เข้าร่วมประชุม ก็ปราศจากหลักฐาน ทั้งขัดแย้งกับข้อเท็จจริงตามรายงานการไต่สวนของ
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเอกสารหมายเลข จ.๑ ที่ว่าจำเลยที่ ๓
ชี้แจงว่าตนเดินทางไปราชการระหว่างวันที่ ๔ ถึง ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ ซึ่งมีใช้ช่วงเวลาที่มีการ
ประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการฯ คือวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ข้ออ้างของจำเลยที่ ๓
จึงไม่อาจรับฟังได้ ดังนั้น เมื่อจำเลยทั้งสี่มีหน้าที่ต้องตรวจสอบความถูกต้องของร่างข้อตกลงของ
ความเข้าใจ แต่กลับละเลยไม่ดำเนินการตามหน้าที่ จนมีการนำร่างข้อตกลงของความเข้าใจไปใช้
อ้างเพื่อจัดซื้อรถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยจากบริษัทสไตเออร์ฯ
ในราคาสูงเกินสมควร อันเป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่บริษัทสไตเออร์ฯ การกระทำของจำเลยทั้งสี่
จึงมีข้อพิรุณ ส่วนที่ต่อมาคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุซึ่งมีจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ร่วมเป็นกรรมการ
กับมีพลตำรวจตรีอธิลักษณ์และจำเลยที่ ๔ เข้าร่วมประชุม จะมีมติอนุมัติให้ยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตาม
ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ แต่ก็เป็นกรยกเว้นเฉพาะในกรณีที่ต้อง
ดำเนินการตามข้อตกลงของความเข้าใจข้อ ๑ ถึง ๕ มิได้เป็นการยกเว้นในเรื่องคุณสมบัติหรือ
คุณภาพของพัสดุที่จะจัดซื้อว่าเหมาะสมกับราคาหรือไม่ และราคาที่จัดซื้อเป็นราคาที่เหมาะสม

หรือไม่ ต่อมาจำเลยทั้งสี่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้งสี่ ย่อมมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครดังกล่าวในส่วนที่ไม่ได้รับยกเว้น กล่าวคือ ต้องพิจารณาและรายงานผลการพิจารณารวมทั้งความเห็นพร้อมเอกสารที่ได้รับไว้ ทั้งหมดต่อผู้สั่งซื้อคือกรุงเทพมหานครเพื่อสั่งการ โดยในกรณีเป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจาก ต่างประเทศ ให้เสนอผู้สั่งซื้อเพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือสืบราคาจาก ต่างประเทศ คุณภาพตลอดจนรายละเอียด ทั้งนี้ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) และ ข้อ ๕๓ วรรคท้าย ยิ่งสนับสนุนให้เห็นภาระหน้าที่ของจำเลยทั้งสี่ ว่าจะต้องสำรวจ ศึกษา และพิจารณาถึงความจำเป็นและจำนวนพัสดุหรือครุภัณฑ์ที่ต้องจัดหา ให้ชัดเจนและถูกต้อง ทั้งต้องพิจารณาความสามารถในการผลิตของผู้ผลิตภายในประเทศ ประกอบด้วย เพื่อให้มีการนำเข้าเฉพาะส่วนที่จำเป็นและที่ไม่มีหรือที่ไม่สามารถผลิตได้เองใน ประเทศ อันจะเป็นประโยชน์แก่ทางราชการ ซึ่งก็สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีในการอนุมัติ โครงการนี้ จำเลยทั้งสี่ยังต้องพิจารณาคุณภาพของสิ่งของที่จะจัดซื้อว่ามีความเหมาะสมกับราคา ที่จะจัดซื้อหรือไม่ด้วยการสืบราคาเพื่อเปรียบเทียบและใช้ในการเจรจากับผู้ขาย ซึ่งเป็นเรื่องปกติ วิสัยที่คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษพึงกระทำให้สอดคล้องกับข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ หาใช่จำเลยทั้งสี่จะมีหน้าที่เพียงจัดทำรายงานเสนอให้ผู้อำนวยการสำนัก ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพิจารณาสั่งซื้อและเสนอปลัดกรุงเทพมหานครไปยังผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานครพิจารณาต่อไปตามลำดับเท่านั้นดังที่อ้าง สำหรับข้ออ้างของจำเลยทั้งสี่ที่ว่า ไม่จำเป็นต้องสืบราคาเพราะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงของความเข้าใจที่รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทยลงนามมาแล้ว ก็ขัดกับพฤติการณ์ของพันตำรวจตรีอธิลักษณ์ที่มีหนังสือแจ้ง

ไปยังกรรมการของบริษัทสไตเออร์ฯ ให้พิจารณาลดราคาลงอีกเนื่องจากราคาที่บริษัทเสนอมาอย่าง
ค่อนข้างสูง ซึ่งเป็นเวลาภายหลังจากที่มีการลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจแล้ว การสืบราคา
เพื่อหาราคากลางย่อมจะเป็นประโยชน์แก่การเจรจาต่อรองดังกล่าว ข้อเท็จจริงได้ความอีกว่า
ภายหลังคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษทำรายงานเสนอไปตามลำดับขั้นตอนแล้ว ยังต้องมีการ
ทำข้อตกลงซื้อขายระหว่างกรุงเทพมหานครและบริษัทสไตเออร์ฯ อีกครั้ง พฤติการณ์ต่อรองราคา
ยิ่งแสดงให้เห็นว่าข้อตกลงของความเข้าใจมิได้มีผลบังคับอย่างเด็ดขาดจนเป็นเหตุให้
คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษไม่อาจดำเนินการอย่างใดได้อีกดังที่จำเลยทั้งสองอ้าง การที่
จำเลยทั้งสองเปลี่ยนมือซื้อรับทราบการต่อรองราคาโดยไม่มีข้อหักท้วงหรือข้อสงสัยใด ทั้งที่จำเลย
ทั้งสองมีส่วนเกี่ยวข้องและรู้เห็นร่วมพิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจมาแต่แรก สามารถ
ตรวจสอบพบว่าร่างข้อตกลงของความเข้าใจมิได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบด้านกฎหมายจาก
กระทรวงมหาดไทยและพบความผิดปกติของการลงนามอย่างรวดเร็วทั้งที่คณะกรรมการบริหาร
โครงการฯ มิได้มีมติเห็นชอบได้โดยง่าย พฤติการณ์ของจำเลยทั้งสองดังกล่าวบ่งชี้ว่า จำเลยทั้งสอง
รู้อยู่แล้วว่าราคาซื้อขายตามข้อตกลงของความเข้าใจยังไม่ใช่ราคาที่เป็นยุติเด็ดขาด แต่กลับอาศัย
เพียงข้ออ้างเรื่องความผูกพันตามข้อตกลงของความเข้าใจซึ่งขัดกับการกระทำของจำเลยทั้งสอง
กับพวกดังวินิจฉัยข้างต้นเพื่อหลีกเลี่ยงไม่สืบราคาสินค้าประเภทเดียวกันจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย
รายอื่นเพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมของราคาและต่อรองราคาให้ถึงที่สุดตามอำนาจหน้าที่และ
ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ การต่อรองราคาที่ดำเนินการก็
เป็นไปอย่างเร่งรีบ โดยการเสนอราคา การต่อรองราคา และการยืนยันราคา เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว
เพียง ๓ วัน ก่อนมีการลงนามในข้อตกลงซื้อขายโดยปราศจากการพิจารณารายละเอียดของสินค้า

และราคาที่ต้องรองอย่างจริงจัง นับเป็นข้อผิดสังเกต การที่จำเลยทั้งสองร่วมทำความเห็นเสนอต่อ ปลัดกรุงเทพมหานครว่าการจัดซื้อเป็นประโยชน์ต่อทางราชการและราคาไม่เกินวงเงินงบประมาณ ที่ได้รับจัดสรรจากทางราชการตามบันทึกข้อความเอกสารหมายเลข ๒๓ ทั้งที่การจัดซื้อในโครงการ มีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเคยจัดซื้อและสูงกว่าราคา ที่องคมนตรีอย่างมาก โดยจำเลยทั้งสองไม่ได้เสนอปัญหาเรื่องราคาจัดซื้อแพงอย่างไม่สมเหตุผล หรือการมิได้สืบราคาเพื่อเปรียบเทียบและต่อรอง เพื่อตั้งเป็นข้อสังเกตให้ผู้บังคับบัญชาในระดับสูง ขึ้นไปพิจารณา ซึ่งหากจำเลยทั้งสองได้ตรวจสอบย่อมสามารถพบความผิดปกติได้โดยง่าย และหาก จำเลยทั้งสองไม่ยินยอมหรือตั้งข้อสังเกตประการหนึ่งประการใดเช่นนี้ไว้ ก็อาจมีการตรวจสอบ การจัดซื้อและมีผลให้การจัดซื้อโดยวิธีพิเศษครั้งนี้ต้องชะลอออกไปหรือไม่อาจเกิดขึ้นได้ จำเลยทั้งสอง เป็นเจ้าพนักงานและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ มีตำแหน่งสูง ตามวุฒิภาวะและพฤติการณ์ ขณะนั้นเชื่อว่าจำเลยทั้งสองรู้และมีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นจัดซื้อลดระดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยตามเอกสารหมายเลข ๒๓ จำเลยทั้งสองรู้ว่าจำเลยทั้งสองได้ร่วม กระทำการใด ๆ โดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม เพื่อเอื้ออำนวยแก่บริษัท สไตเออร์ฯ ให้เป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับกรุงเทพมหานคร อันเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ หน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กรุงเทพมหานคร ข้อเท็จจริงตามทางใต้สวนรับฟัง ได้ว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันกระทำความผิดตามฟ้อง อุทธรณ์ของโจทก์ส่วนนี้ฟังขึ้น สำหรับอุทธรณ์ ข้ออื่นของโจทก์ไม่จำต้องวินิจฉัย เพราะไม่ทำให้ผลคำวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไป

จึงวินิจฉัยกลับเป็นว่า จำเลยทั้งสี่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ การกระทำของจำเลยทั้งสี่เป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ จำคุกจำเลยทั้งสี่คนละ ๕ ปี ทางไตสวนของจำเลยทั้งสี่เป็นประโยชน์แก่การพิจารณาอยู่บ้าง เห็นควรลดโทษให้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คนละหนึ่งในสาม คงจำคุกจำเลยทั้งสี่คนละ ๓ ปี ๔ เดือน.

นายยงยุทธ แสงรุ่งเรือง

(อม.๒๗)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีชั้นอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม.อธ. ๒/๒๕๖๔

คดีหมายเลขแดงที่ อม.อธ. /๒๕๖๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกา

วันที่ ๑๘ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง	อัยการสูงสุด	โจทก์
	นายสุวิทย์ ศิลาทอง ที่ ๑	
	นางสาวสุทิพย์ ทิพย์สุวรรณ ที่ ๒	
	พันตำรวจเอกพิชัย เกรียงวัฒนศิริ ที่ ๓	
	พันตำรวจโทรักศิลป์ รัตนวราหะ ที่ ๔	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ
เสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์	อุทธรณ์คัดค้าน	คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของ
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง	ลงวันที่ ๒๑	เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓
องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์	รับวันที่ ๒๖	เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

โจทก์ฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองกฎหมายและคดี สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและเจ้าพนักงาน โดยจำเลยทั้งสี่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท โดยวิธีพิเศษ สืบเนื่องจากนายเฮอเบิร์ต ทร์กเชิล เอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทย ยื่นเสนอโครงการขายรถและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัย พร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาร์ทชอย เอจี แอนด์ โค เคจี (Steyr – Daimler - Puch Spezialfahrzeug AG & Co KG, ออสเตรีย) จำนวน ๑๘ รายการ ต่อนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการดังกล่าว วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) ประกอบด้วย พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ดันชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธานกรรมการ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และ จำเลย ที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้พิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจในเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. แล้วรับทราบข้อตกลงตามเอกสารดังกล่าว โดยในส่วนของ

ความถูกต้องในด้านกฎหมาย เห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำ
เรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามใน A.O.U. วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ มีการร่วม
กันลงนามใน A.O.U. ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรีย
ต่อมาคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติให้ดำเนินการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษตาม
ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นการไม่ปฏิบัติตาม
ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U.
ข้อ ๑ ถึง ๕ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ เสนอขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการ
จัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์เป็นประธานกรรมการ จำเลยทั้งสี่เป็น
กรรมการ ต่อมาพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์มีหนังสือไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อแจ้งว่าราคาที่เสนอมานั้นยัง
เป็นราคาที่ค่อนข้างสูงจึงขอให้ลดราคาลงอีก แต่บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือยืนยันราคาเดิม โดยเสนอ
เพิ่มอุปกรณ์อะไหล่และอุปกรณ์เครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้โดยไม่คิดมูลค่าจำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร
รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษทั้งหมดได้ลง
ลายมือชื่อรับทราบท้ายหนังสือของบริษัทสไตเออร์ฯ ในวันเดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ
เสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่า เห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และ
ครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทย
ประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท จากบริษัท Steyr - Daimler - Puch Spezialfahrzeug AG & Co
KG, ออสเตรีย เพื่อใช้ไว้ในราชการต่อไป ในวันเดียวกันนายสมัครมีหนังสือถึงนายโกคิน พลกุล
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทา
สาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการจากบริษัทสไตเออร์ฯ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกคินอนุมัติ

ตามที่เสนอ ในวันเดียวกันนายสมัครได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ซื้อกับนายมาริโอ มีนาร์ ผู้แทนจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในฐานะผู้ขาย ทั้งนี้ เมื่อระหว่างวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ เวลากลางวัน ต่อเนื่องกัน จำเลยทั้งสี่ในฐานะกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะ รถเรือดัดเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ กับพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ในฐานะ ประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กรุงเทพมหานคร หรือร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต กล่าวคือ ก่อนที่จำเลยทั้งสี่กับพวกจะได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้งสี่กับพวกเคยได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ซึ่งได้ร่วมกัน พิจารณาและรับทราบร่าง A.O.U. มาก่อนที่จะมีการลงนามใน A.O.U. แม้ A.O.U. กำหนดผู้ขายคือ บริษัทสไตเออร์ฯ และมีการกำหนดราคาไว้แล้ว ซึ่งเป็นเหตุให้ต้องใช้วิธีการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ เนื่องจากเป็นกรณีต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ และคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของ กรุงเทพมหานครมีมติอนุมัติยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ แล้วก็ตาม แต่ไม่ได้ยกเว้นในเรื่องคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่าเหมาะสมกับราคาที่จัดซื้อหรือไม่ และราคาที่จัดซื้อว่าถูกหรือแพง จำเลยทั้งสี่กับพวกในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษยังคงมีหน้าที่ต้องพิจารณาคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่ามีความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อโดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ โดยเฉพาะ กรณีนี้มีบริษัทผู้ผลิตรถดับเพลิงหลายราย จึงต้องพิจารณาในเรื่องราคาด้วยการสืบราคาเพื่อเปรียบเทียบ ในการเจรจากับผู้เสนอราคา เพื่อหาความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อ ซึ่งเป็นการดำเนินการตาม ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) ที่กำหนดไว้ว่า “การซื้อโดยวิธีพิเศษ

ในกรณีเป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ ให้คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอผู้สั่งซื้อ เพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือสืบราคาจากต่างประเทศ โดยขอความร่วมมือให้สถานเอกอัครราชทูต หรือส่วนราชการอื่นในต่างประเทศช่วยสืบราคา คุณภาพ ตลอดจนรายละเอียดส่วนการซื้อโดยผ่านองค์การระหว่างประเทศให้ติดต่อกับสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศที่มีอยู่ในประเทศโดยตรง เว้นแต่กรณีที่ไม่มีสำนักงานในประเทศ ให้ติดต่อกับสำนักงานในต่างประเทศได้...”

แต่จำเลยทั้งสี่กับพวกไม่ได้ดำเนินการสืบราคาสินค้าประเภทเดียวกันจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายใด เพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมของราคาตามอำนาจหน้าที่ จึงไม่ชอบด้วยข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) จำเลยที่ ๑ กับพวกไม่ดำเนินการใด ๆ เพื่อให้มีการเปิดโอกาสให้มีการเสนอราคาและต่อรองราคา รวมทั้งไม่มีการแสดงความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม ซึ่งเป็นการขัดต่อข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ และจำเลยทั้งสี่กับพวกได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้งสี่กับพวกไม่ได้ดำเนินการใด ๆ นอกจากดำเนินการต่อรองราคากับบริษัทสไตเออร์ฯ เพียงรายเดียวเท่านั้น ซึ่งเป็นการเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาการดำเนินการต่อรองราคาของจำเลยทั้งสี่กับพวก โดยนับตั้งแต่วันที่นายสมศรีมีคำสั่งแต่งตั้งให้จำเลยทั้งสี่กับพวกเป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ คือ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ จนถึงวันที่คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอความเห็นให้จัดซื้อรถเรือดัดเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยไปยังนายสมศรี คือ วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ มีระยะเวลาดำเนินการเพียงประมาณ ๕ วัน เท่านั้น โดยจำเลยทั้งสี่กับพวกเพียงแต่มีหนังสือขอต่อรองราคาไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ อย่างเร่งรีบเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ โดยไม่มีการพิจารณารายละเอียดของสินค้าและราคาที่จะต่อรองให้เป็นจริงจัง แต่จำเลยทั้งสี่กับพวกกระทำใน

ลักษณะเพียงเพื่อให้เห็นว่ามี การขอต่อรองราคาแล้วเท่านั้น และในวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๗ เสนอ
 บันทึกขออนุมัติจัดซื้อตามราคาที่ได้รับการยืนยันจากบริษัทสไตเออร์ฯ การที่จำเลยทั้งสี่กับพวกได้รับ
 แต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ และคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษย่อมมีหน้าที่
 บริหารโครงการ และดำเนินการจัดซื้อให้เกิดประโยชน์แก่ราชการและประเทศชาติมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็น
 เป็นการสืบราคาและต่อรองราคาให้ถึงที่สุดเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ มิใช่มุ่งหมายแต่จะซื้อสินค้า
 จากบริษัทสไตเออร์ฯ ให้ได้รายเดียว โดยมีได้คำนึงถึงความเสียหายที่ประเทศชาติจะได้รับ ดังนั้น
 การจัดทำโครงการซึ่งมีความเร่งรีบรวดเร็วในขั้นตอนต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงข้อบัญญัติ ระเบียบ
 ราชการ มติของคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณา
 ประกอบว่ารถเรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยเป็นสินค้าประเภทเดียวกันมีคุณลักษณะ
 ของสินค้าในการใช้งานที่มีผู้ผลิตและจำหน่ายหลายรายในประเทศ ซึ่งสามารถสอบราคาหรือหาราคา
 เปรียบเทียบจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายอื่นได้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบราคากับราคาจัดซื้อโดยการ
 ประกวดราคาของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วพบว่า การจัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูง
 กว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อ กล่าวคือ รถดับเพลิงขับเคลื่อน
 สี่ล้อ พร้อมเครื่องสูบน้ำแบกหาม จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ ๒,๑๕๔,๐๕๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน
 แพงกว่าเป็นเงิน ๑๕๕,๘๗๕,๖๐๐ บาท รถดับเพลิงพร้อมบันไดสูง ๑๓ เมตร จำนวน ๙ คัน แพงกว่า
 คันละ ๑๗,๑๔๓,๒๐๐ บาท คิดรวม ๙ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๕๔,๒๘๘,๘๐๐ บาท รถดับเพลิง
 บรรทุกน้ำ ๒,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๑๔๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๕,๔๕๕,๓๗๐ บาท คิดรวม ๑๔๔ คัน
 แพงกว่าเป็นเงิน ๒,๒๒๕,๕๗๓,๒๘๐ บาท รถบรรทุกน้ำ ๑๐,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ
 ๑๕,๑๘๙,๑๐๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑,๐๙๓,๖๑๕,๒๐๐ บาท รถไฟฟ้าส่องสว่าง

ขนาด ๓๐ เควีเอ (KVA) จำนวน ๔ คับ แผงกว่าคับละ ๑๗,๘๗๗,๑๒๕ บาท คิดรวม ๔ คับ แผงกว่า
เป็นเงิน ๗๑,๕๐๘,๕๐๐ บาท รถดับเพลิงเคมี จำนวน ๗ คับ แผงกว่าคับละ ๕๖,๕๗๗,๒๕๐ บาท
คิดรวม ๗ คับ แผงกว่าเป็นเงิน ๓๙๖,๐๔๐,๗๕๐ บาท และเรือดดับเพลิง บริษัทสไตเออร์ฯ ไม่ได้ผลิต
เอง แต่ว่าจ้างบริษัทซีทีบี จำกัด ผลิตและประกอบในราคาลำละ ๑๔,๓๐๐,๐๐๐ บาท แล้วนำมา
ขายให้กรุงเทพมหานคร ลำละ ๒๕,๔๖๒,๑๐๐ บาท เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานคร ต้องเสียงบประมาณใน
การจัดซื้อเพิ่ม บริษัทสไตเออร์ฯ ได้ประโยชน์เป็นเงินไป ลำละ ๑๑,๑๖๒,๑๐๐ บาท รวม ๓๐ ลำ
เป็นเงิน ๓๓๔,๕๒๓,๓๐๐ บาท การที่จำเลยทั้งสี่กับพวกเสนอความเห็นให้กรุงเทพมหานครจัดซื้อรถ
เรือดดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยจากบริษัทสไตเออร์ฯ โดยไม่ดำเนินการสืบราคา และไม่ได้
พิจารณารายละเอียดของราคารถเรือดดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยมีเจตนาเอื้อประโยชน์
ให้บริษัทสไตเออร์ฯ ได้เป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร จึงเป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครต้องจัดซื้อรถ
เรือดดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาสูงเกินสมควร ทำให้กรุงเทพมหานครได้รับความ
เสียหาย การกระทำของจำเลยทั้งสี่กับพวกจึงเป็นการกระทำโดยร่วมกันดำเนินการโดยจงใจไม่ปฏิบัติให้
ถูกต้องครบถ้วนตามที่กฎหมายหรือระเบียบกำหนด อันเป็นการร่วมกันกระทำใด ๆ ที่ไม่ชอบด้วย
ระเบียบ และกฎหมาย โดยมีมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม อันเป็นการเอื้อประโยชน์
ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เป็นผู้มีสิทธิเข้าทำสัญญากับกรุงเทพมหานคร เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครต้อง
จัดซื้อรถเรือดดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาสูงเกินสมควร อันเป็นเหตุให้เกิดความ
เสียหายแก่ทางราชการ กรุงเทพมหานคร บริษัทห้างร้านรายอื่นที่มีอาชีพค้าขายรถเรือดดับเพลิงและ
อุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย และบุคคลอื่นหรือประชาชนที่เกี่ยวข้อง เหตุเกิดที่ศาลาว่าการ
กรุงเทพมหานคร ถนนดินสอ แขวงเสาชิงช้า เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และกระทรวง

มหาดไทย ถนนอัษฎางค์ กรุงเทพมหานคร เกี่ยวพันกัน ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.
๒๕๔๒ มาตรา ๑๒

จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้วพิพากษา
ยกฟ้อง

โจทก์อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

พิเคราะห์คำฟ้อง คำให้การ รายงานการไต่สวน พยานหลักฐานที่ศาลฎีกาแผนก
คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไต่สวนเพิ่มเติม อุทธรณ์ของโจทก์และคำแก้อุทธรณ์ของ
จำเลยทั้งสี่แล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการ
กองกฎหมายและคดี สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนัก
งบประมาณ กรุงเทพมหานคร จำเลย ที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัย กรุงเทพมหานคร และจำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่าย
บริหารงานทั่วไป สำนักงานเลขานุการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่
๒๑ มกราคม ๒๕๔๖ คณะรัฐมนตรีมีมติให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติถ่ายโอนภารกิจการป้องกันและระงับ
อัคคีภัยให้กรุงเทพมหานคร นายเฮอเบิร์ต ทร์กเซล เอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทย
ยื่นเสนอโครงการขายรถและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทา สาธารณภัย พร้อมทั้งใบเสนอ
ราคา (OFFER NO.๘๗๐/๐๔/๐๓/๕๘) ของบริษัท สไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาห์รชอย เอจี
แอนด์ โค เคจี (บริษัทสไตเออร์ฯ) สำหรับรถและเรือดับเพลิง จำนวน ๑๘ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น

๑๕๖,๙๕๓,๒๐๓ ยูโร ต่อนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยเสนอให้ดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐ ระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐออสเตรีย กับข้อเสนอให้ความช่วยเหลือจัดหาแหล่งเงินทุนให้โดยยอมรับพันธะการค้ำต่างตอบแทนในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๗ นายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นำโครงการดังกล่าวพร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ฯ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ได้มีมติอนุมัติโครงการดังกล่าวโดยมีหลักการสำคัญว่า วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และยานพาหนะต่าง ๆ ให้นำเข้าเฉพาะส่วนที่จำเป็นและที่ไม่มีหรือที่ไม่สามารถผลิตได้เองในประเทศเท่านั้น และให้กระทรวงพาณิชย์ไปดำเนินการเกี่ยวกับการค้ำต่างตอบแทนกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรีย วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมักรมีคำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ ๒๘๒๐/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธานกรรมการ จำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๒ ร่วมเป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และจำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารโครงการและเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ อีกหน้าที่หนึ่ง วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ประชุมพิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจในเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๗ หรือ ล.๖๘ และในวันเดียวกัน พลตำรวจตรีอธิลักษณ์เสนอความเห็นไปยังนายสมักรว่า คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้ให้สำนัก

ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตรวจสอบรายละเอียดข้อตกลงดังกล่าวในฐานะผู้ใช่ว่ามีสิ่งใดจะ
ท้วงติงหรือไม่ โดยสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความเห็นรับทราบข้อตกลงตามเอกสาร
ดังกล่าว โดยในส่วนของความถูกต้องในด้านกฎหมาย เห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบ
ความถูกต้องก่อนที่จะนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม ใน A.O.U. และในวันเดียวกัน
นายสมักรมีบันทึกเพื่อเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามใน A.O.U. จากนั้นวันที่
๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ได้มีการร่วมกันลงนามใน A.O.U. ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและ
รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย ซึ่งในข้อ ๑ ของ A.O.U. กำหนดให้รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและ
รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย จัดทำบันทึกการค้าซื้อและการขายระดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทา
สาธารณภัย รวมทั้งบริการต่าง ๆ จากสาธารณรัฐออสเตรเลีย โดยเงื่อนไขการซื้อ การขาย และการเงินเป็น
ความเห็นชอบของรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ดำเนินการโดยกรุงเทพมหานคร
กระทรวงมหาดไทย กับบริษัทสไตเออร์ฯ ซึ่งการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย
และคุณลักษณะเฉพาะ ได้กำหนดไว้ในผนวก ๑ และตามข้อ ๑ ของ A.O.U. ดังกล่าวยังได้
กำหนดให้รัฐบาลไทยเปิด Letter of Credit (L/C) ชนิดเพิกถอนไม่ได้ในนามผู้ขาย
จำนวน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ต่อมาพลตำรวจตรีอิทธิพลดำเนนการขอยกเว้นการไม่ปฏิบัติตาม
ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ต่อคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของ
กรุงเทพมหานคร ซึ่งในการประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร
ครั้งที่ ๔/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ ได้มีมติให้ดำเนินการจัดซื้อรถดับเพลิงและอุปกรณ์
บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘
ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘

เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ ตามเอกสารหมายเลข ๑๘ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์เสนอบันทึกข้อความไปยังผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อขอความเห็นชอบให้ดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ ภายในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร โดยวิธีพิเศษ พร้อมทั้งเสนอขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเคยเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เป็นประธานกรรมการ จำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการ ในวันเดียวกันพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้มีหนังสือถึงเอกอัครราชทูตออสเตรเลียประจำประเทศไทย เพื่อขอให้แจ้งไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อให้ยื่นเสนอราคาพร้อมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ ให้กับคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ต่อมาวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๗ บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือเสนอราคาขายรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการต่าง ๆ จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ในวันต่อมาพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ได้มีหนังสือไปยังกรรมการบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อแจ้งว่า ราคาที่บริษัทสไตเออร์ฯ เสนอมานั้น ยังเป็นราคาที่ค่อนข้างสูง จึงขอให้บริษัทสไตเออร์ฯ พิจารณาลดราคาลงอีก แต่บริษัทสไตเออร์ฯ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ แจ้งว่ายืนยันราคาเดิม แต่เสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่ และเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นโดยไม่คิดมูลค่าจำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษทั้งหมดรับทราบ พร้อมทั้งได้ลงลายมือชื่อรับทราบท้ายหนังสือของ บริษัทสไตเออร์ฯ ดังกล่าว ในวันเดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้เสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่า คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้พิจารณาข้อเสนอของกรรมการ

ผู้จัดการบริษัทสไตเออร์ฯ แล้ว เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ และราคาไม่เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากทางราชการที่กำหนดไว้ในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร จึงเห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท (อัตราแลกเปลี่ยน ๕๐ บาท ต่อ ๑ ยูโร โดยประมาณ) จากบริษัท Steyr - Daimler - Puch Spezialfahrzeug AG & Co KG, ออสเตรีย เพื่อใช้ในราชการต่อไป ตามเอกสารหมายเลข ๖๒๓ ในวันเดียวกันนายสมัครมีหนังสือถึงนายโกศลรัฐมนตรีกว่ากระทรวงมหาดไทย เพื่อย่างานผลการพิจารณาของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ โดยขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัยจำนวน ๑๕ รายการดังกล่าวจากบริษัทสไตเออร์ฯ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกศลได้อนุมัติตามที่กรุงเทพมหานครเสนอ ในวันเดียวกันนายสมัคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ซื้อ และนายมาริโอ มินาร์ ผู้แทนจากบริษัทสไตเออร์ฯ ได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ขาย ซึ่งข้อตกลงซื้อขายได้กำหนดให้กรุงเทพมหานครซื้อรถและเรือดดับเพลิงพร้อมอุปกรณ์การดับเพลิงจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในราคา ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท เมื่อเปรียบเทียบราคากับราคาจัดซื้อโดยการประกวดราคาของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วพบว่า การจัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อ กล่าวคือ รถดับเพลิงขับเคลื่อนสี่ล้อ พร้อมเครื่องสูบน้ำแบกหาม จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ ๒,๑๕๔,๐๕๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๕๕,๘๗๕,๖๐๐ บาท รถดับเพลิงพร้อมบันไดสูง ๑๓ เมตร จำนวน ๙ คัน แพงกว่าคันละ ๑๗,๑๔๓,๒๐๐ บาท คิดรวม ๙ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๕๔,๒๘๘,๘๐๐ บาท รถดับเพลิงบรรทุกน้ำ

๒,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๑๔๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๕,๔๕๕,๓๗๐ บาท คิดรวม ๑๔๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๒,๒๒๕,๕๗๓,๒๘๐ บาท รถบรรทุกน้ำ ๑๐,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ ๑๕,๑๘๘,๑๐๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑,๐๘๓,๖๑๕,๒๐๐ บาท รถไฟฟ้าส่องสว่าง ขนาด ๓๐ เควีเอ (KVA) จำนวน ๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๗,๘๗๗,๑๒๕ บาท คิดรวม ๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๗๑,๕๐๘,๕๐๐ บาท รถดับเพลิงเคมี จำนวน ๗ คัน แพงกว่าคันละ ๕๖,๕๗๗,๒๕๐ บาท คิดรวม ๗ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๓๙๖,๐๔๐,๗๕๐ บาท และเรือดับเพลิง ซึ่งบริษัทสไตเออร์ฯ ไม่ได้ผลิตเอง แต่ว่าจ้างบริษัทซีทีบี จำกัด ตั้งอยู่ในประเทศไทยผลิตและประกอบในราคาลำละ ๑๔,๓๐๐,๐๐๐ บาท แล้วนำมาขายให้กรุงเทพมหานคร ลำละ ๒๕,๔๖๒,๑๐๐ บาท คิดรวม ๓๐ ลำ แพงกว่าเป็นเงิน ๓๓๔,๕๒๓,๓๐๐ บาท รวม รวมทุกรายการดังกล่าวมาแพงกว่าเป็นเงิน ๔,๔๒๑,๔๒๕,๔๓๐ บาท เป็นเหตุให้เสียหายแก่รัฐ ต่อมาคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สอบสวนแล้วได้ยื่นฟ้องนายโกศล นายประชา มาสินนธ์ นายวัฒนา เมืองสุข พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ บริษัทสไตเออร์ฯ และนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน เป็นจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ ตามลำดับต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งศาล ได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ ว่า จำเลยที่ ๒ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ ให้ลงโทษจำคุกมีกำหนด ๑๒ ปี จำเลยที่ ๔ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ให้ลงโทษจำคุก มีกำหนด ๑๐ ปี ตามคดีหมายเลขดำที่ อม. ๕/๒๕๕๔ คดีหมายเลขแดงที่ อม. ๗/๒๕๕๖ คดีถึงที่สุดแล้ว หลังจากนั้นคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติเห็นชอบให้แต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนเพื่อดำเนินการไต่สวนและกล่าวหาว่า จำเลยทั้งสี่มี

ส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตจัดซื้อรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงพร้อมอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยของ กรุงเทพมหานคร จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธและชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วมีมติเป็นเอกฉันท์ว่าการกระทำของจำเลยทั้งสี่มีความผิดอาญาตามข้อกล่าวหาจึงส่งรายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงพร้อมเอกสารให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้องจำเลยทั้งสี่เป็นคดีนี้

คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของโจทก์ว่า จำเลยทั้งสี่ร่วมกันกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ โจทก์อุทธรณ์ว่า จำเลยทั้งสี่เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ร่วมร่างข้อตกลงของความเข้าใจ เรื่อง การจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (A.O.U.) ซึ่งมีเนื้อหาและขั้นตอนการดำเนินการที่ไม่ถูกต้องตามที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติในหลักการ รวมทั้งจำเลยทั้งสี่ยังเป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษที่ไม่ดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร จนทำให้มีการจัดซื้อรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาที่แพงกว่าท้องตลาดเป็นอย่างมาก ทำให้กรุงเทพมหานครได้รับความเสียหาย ซึ่งในคดีหมายเลขแดงที่ อม.๗/๒๕๕๖ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่า พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ในฐานะคณะกรรมการทั้งสองชุดดังกล่าวกระทำความผิดและคดีถึงที่สุดแล้ว ซึ่งยืนยันได้ว่าการดำเนินการของคณะกรรมการทั้งสองชุดดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย แม้พลตำรวจตรีอธิลักษณ์มีฐานะเป็นประธานคณะกรรมการทั้งสองชุด แต่คณะกรรมการแต่ละคนก็ต้องมีหน้าที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ทั้งในฐานะเจ้าพนักงานและฐานะคณะกรรมการในอันที่จะรักษาผลประโยชน์ของรัฐ ยิ่งในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ยิ่งต้องดำเนินการตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะเรื่องราคาสินค้าที่จะมี

การจัดซื้อ หากได้ทำการตรวจสอบแล้วแม้สินค้าอื่นจะมีราคาแพงกว่าอยู่บ้าง แต่มีความจำเป็นที่ต้องจัดซื้อรายใดรายหนึ่งที่มีราคาแพงกว่าก็อาจทำได้แต่ต้องมีเหตุผลประกอบ ไม่ใช่ไม่ทำการตรวจสอบราคาสินค้าจากที่อื่นเลย แม้คดีนี้จะดูเหมือนเป็นเรื่องการทุจริตระดับนโยบาย แต่หากคณะกรรมการต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติมีการปฏิบัติไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องแล้ว ย่อมสามารถป้องกันการทุจริตดังกล่าวได้ไม่มากนักน้อย แต่การกระทำของจำเลยทั้งสี่ที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมายทั้งที่มีหน้าที่ต้องดำเนินการจนทำให้เกิดความเสียหายต่อรัฐดังกล่าว จำเลยทั้งสี่ย่อมไม่อาจอ้างได้ว่าจำเลยทั้งสี่เข้าใจว่าต้องดำเนินการไปตามข้อตกลงของความเข้าใจ เรื่อง การจัดหาวัตถุดิบเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (A.O.U.) เพราะจำเลยทั้งสี่เป็นผู้ดำเนินการร่วมร่างตรวจสอบเนื้อหาเอง ทั้งราคาสินค้าที่แพงอย่างไม่สมเหตุผล ผล ก็ไม่ใช่ว่าราคาจะแพงกว่าหลังจากการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ แต่ราคาแพงกว่าอยู่ทั้งขณะก่อนทำการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษและขณะจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ที่จัดซื้อแพงก็เพราะไม่ได้มีการตรวจสอบราคาเปรียบเทียบตามอำนาจหน้าที่ จำเลยทั้งสี่จึงไม่อาจอ้างได้ว่าขณะที่ทำการจัดซื้อนั้นไม่ทราบว่าราคาที่จัดซื้อแพงกว่าราคาท้องตลาดหรือมาทราบภายหลัง เมื่อการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษมีการดำเนินการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และจำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการไม่ได้ดำเนินการให้ถูกต้อง จำเลยทั้งสี่จึงมีความผิดตามฟ้องนั้น เห็นว่า คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ มีมติอนุมัติโครงการจัดซื้อรถและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัยของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร โดยมีหลักการสำคัญว่า วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และยานพาหนะต่าง ๆ ให้นำเข้าเฉพาะส่วนที่จำเป็นและที่ไม่มีหรือที่ไม่สามารถผลิตได้เองในประเทศเท่านั้น วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ จำเลยทั้งสี่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกัน

และบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารโครงการให้เป็นไปตามมติ คณะรัฐมนตรี และดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และมี หน้าที่เป็นคณะกรรมการจัดซื้อ จัดจ้าง ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ อีกหน้าที่หนึ่ง ตามคำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ ๒๘๒๐/๒๕๔๗ เอกสารหมาย จ.๑๔ จำเลยทั้งสี่จึงต้อง ศึกษาแนวทางปฏิบัติในเรื่องดังกล่าว และหาความรู้เกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการ ที่ถูกต้องซึ่งเป็นหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะการ ตรวจสอบร่าง A.O.U. ว่า ได้ดำเนินการถูกต้องตามแนวปฏิบัติก่อนทำข้อตกลงกับต่างประเทศแล้ว หรือไม่ แต่คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ซึ่งมีจำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการรวมอยู่ด้วย มีการประชุม คณะกรรมการบริหารโครงการฯ เพื่อพิจารณาร่าง A.O.U. เพียงครั้งเดียว และได้ดำเนินการเพียงให้ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตรวจสอบรายละเอียดของ A.O.U. ตามเอกสารที่สถานทูต ออสเตรเลียส่งมาในฐานะผู้ใช้สิ่งของที่จะต้องซื้อว่ามีสิ่งใดที่จะท้วงติงหรือไม่ ซึ่งสำนักป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยพิจารณาแล้วไม่มีสิ่งใดที่จะท้วงติง การประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการฯ มีลักษณะรวบรัดไม่มีการบรรจุวาระการประชุมพิจารณาร่าง A.O.U. ทั้งที่เป็นเรื่องสำคัญเนื่องจาก โครงการดังกล่าวเป็นการนำเข้าครุภัณฑ์จากต่างประเทศและใช้งบประมาณสูงถึง ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท และกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการไม่เคยดำเนินการมาก่อน จำเลยทั้งสี่จึงควรต้องหาความรู้เกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการที่ถูกต้องจาก หน่วยงานของทางราชการที่มีการดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์กับต่างประเทศเพื่อประกอบการพิจารณา ก่อน แต่จำเลยทั้งสี่กลับไม่ดำเนินการตามหน้าที่ โดยมีความเห็นเพียงรับทราบร่าง A.O.U. ตาม เอกสารเพื่อส่งไปให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาต่อไปเท่านั้น จำเลยทั้งสี่จะอ้างว่ามีได้มีการนำเสนอ

รายละเอียดคุณลักษณะของสินค้าและใบเสนอราคาต่อที่ประชุม ทั้งไม่มีความรู้และไม่มีเวลาเพียงพอที่จะศึกษา จึงไม่ทันได้ไตร่ตรองให้ละเอียดรอบคอบหาได้ไม่ เมื่อจำเลยทั้งสี่มีหน้าที่ต้องตรวจสอบความถูกต้องของร่าง A.O.U. แต่ไม่ดำเนินการตามหน้าที่ และปรากฏว่าร่าง A.O.U. นี้เป็นเพียงข้ออ้างเพื่อจัดซื้อรถและเรือดับเพลิงจากบริษัท สไตเออร์ฯ ในราคาแพงเกินจริงเท่านั้น อันเป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่บริษัท สไตเออร์ฯ จึงเป็นข้อพิรุธของจำเลยทั้งสี่ ต่อมาคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ซึ่งจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นกรรมการอยู่ด้วย และพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์กับจำเลยที่ ๔ เข้าร่วมประชุมด้วยได้มีมติที่ประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ ให้ดำเนินการจัดซื้อรถและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ และอนุมัติยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ ตามรายงานการประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ ครั้งที่ ๔/๒๕๔๗ เอกสารหมาย จ.๑๘ จากนั้นพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ได้มีบันทึกข้อความที่ กท. ๑๘๐๐/๑๐๕๔ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ ถึงปลัดกรุงเทพมหานครเพื่อเสนอผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ให้อนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ เป็นประธานกรรมการ และมีจำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการ ตามเอกสารหมาย จ.๑๙ แม้ว่าคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร มีมติอนุมัติยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ ก็ตาม แต่ก็ไม่ได้ยกเว้นในเรื่องคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่าเหมาะสมกับราคาที่จัดซื้อและความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อโดยคำนึงถึงประโยชน์ราชการ เมื่อจำเลยทั้งสี่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้งสี่ย่อมมีหน้าที่ต้องพิจารณาคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่า มี

ความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อหรือไม่ โดยเฉพาะกรณีนี้มีบริษัทผู้ผลิตระดับเพลิงหลายราย ทั้งนี้ ตามวิสัยปกติของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษโดยทั่วไปและตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ จำเลยทั้งสี่จะต้องพิจารณาในเรื่องราคาด้วยการสืบราคาเพื่อเปรียบเทียบในการเจรจากับผู้เสนอราคา แต่กลับได้ความว่า หลังจากพลตำรวจตรีอิทธิพลมีหนังสือ ไปยังกรรมการบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อแจ้งว่า ราคาที่บริษัทสไตเออร์ฯ เสนอมานั้น ยังเป็นราคาที่ค่อนข้างสูง จึงขอให้บริษัทสไตเออร์ฯ พิจารณาลดราคาลงอีก ซึ่งบริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ แจ้งยืนยันราคาเดิม แต่เสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่ และเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็น โดยไม่คิดมูลค่าจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ และปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่ในฐานะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้ลงลายมือชื่อรับทราบการต่อรองราคาดังกล่าวโดยไม่มีการทักท้วงหรือมีข้อสงสัยใดๆ ทั้งที่เป็นที่เห็นได้ชัดว่าการเจรจาต่อรองดำเนินการอย่างเร่งรีบผิดปกติไม่มีการเสนอราคาที่ขอให้ลดลง และยังไม่มีการสืบราคาเพื่อเปรียบเทียบในการเจรจากับผู้เสนอราคา ซึ่งจำเลยทั้งสี่อ้างว่าต้องปฏิบัติตาม A.O.U. ซึ่งกำหนดผู้ขายและราคาซื้อขายไว้แล้ว จำเลยทั้งสี่จึงไม่มีหน้าที่ต้องสืบราคาอีก แม้ขณะนั้นยังไม่มีผู้ใดกล่าวอ้างว่าเนื้อหาและขั้นตอนการดำเนินการตาม A.O.U. ไม่ถูกต้อง และราคาที่จัดซื้อแพงกว่าราคาตามท้องตลาดก็ตาม แต่จำเลยทั้งสี่เคยร่วมพิจารณาร่าง A.O.U. ฉบับนี้มาตั้งแต่แรกและมีข้อพิรุธของจำเลยทั้งสี่ดังที่วินิจฉัยไว้แล้ว พฤติการณ์จึงบ่งชี้ให้เห็นว่า จำเลยทั้งสี่รู้อยู่แล้วว่าราคาซื้อขายตาม A.O.U. ยังไม่ใช่ราคาที่ยุติเด็ดขาด อันจะทำให้จำเลยทั้งสี่ไม่มีหน้าที่ต้องสืบราคาตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ การจัดซื้อครุภัณฑ์ดังกล่าวมีมูลค่าโครงการเป็นเงินงบประมาณหลายพันล้านบาท จำเลยทั้งสี่จึงต้องดำเนินการจัดซื้อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการโดยสืบราคาและต่อรองราคา

ให้ถึงที่สุด แต่จำเลยทั้งสี่กลับไม่เคยสืบราคาสินค้าประเภทเดียวกันจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายอื่น เพื่อเปรียบเทียบตามเหมาะสมของราคาตามอำนาจหน้าที่ มีเพียงการต่อรองราคาอย่างเร่งรีบโดยไม่มี การพิจารณารายละเอียดของสินค้าและราคาที่จะต่อรองอย่างจริงจังเท่านั้น แล้วจำเลยทั้งสี่คงเสนอ ความเห็นว่า การจัดซื้อเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ และราคาไม่เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับ จัดสรรจากทางราชการจึงเห็นควรจัดซื้อรถและเรือดัดเพลิงพร้อมอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยจาก บริษัทไต้เออร์ฯ เพื่อไว้ใช้ในราชการต่อไปตามเอกสารหมาย จ.๒๓ โดยจำเลยทั้งสี่ไม่ได้เสนอปัญหา เรื่องราคาจัดซื้อว่ามีราคาแพงอย่างไม่สมเหตุผลเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาแต่อย่างใด ยิ่งไปกว่า นั้นข้อเท็จจริงจากทางใต้สวนได้ความอีกว่า ราคารถและเรือดัดเพลิงพร้อมอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย ที่จัดซื้อจากบริษัทไต้เออร์ฯ มีราคาแพงกว่าราคาท้องตลาดมากถึงกว่าสองเท่าตัว กล่าวคือ รถดับเพลิง ขับเคลื่อนสี่ล้อแพงกว่าคันละ ๒,๑๕๔,๐๕๐ บาท รถดับเพลิงพร้อมบันไดสูง ๑๓ เมตร แพงกว่าคันละ ๑๗,๑๔๓,๒๐๐ บาท รถดับเพลิงบรรทุกน้ำ ๒,๐๐๐ ลิตร แพงกว่าคันละ ๑๕,๔๕๕,๓๗๐ บาท รถบรรทุกน้ำ ๑๐,๐๐๐ ลิตร แพงกว่าคันละ ๑๕,๑๘๙,๑๐๐ บาท รถไฟฟ้าส่องสว่าง ขนาด ๓๐ เควีเอ (KVA) แพงกว่าคันละ ๑๗,๘๗๗,๑๒๕ บาท รถดับเพลิงเคมีแพงกว่าคันละ ๕๖,๕๗๗,๒๕๐ บาท และเรือดัดเพลิงซึ่งผลิตและประกอบในประเทศไทย ราคาลำละ ๑๔,๓๐๐,๐๐๐ บาท แล้วนำมาขาย ให้กรุงเทพมหานคร ลำละ ๒๕,๔๖๒,๑๐๐ บาท รวมทุกรายการแพงกว่าเป็นจำนวนสูงถึง ๔,๔๒๑,๔๒๕,๔๓๐ บาท หากจำเลยทั้งสี่มิได้มีส่วนร่วมในการกระทำผิดด้วย จำเลยทั้งสี่น่าจะต้อง ตรวจสอบราคาซื้อขายก่อนซึ่งย่อมจะทำให้รู้ถึงความผิดปกตินี้ได้ หากจำเลยทั้งสี่ไม่ยินยอมให้จัดซื้อ หรือกระทำประการหนึ่งประการใดเพื่อไม่ให้มีการซื้อในราคาแพงมากดังกล่าว การจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ตามฟ้องย่อมไม่อาจเกิดขึ้นได้ จำเลยทั้งสี่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมีตำแหน่งสูง ตามวุฒิภาวะและ

พฤติการณ์ขณะนั้นเชื่อว่า จำเลยทั้งสี่รู้ดีว่าพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อ โดยวิธีพิเศษเร่งรีบรวบรัดดำเนินการโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม เพื่อเอื้อประโยชน์แก่บริษัทสไตเออร์ฯ และจำเลยทั้งสี่ได้ร่วมกันเสนอความเห็นตามเอกสารหมายเลข ๒๓ โดยรู้ถึงกระทำได้ดังกล่าว การกระทำของจำเลยทั้งสี่จึงมีความผิดตามฟ้อง อุทธรณ์ของโจทก์ฟังขึ้น

จึงวินิจฉัยว่า จำเลยทั้งสี่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ (เดิม) ประกอบมาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ การกระทำของจำเลยทั้งสี่เป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๒ อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๐ จำคุกจำเลยทั้งสี่คนละ ๕ ปี.

นายกีก้อง สมเกียรติเจริญ

(อม.๒๘)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีชั้นอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม.อธ. ๒/๒๕๖๔

คดีหมายเลขแดงที่ อม.อธ. /๒๕๖๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลฎีกา

วันที่ ๑๘ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง	อัยการสูงสุด	โจทก์
	นายสุวิทย์ ศิลาทอง ที่ ๑	
	นางสาวสุทิพย์ ทิพย์สุวรรณ ที่ ๒	
	พันตำรวจเอกพิชัย เกรียงวัฒนศิริ ที่ ๓	
	พันตำรวจโทรักศิลป์ รัตนวราหะ ที่ ๔	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ
เสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์	อุทธรณ์คัดค้าน	คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของ
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง	ลงวันที่ ๒๑	เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓
องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์	รับวันที่ ๒๖	เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยทั้งสี่ต่างเป็นข้าราชการสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและเจ้าพนักงาน มุลคดีสืบเนื่องจากนายเฮอเบิร์ต ทริกเซล เอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทยเสนอโครงการขายรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัย พร้อมใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาห์รชอย เอจี แอนด์ โค เคจี (Steyr – Daimler - Puch Spezialfahrzeug AG & Co KG) (บริษัทสไตเออร์ฯ) จำนวน ๑๘ รายการ ต่อมาวันพฤหัสบดีที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (ในขณะนั้น) ต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการดังกล่าว จากนั้นวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมัคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (ในขณะนั้น) มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) มีผลตำรวจตรือธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ ส่วนจำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการบริหารโครงการฯ พิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจในเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. (ร่างข้อตกลง A.O.U.) แล้วรับทราบร่างข้อตกลง A.O.U. ดังกล่าว และวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ มีการร่วมลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรีย ต่อมาคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติให้ดำเนินการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษโดยยกเว้นการไม่ปฏิบัติเฉพาะกรณีที่ต้องดำเนินการตามร่างข้อตกลง A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ข้อ ๕ ต่อมาวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์เสนอขออนุมัติแต่งตั้ง

คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ มีผลตำราวจตรืออิลักษณะเป็นประธานกรรมการ จำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการ จากนั้นผลตำราวจตรืออิลักษณะมีหนังสือไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ ขอให้ลดราคา บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือยืนยันราคาเดิม แต่เสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่และอุปกรณ์เครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้แบบไม่คิดมูลค่า จำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษทุกคนต่างลงลายมือชื่อรับทราบ และเสนอบันทึกไปยังปลัดกรุงเทพมหานครเห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัยตามจำนวนและราคาดังกล่าวจากบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อไว้ใช้ในราชการ และในวันเดียวกันนายสมัครมีหนังสือถึงนายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (ในขณะนั้น) ขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ดังกล่าว ต่อมาวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกคินอนุมัติให้จัดซื้อ และในวันเดียวกันนายสมัครลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ซื้อ กับนายมาริโอ มินาร์ ผู้แทนจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในฐานะผู้ขาย ทั้งนี้ เมื่อระหว่างวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ เวลากลางวันต่อเนื่องกัน ผลตำราวจตรืออิลักษณะในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษกับจำเลยทั้งสี่ในฐานะกรรมการร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตหรือโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กรุงเทพมหานคร จำเลยทั้งสี่กับพวกยังคงมีหน้าที่ต้องพิจารณาคุณภาพและราคาส่งของที่จัดซื้อโดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ ต้องพิจารณาด้วยการสืบราคาเพื่อเปรียบเทียบ แต่จำเลยทั้งสี่กับพวกไม่ดำเนินการ และไม่ดำเนินการใด ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการเสนอราคาหรือต่อรองราคา รวมทั้งไม่มีการแสดงความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม จำเลยทั้งสี่กับพวกต่อรองราคากับบริษัทสไตเออร์ฯ เพียงรายเดียวอย่างเร่งรีบและไม่จริงจัง รวมทั้งไม่มีการพิจารณารายละเอียดของสิ่งของ แล้วเสนอบันทึกขออนุมัติจัดซื้อตามราคา

ได้รับการยืนยันทันทีในวันรุ่งขึ้น การจัดทำโครงการซึ่งมีความเร่งรีบและรวบรัดในขั้นตอนต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงระเบียบราชการ มติคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับระดับเพลิง เรือดပ်เพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยเป็นสินค้าประเภทที่มีคุณลักษณะของสินค้าในการใช้งานซึ่งมีผู้ผลิตและผู้จำหน่ายหลายรายในประเทศ สามารถสืบราคาเพื่อเปรียบเทียบได้ ทั้งเมื่อเปรียบเทียบกับราคาจัดซื้อโดยการประกวดราคาของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้ว ปรากฏว่ามีราคาสูงกว่าที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อ การที่จำเลยทั้งสี่กับพวกเสนอความเห็นดังกล่าวโดยมีเจตนาเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เข้าเป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร เป็นการกระทำโดยร่วมกันดำเนินการโดยจงใจไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่กฎหมายหรือระเบียบกำหนด อันเป็นการร่วมกันกระทำใด ๆ ที่ไม่ชอบด้วยระเบียบและกฎหมาย โดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม และเป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครต้องจัดซื้อเรือดပ်เพลิง เรือดပ်เพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาสูงเกินสมควร ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ กรุงเทพมหานคร บริษัทห้างร้านรายอื่นที่มีอาชีพค้าขายสินค้าประเภทเดียวกัน และบุคคลอื่นหรือประชาชนที่เกี่ยวข้อง เหตุเกิดที่ศาลว่าการกรุงเทพมหานคร ถนนดินสอ แขวงเสาชิงช้า เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และกระทรวงมหาดไทย ถนนอัษฎางค์ กรุงเทพมหานคร เกี่ยวพันกัน ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒

จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้วพิพากษายกฟ้อง

โจทก์อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ตามสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) และคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งโจทก์มิได้อุทธรณ์โต้แย้งว่า จำเลยทั้งสี่ นางประพิม บริสุทธิ์ นายเกรียงพล พัฒนรัฐ และนางพัฒนพรหรือธนันณัญญ์ วินิจฉัยกุล ต่างเป็นข้าราชการสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและเจ้าพนักงาน จำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง กองกฎหมายและคดี สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และจำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานเลขานุการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่วนนางประพิม ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักการคลัง นายเกรียงพล ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง กองการต่างประเทศ และนางพัฒนพรหรือธนันณัญญ์ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง กองระบบการคลัง สำนักการคลัง มูลคดีสืบเนื่องจากนายเฮอเบิร์ต ทร์กเซล เอกอัครราชทูตออสเตรีย ประจำประเทศไทยยื่นเสนอโครงการขายรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัยพร้อมใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาร์ชอย เอจี แอนด์ โค เคจี (Steyr – Daimler - Puch Spezialfahrzeug AG & Co KG) (บริษัทสไตเออร์ฯ) จำนวน ๑๘ รายการ รวมเป็นเงิน ๑๕๖,๙๕๓,๒๐๓ ยูโร ต่อนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (ในขณะนั้น) โดยเสนอให้ดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐออสเตรีย กับข้อเสนอให้ความช่วยเหลือจัดหาแหล่งเงินทุนให้โดยยอมรับพันธการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) ในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๗ นายสมิคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการ

กรุงเทพมหานคร (ในขณะนั้น) จึงเสนอโครงการดังกล่าวพร้อมใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ฯ ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ อนุมัติโครงการโดยมีหลักการสำคัญว่า วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และยานพาหนะต่าง ๆ ให้นำเข้าเฉพาะส่วนที่จำเป็นและที่ไม่มีหรือที่ไม่สามารถผลิตได้เองในประเทศ และให้กระทรวงพาณิชย์ ดำเนินการเกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทนกับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลีย ต่อมานายสมัครมีคำสั่ง กรุงเทพมหานคร ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบ บริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) มีพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ นางประพิม นายเกรียงพล และนางพัฒนพรหรือธนันณัฐ เป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ ส่วนจำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จากนั้นวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ประชุมพิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. (ร่างข้อตกลง A.O.U.) ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๗ หรือ ล.๖๘ และในวันเดียวกันพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เสนอความเห็นไปยังนายสมัครว่า คณะกรรมการ บริหารโครงการฯ ให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในฐานะผู้ใช้ตรวจสอบรายละเอียดร่าง ข้อตกลง A.O.U.ดังกล่าวว่ามีสิ่งใดจะท้วงติงหรือไม่ และเห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบ ความถูกต้องด้านกฎหมายก่อนนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม ในวันเดียวกันนั้น เช่นกันนายสมัครมีบันทึกเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม ต่อมาวันรุ่งขึ้น (วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗) มีการร่วมลงนามข้อตกลง A.O.U. ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลสาธารณรัฐ

ออสเตรีย ซึ่งกำหนดให้รัฐบาลทั้งสองประเทศจัดทำบันทึกการค้าซื้อและการขายระดับเพลิง และ
อุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการต่าง ๆ จากสาธารณรัฐออสเตรีย เงื่อนไขการซื้อ การขาย
และการเงินเป็นความเห็นชอบของรัฐบาลไทยและให้ดำเนินการโดยกรุงเทพมหานคร
กระทรวงมหาดไทย กับบริษัทสไตเออร์ฯ ซึ่งการจัดการระดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย
และคุณลักษณะเฉพาะได้กำหนดไว้ในผนวก ๑ ทั้งยังกำหนดให้รัฐบาลไทยเปิด LETTER OF
CREDIT (L/C) ชนิดเพิกถอนไม่ได้ในนามผู้ขาย จำนวน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร จากนั้น
พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ดำเนินการขอยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ
พ.ศ. ๒๕๓๘ (ข้อบัญญัติฯ) ต่อคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ซึ่งในการประชุม
คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ครั้งที่ ๔/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ มีมติ
ให้ดำเนินการจัดซื้อระดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษตามข้อบัญญัติฯ ข้อ ๒๐
(๓) โดยยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติ ฯ เฉพาะกรณีที่ต้องดำเนินการตามข้อตกลง A.O.U. ข้อ ๑
ถึง ข้อ ๕ ตามเอกสารหมาย จ.๑๘ ต่อมาวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์เสนอบันทึก
ไปยังผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นเพื่อขอความเห็นชอบให้ดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและ
อุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ ภายในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร โดยวิธีพิเศษ
พร้อมทั้งเสนอขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ มีพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เป็น
ประธานกรรมการ และจำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการ ในวันเดียวกันพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะ
ประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษมีหนังสือถึงเอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทยขอให้
แจ้งไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อให้ยื่นเสนอราคาพร้อมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ ให้คณะกรรมการจัดซื้อ
โดยวิธีพิเศษ วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๗ บริษัท สไตเออร์ฯ มีหนังสือเสนอราคาขายระดับเพลิงและ

อุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการต่าง ๆ จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ต่อมาวันรุ่งขึ้น (วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗) พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษมีหนังสือไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ แจ้งขอให้พิจารณาลดราคา บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ (ในวันรุ่งขึ้น) แจ้งยืนยันราคาเดิม แต่เสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่และเครื่องมือ อุปกรณ์ที่จำเป็นโดยไม่คิดมูลค่า จำนวน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษรับทราบ และในวันเดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอบันทึกไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่า คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษพิจารณาข้อเสนอของบริษัทสไตเออร์ฯ แล้วเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อทางราชการและราคาไม่เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรร เห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัยตามจำนวน และราคาดังกล่าวจากบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อไว้ใช้ในราชการต่อไป ตามเอกสารหมายเลข ๖๒๓ และในวันเดียวกันนั้นเช่นกันนายสมัครมีหนังสือถึงนายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (ในขณะนั้น) รายงานผลการพิจารณาของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเพื่อขออนุมัติ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกคินอนุมัติตามที่กรุงเทพมหานครเสนอ และในวันเดียวกันนายสมัครลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ซื้อ กับนายมาริโอ มินาร์ ผู้แทนจากบริษัท สไตเออร์ฯ ในฐานะผู้ขาย ซึ่งราคาที่จัดซื้อดังกล่าวเมื่อเปรียบเทียบกับราคาจัดซื้อสินค้าชนิดเดียวกันโดยการประกวดราคาของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ปรากฏว่ามีราคาสูงกว่าเป็นเงินประมาณ ๔,๔๒๐,๔๒๕,๔๓๐ บาท ต่อมาคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนแล้วยื่นฟ้องนายโกคิน นายประชา มาสินนธ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (ในขณะนั้น) นายวัฒนา เมืองสุข รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (ในขณะนั้น) พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ บริษัทสไตเออร์ฯ และนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน (ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแทน

นายสมัครซึ่งครบวาระและต่อมานายสมัครถึงแก่ความตาย) เป็นจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ ตามลำดับต่อ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง บริษัทสไตเออร์ฯ ไม่มาศาลในวัน นัดพิจารณาครั้งแรก ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีเฉพาะจำเลยรายบริษัทสไตเออร์ฯ ออกจากสารบบความ และศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ ลงโทษจำคุกจำเลยที่ ๒ มีกำหนด ๑๒ ปี ในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และจำคุกจำเลยที่ ๔ มีกำหนด ๑๐ ปี ในความผิดตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อ หน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ จำเลยอื่นนอกนั้นพิพากษายกฟ้อง ตามคดีหมายเลขแดงที่ อม. ๗/๒๕๕๖ คดีถึงที่สุดสำหรับจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และที่ ๖ หลังจากนั้นคณะกรรมการ ป.ป.ช. มี มติเห็นชอบให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนเพื่อดำเนินการไต่สวนและกล่าวหาจำเลยทั้งสี่ว่ามี ส่วน เกี่ยวข้องกับการทุจริตจัดซื้อรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงพร้อมอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยของ กรุงเทพมหานครด้วย จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธและชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วมีมติเป็นเอกฉันท์ว่า การกระทำของจำเลยทั้งสี่มีมูลความผิดอาญาตามข้อกล่าวหา จึงส่งรายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงพร้อมเอกสารให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้อง

มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของโจทก์ว่า จำเลยทั้งสี่ร่วมกับพวกกระทำความผิด ตามฟ้องหรือไม่ เห็นว่า หลังจากนายเฮอเบิร์ต ทริกเซล เอกอัครราชทูตออสเตรเลียประจำประเทศไทย เสนอโครงการขายรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัยต่อ นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (ในขณะนั้น) และนายสมัคร

สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (ในขณะนั้น) ดำเนินการต่อเนื่องจนกระทั่งคณะรัฐมนตรีอนุมัติ
โครงการที่กรุงเทพมหานครเสนอและพิจารณาอนุมัติให้กระทรวงมหาดไทยโดยกรุงเทพมหานครทำ
ความตกลงกับรัฐบาลออสเตรเลียต่อไป และวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมัครมีคำสั่งแต่งตั้ง
คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกัน
และบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) ต่อมาวันที่ ๒๙
กรกฎาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ในฐานะประธานคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ซึ่งได้รับร่าง
ข้อตกลงของความเข้าใจ (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. (ร่างข้อตกลง
A.O.U.) เรื่องการจัดการดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยจาก
ทูตพาณิชย์แห่งสาธารณรัฐออสเตรเลียได้เรียกประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ในวันเดียวกัน ซึ่ง
ที่ประชุมมีมติรับทราบร่างข้อตกลง A.O.U. ดังกล่าว และในวันเดียวกันนั้นเช่นกันนายสมัครมีบันทึกเสนอ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย วันรุ่งขึ้นก็มีการลงนามในข้อตกลง A.O.U. กับรัฐบาลออสเตรียนั้น จะ
เห็นได้ว่า การประชุมของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ เป็นการเรียกประชุมโดยไม่มีวาระเพื่อพิจารณา
เรื่องดังกล่าวล่วงหน้ามาก่อน และไม่มีการเสนอร่างข้อตกลง A.O.U. ให้คณะกรรมการบริหารโครงการฯ
รวมทั้งจำเลยทั้งสี่พิจารณาก่อนเข้าประชุม การไต่สวนกลับได้ความว่า จำเลยที่ ๓ ไม่ได้เข้าร่วมประชุม
และพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์เพิ่งนำร่างข้อตกลง A.O.U. เสนอต่อที่ประชุมเพื่อพิจารณาในระหว่างการ
ประชุม เมื่อการประชุมของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ในวันดังกล่าวเป็นการประชุมครั้งแรก
เกี่ยวกับร่างข้อตกลง A.O.U. นับแต่มีคำสั่งแต่งตั้ง ย่อมเป็นการยากที่จำเลยทั้งสี่จะศึกษารายละเอียด
ทั้งหมดได้ในระหว่างการประชุม และผลการประชุมก็มีมติเพียงรับทราบ ไม่ได้มีมติเห็นชอบหรือรับรอง
ความถูกต้องสมบูรณ์ของร่างข้อตกลง A.O.U. ดังกล่าวแต่อย่างใด การไต่สวนยังได้ความอีกว่า ระหว่าง

การประชุมนางประพิม มีข้อทักท้วงควรให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องเป็นผู้พิจารณา ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการฯ จึงให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตรวจสอบรายละเอียดข้อตกลงในฐานะผู้ใช่ว่ามีสิ่งใดจะท้วงติงหรือไม่ ปรากฏว่าสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลับพิจารณาในวันนั้นเองทันทีแล้วมีความเห็นว่า ร่างข้อตกลง A.O.U. ชัดเจนไม่มีสิ่งใดขัดข้อง และนางประพิมยังทักท้วงอีกว่ารายละเอียดการเปิด LETTER OF CREDIT (L/C) ฉบับภาษาไทยน่าจะไม่ต้อง จึงมีการพิจารณาฉบับภาษาอังกฤษซึ่งระบุชัดเจนกว่า ส่วนนายเกรียงพลทักท้วงร่างข้อตกลง A.O.U. ว่าไม่ระบุเรื่องการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) ไว้ให้ชัดเจน นอกจากนี้ผู้แทนสำนักงบประมาณยังทักท้วงว่า ไม่มีเรื่องงบประมาณที่ชัดเจน ส่วนความถูกต้องในด้านกฎหมาย คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ยังเห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบความถูกต้องก่อนเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม ทั้งยังได้ความตามคำเบิกความของนางพัฒนพรหรือธันนัญญ์ นายเกรียงพล และนางประพิมว่า คณะกรรมการบริหารโครงการฯ มีการประชุมเรื่องดังกล่าวเพียงครั้งเดียวในวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ หลังจากนั้นไม่มีการประชุมอีก โดยไม่ปรากฏว่าคณะกรรมการบริหารโครงการฯ มีความประสงค์จะประชุมเกี่ยวกับร่างข้อตกลง A.O.U. เพียงครั้งเดียว ดังนี้ การประชุมครั้งเดียวดังกล่าวซึ่งมีการพยายามทักท้วงเพื่อให้เกิดความถูกต้องภายในระยะเวลาและข้อมูลอันจำกัดข้างต้น นับได้ว่าเป็นการพิจารณาร่างข้อตกลง A.O.U. ให้มีความละเอียดรอบคอบตามสถานการณ์ในขณะนั้นตามสมควรแล้ว สำหรับการตรวจสอบความถูกต้องในด้านกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย ก็ไม่มีการดำเนินการเนื่องจากในวันเดียวกันนั้นนายสมัครเร้งริบรวรรัตน์ที่กเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อให้ลงนามทันที ขั้นตอนทั้งหมดดังกล่าวไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่มีส่วนร่วมคบคิดดำเนินการ และไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่รับรู้หรือมีส่วนเกี่ยวข้องตั้งแต่เริ่มแรกเสนอโครงการรวมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ฯ ต่อรัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงมหาดไทย การที่ร่างข้อตกลง A.O.U. ดังกล่าวระบุให้มีการลงนามระหว่างรัฐบาลไทยโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลียโดยเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทย อาจทำให้จำเลยทั้งสี่ในฐานะคณะกรรมการบริหารโครงการฯ เข้าใจว่าเป็นความตกลงระหว่างรัฐบาลทั้งสองประเทศตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติก็เป็นได้ ประกอบกับไม่มีข้อเท็จจริงใดบ่งชี้ว่า จำเลยทั้งสี่พิจารณาร่างข้อตกลง A.O.U. โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นการเอื้อประโยชน์ให้มีการจัดซื้อรถดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาที่สูงกว่าท้องตลาดอันทำให้กรุงเทพมหานครได้รับความเสียหาย ตรงกันข้าม ข้อเท็จจริงกลับรับฟังได้ว่าสถานทูตออสเตรเลียเป็นผู้เสนอร่างข้อตกลง A.O.U. ดังกล่าว หาใช่คณะกรรมการบริหารโครงการฯ เป็นผู้ยกร่างดังโจทก์อุทธรณ์ไม่ พฤติการณ์แห่งคดีรับฟังได้ว่า จำเลยทั้งสี่ปฏิบัติหน้าที่กรรมการบริหารโครงการฯ ไปตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้งด้วยข้อเท็จจริงเท่าที่ปรากฏอยู่ในขณะนั้นตามความรู้ความสามารถและความเข้าใจของจำเลยทั้งสี่

ส่วนการปฏิบัติหน้าที่กรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษของจำเลยทั้งสี่นั้น ได้ความว่าการขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษโดยมีผลตำรวจตรีอธิลักษณ์เป็นประธานกรรมการ และจำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการ เป็นการแต่งตั้งหลังจากที่มีการลงนามในข้อตกลง A.O.U. แล้ว เมื่อข้อตกลง A.O.U. ดังกล่าวเป็นพันธกรณีที่ผูกพันให้รัฐบาลไทยโดยกรุงเทพมหานครจำต้องปฏิบัติตาม โดยระบุบริษัทสไตเออร์ฯ เป็นผู้ขาย และกำหนดราคา ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร และเป็นการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษซึ่งเป็นลักษณะการจัดซื้อโดยไม่มีการแข่งขันราคา ทั้งข้อตกลง A.O.U. กำหนดผู้ขายจากต่างประเทศรวมทั้งพัสดุและราคาไว้แล้ว จึงเป็นการจำกัดอำนาจคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษให้จำต้องพิจารณาจัดซื้อตามราคาที่กำหนดจากบริษัทสไตเออร์ฯ แต่เพียงรายเดียว ประกอบ

กับก่อนลงนามในข้อตกลงดังกล่าวมีการดำเนินการต่าง ๆ ของพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ และนายสมักร เป็นลำดับตลอดมา ไม่ว่าจะเป็นการที่พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์มีหนังสือขอให้กรมการค้าต่างประเทศทำ สัญญาการค้าต่างตอบแทนกับบริษัทสไตเออร์ฯ ตามที่คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมีมติเห็นชอบและได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบแล้ว หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงมหาดไทยมีหนังสือเสนอคณะรัฐมนตรีขอความเห็นชอบโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่ม ประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในวงเงิน ๖,๗๐๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท ขอ อนุมัติก่อนนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณ และขออนุมัติวงเงินเพื่อเป็นค่าธรรมเนียมในการเปิด LETTER OF CREDIT (L/C) เป็นเงินประมาณ ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นการเสนอขออนุมัติงบประมาณ เบิกจ่ายเพื่อชำระหนี้ตามข้อตกลง A.O.U. ดังกล่าวทั้งสิ้น รวมทั้งการที่พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์มี หนังสือเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นเพื่อขอให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจร่างข้อตกลงซื้อขาย ระหว่างกรุงเทพมหานครกับบริษัทสไตเออร์ฯ หรือนายสมักรมีหนังสือถึงสภากรุงเทพมหานครขอ ความเห็นชอบให้กรุงเทพมหานครผูกพันงบประมาณปีต่อไปตามโครงการพัฒนาระบบบริหารและ เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร ซึ่งแต่ละ ขั้นตอนดังกล่าวล้วนเป็นการกระทำโดยรีบเร่งและรวบรัดทั้งสิ้น การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดย วิธีพิเศษโดยมีจำเลยทั้งสี่ร่วมเป็นกรรมการด้วยจึงเพียงพอให้ครบถ้วนตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ใน ข้อบัญญัติ ฯ เท่านั้น ซึ่งการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ไปก่อนเป็นลำดับดังกล่าวนับเป็นข้อจำกัด อีกประการหนึ่งที่ทำให้คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษไม่สามารถดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของ ตนตามปกติได้อย่างเต็มที่ ซึ่งการดำเนินการตามขั้นตอนล่วงหน้าต่าง ๆ ดังกล่าวไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่ ทราบข้อเท็จจริงและเข้าไปเกี่ยวข้องหรือรู้เห็นหรือยินยอมให้มีการดำเนินการเช่นนั้น ตรงกันข้าม

ข้อเท็จจริงกลับได้ความว่า เป็นการกระทำของพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในลักษณะเร่งรีบและรวบรัด
ดำเนินการ ซึ่งนอกจากจำเลยทั้งสี่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องแล้วยังไม่มีโอกาสหักท้วงอีกด้วย ส่วนที่
พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ทำบันทึกเสนอผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครขอให้ลงนามในหนังสือขอ
ถอนเรื่องการตรวจร่างข้อตกลงซื้อขายคินจากสำนักงานอัยการสูงสุด โดยอ้างว่าร่างข้อตกลง
ดังกล่าวกับข้อตกลงของหน่วยงานราชการอื่นที่เคยทำกับบริษัทสไตเออร์ฯ มีลักษณะข้อความ
และเงื่อนไขเป็นอย่างเดียวกันและผ่านการตรวจร่างจากสำนักงานอัยการสูงสุดแล้ว ก็ไม่ปรากฏ
เช่นเดียวกันว่าจำเลยทั้งสี่มีส่วนเกี่ยวข้องและร่วมรู้เห็นแต่อย่างใด แม้ต่อมา มีการเปรียบเทียบกับ
การจัดซื้อรถดับเพลิง รถบรรทุกน้ำและรถไฟฟ้าส่องสว่างของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ที่ใช้วิธีประกวดราคาซึ่งมีราคาต่ำกว่ามาก ก็เป็นข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นภายหลังมีการจัดซื้อโดยวิธี
พิเศษอันเป็นมูลคดีนี้แล้ว ทั้งไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่ทราบข้อเท็จจริงดังกล่าวในขณะนั้นเช่นกัน
และแม้ข้อเท็จจริงจะฟังได้ว่าข้อตกลง A.O.U. เป็นเพียงข้ออ้างเพื่อจะหาเหตุจัดซื้อรถดับเพลิงและ
รถดับเพลิงจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในราคาสูงเกินจริง แต่ตามพหุติการณ์แห่งคดีรับฟังได้ว่า จำเลยทั้งสี่
ปฏิบัติหน้าที่กรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษตามข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในขณะนั้นแล้วโดยมีข้อจำกัดต่าง ๆ ทั้ง
อยู่ในฐานะผู้ได้บังคับบัญชาจึงอาจไม่สามารถดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่ปกติได้ ประกอบกับจำเลย
ทั้งสี่อาจเข้าใจว่าจำต้องปฏิบัติตามข้อตกลง A.O.U. ที่มีการลงนามแล้วดังที่จำเลยทั้งสี่ต่อสู้ก็
เป็นได้ การจัดซื้อในราคาที่สูงเกินจริงจึงหาใช่การที่จำเลยทั้งสี่ไม่ดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ
ข้อบังคับ และข้อบัญญัติฯ ดังโจทก์อุทธรณ์ไม่ พยานหลักฐานโจทก์รับฟังไม่ได้ว่าจำเลยทั้งสี่ร่วมกับ
พวกกระทำความผิดตามฟ้อง ทั้งในการพิพากษาคดีอาญาศาลต้องใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชั่งน้ำหนัก
พยานหลักฐานทั้งปวงในคดี จะไม่พิพากษาลงโทษจำเลยจนกว่าจะแน่ว่ามีการกระทำความผิดจริง

(อม.๔๒)

- ๑๕ -

และจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น ห้ามมิบทกฎหมายใดบัญญัติให้ศาลจำต้องถือข้อเท็จจริงที่ปรากฏ
ในคำพิพากษาคดีอื่นรวมทั้งคดีหมายเลขแดงที่ อม. ๗/๒๕๕๖ ของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของ
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่พิพากษาลงโทษพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ไม่ อุทธรณ์ของโจทก์ฟังไม่ขึ้น
วินิจฉัยยืน.

นายลาซิต ไชยอนงค์

(อม.๒๘)
ความเห็นในการวินิจฉัย
ชั้นอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม.อธ.๒/๒๕๖๔
คดีหมายเลขแดงที่ อม.อธ...../๒๕๖๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกา

วันที่ ๑๘ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง	อัยการสูงสุด	โจทก์
	นายสุวิทย์ ศิลาทอง ที่ ๑	
	นางสาวสุทิพย์ ทิพย์สุวรรณ ที่ ๒	
	พันตำรวจเอกพิชัย เกรียงวัฒนศิริ ที่ ๓	
	พันตำรวจโทรักศิลป์ รัตนวราหะ ที่ ๔	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ
เสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์	อุทธรณ์คัดค้าน	คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมือง	ลงวันที่ ๒๑	เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓
องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์	รับอุทธรณ์วันที่ ๒๖	เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

โจทก์ฟ้อง ขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสี่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยว่า ตามพฤติการณ์แห่งคดี มีเหตุผลให้รับฟังได้ตามข้อต่อสู้ของจำเลยทั้งสี่ว่า จำเลยทั้งสี่ได้ปฏิบัติหน้าที่ไปตามข้อมูล และข้อเท็จจริงเท่าที่มีอยู่ในขณะนั้นตามความเข้าใจของจำเลยทั้งสี่ พยานหลักฐานตามการไต่สวนข้อเท็จจริงรับฟังไม่ได้ว่า จำเลยทั้งสี่ร่วมกันกระทำความผิดตามฟ้อง พิพากษายกฟ้อง

โจทก์อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์โจทก์มีว่า จำเลยทั้งสี่ร่วมกันกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ โจทก์กล่าวอ้างข้อเท็จจริงมาในฟ้องว่า จำเลยทั้งสี่กับพวกร่วมกันดำเนินการ โดยจงใจไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่กฎหมาย หรือระเบียบกำหนด อันเป็นการร่วมกันกระทำใด ๆ ที่ไม่ชอบด้วยระเบียบ และกฎหมาย โดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมอันเป็นการเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เป็นผู้มีสิทธิเข้าทำสัญญากับกรุงเทพมหานคร เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครต้องจัดซื้อรถเรือดัดเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาสูงเกินสมควร อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ กรุงเทพมหานคร บริษัทห้างร้านรายอื่นที่มีอาชีพค้าขายรถเรือดัดเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย และบุคคลอื่นหรือประชาชนที่เกี่ยวข้องและโจทก์อุทธรณ์ว่า จำเลยทั้งสี่เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร และเป็นผู้ร่วมกันร่างข้อตกลงความเข้าใจในเรื่องการจัดหารถเรือดัดเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยให้กรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย

และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย (A.O.U) ไม่ตรวจเนื้อหาและขั้นตอนการดำเนินการตาม ข้อตกลงความเข้าใจดังกล่าวให้ถูกต้องตามที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติในหลักการ และจำเลยทั้งสี่ซึ่งเป็น คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษไม่ดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร ทำให้มีการจัดซื้อรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาที่สูงกว่า ราคาท้องตลาด เป็นการไม่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครได้รับความเสียหาย ประกอบกับศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่า พลตำรวจตรีอิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ซึ่งเป็นคณะกรรมการเช่นเดียวกับจำเลยทั้งสี่กระทำความผิดตามฟ้องและคดีถึง ที่สุดแล้ว เป็นการยืนยันได้ว่า การดำเนินการของคณะกรรมการทั้งสองชุดไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึง เป็นความผิดตามฟ้องนั้น

ข้อเท็จจริงตามทางไต่สวนรับฟังได้ตามคำฟ้องว่า จำเลยทั้งสี่เป็น คณะ กรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ มีอำนาจหน้าที่บริหารโครงการให้เป็นไปตามมติ คณะรัฐมนตรี และดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร โดย ต้องร่วมกันพิจารณาข้อตกลง เงื่อนไข และรายละเอียดต่าง ๆ ตามร่างข้อตกลงความเข้าใจ ในเรื่อง การจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยให้กรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย (A.O.U) ที่ เอกอัครราชทูตออสเตรเลีย ประจำประเทศไทย นำเสนอดังที่โจทก์กล่าวอ้าง แต่ข้อเท็จจริงไม่ได้ความ ชัดแจ้งว่า จำเลยทั้งสี่ได้ร่วมกับพลตำรวจตรีอิลักษณ์จำเลยที่ ๔ ในคดีคดีหมายเลขดำที่ อม. ๕/๒๕๕๔ คดีหมายเลขแดงที่ อม. ๗/๒๕๕๖ ของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองพิพากษาลงโทษ คดีถึงที่สุดแล้ว โดยจำเลยทั้งสี่ได้กระทำการโดยมีการแบ่งหน้าที่กันทำ เป็นขั้นเป็นตอน ตั้งแต่ขั้นตอนริเริ่มโครงการ การเสนอโครงการ และการอนุมัติโครงการ โดยจำเลย

ทั้งสี่เป็นผู้ร่วมกันร่างข้อตกลงความเข้าใจในเรื่องการจัดการระดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยให้กรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย (A.O.U) เพื่อให้คณะรัฐมนตรีมีมติโครงการ

จำเลยทั้งสี่ให้การต่อสู้คดีมาแต่ต้น โดยจำเลยที่ ๑ ให้การว่า จำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองกฎหมายและคดี จำเลยที่ ๑ ไม่ทราบความเป็นมาและขั้นตอนการจัดซื้อก่อนที่จะมีการทำ A.O.U. หน่วยงานเจ้าของเรื่อง คือ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำเลยที่ ๑ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน (คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ) ร่วมกับบุคคลอื่นรวม ๑๑ คน โดยเมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗ จำเลยที่ ๑ เข้าร่วมประชุมพิจารณา A.O.U. พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะประธานกรรมการคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ ได้แจ้งต่อที่ประชุมว่า A.O.U. เสนอมาโดยทศพลภิชัยแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลียเป็นแบบเดียวกับที่เคยทำกับหน่วยงานต่างๆ ของไทยมีความถูกต้องตามมติคณะรัฐมนตรี จึงนำเสนอเพื่อพิจารณา แต่กรรมการบางคนทักท้วง มีข้อสังเกตและเห็นสมควรให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องตรวจสอบความถูกต้องให้ตรงกับมติคณะรัฐมนตรี ส่วนความถูกต้องของกฎหมายให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ จึงมีมติเพียงรับทราบเท่านั้น หลังจากนั้นไม่มีการประชุมและไม่มีการส่งเรื่องให้คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯพิจารณาอีก

จำเลยที่ ๒ ให้การว่า จำเลยที่ ๒ มีตำแหน่งเป็นรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณของกรุงเทพมหานคร ไม่ได้สังกัดสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำเลยที่ ๒ ไม่ได้มีส่วนร่วมเสนอโครงการจัดซื้อรถดับเพลิง ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดรายละเอียดของ A.O.U. และการ

เสนอให้ลงนามใน A.O.U. ไม่ได้มีส่วนเสนอขออนุมัติยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานครเรื่องการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสนอขอถอนร่างข้อตกลงซื้อขายจากสำนักงานอัยการสูงสุด ไม่มีส่วนในการขออนุมัติยกเว้นเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีพิเศษ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเร่งรัดให้มีการเปิด L/C ส่วนพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เข้ามาเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อตั้งแต่ต้นและในทุกๆ ขั้นตอนของการดำเนินโครงการ จำเลยที่ ๒ ถูกเชิญเข้าประชุมเพียงครั้งเดียวเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ โดยหนังสือเชิญประชุมในวาระเรื่องเพื่อทราบเกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรี โดยไม่ได้ระบุว่าจะมีการประชุมเพื่อพิจารณาร่าง A.O.U. และไม่ได้ส่งร่าง A.O.U. ให้พิจารณาก่อนการประชุม พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ต้องการให้คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ รับรองร่าง A.O.U. คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ มีการอภิปรายในที่ประชุมว่า ไม่สามารถตรวจดูร่าง A.O.U. ได้ทัน เนื่องจากมีรายละเอียดและความซับซ้อนยุ่งยากอยู่มาก ประกอบกับมีข้อทักท้วงจากกรรมการแต่ละคน จึงมีมติให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในฐานะผู้ใช้ตรวจสอบรายละเอียด A.O.U. ว่ามีความถูกต้องหรือมีสิ่งใดท้วงติงหรือไม่ และให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบข้อกฎหมายก่อนที่จะนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม หลังจากการประชุมไม่มีการทำรายงานการประชุมและไม่มีการเรียกประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ อีกเลย

จำเลยที่ ๓ ให้การว่า จำเลยที่ ๓ มีตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำเลยที่ ๓ ไม่ได้เข้าร่วมในการประชุมของคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ จำเลยที่ ๓ ไม่เคยมีส่วนในการทำบันทึกเสนอโครงการจัดซื้อรถเรือดับเพลิง ไม่เคยมีส่วนกำหนดรายละเอียด A.O.U. หลังการประชุมจำเลยที่ ๓ ไม่เคยได้รับรายงานการประชุม เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและเอกอัครราชทูตออสเตรเลียได้ลง

นามใน A.O.U. จำเลยที่ ๓ เข้าใจว่าได้มีการตรวจสอบความถูกต้องในด้านข้อกฎหมายแล้วก่อนนำเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม จำเลยที่ ๓ เชื่อโดยสุจริตว่า A.O.U. ซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างรัฐต่อรัฐชอบด้วยกฎหมาย มีผลผูกพันกรุงเทพมหานครที่จะต้องจัดซื้อสินค้าจากบริษัทไต้เออร์ฯ ในราคาและจำนวนตามที่กำหนดไว้ใน A.O.U. จำเลยที่ ๓ ไม่ได้เป็นคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ แต่ทราบว่าการประชุมของคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ ไม่มีกรรมการคนใดทักท้วงว่า A.O.U. ไม่ชอบด้วยข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๓๘ และยังเห็นพ้องกันว่า เมื่อ A.O.U. กำหนดผู้ขาย รายละเอียดสิ่งของ เงื่อนไขการชำระเงิน และจำนวนเงินที่ต้องชำระเอาไว้แล้ว คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุจึงมีมติให้จัดซื้อโดยวิธีพิเศษและยกเว้นการปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ – ข้อ ๕ จำเลยที่ ๓ เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษมีหน้าที่ต้องดำเนินการตามเหตุผลความจำเป็นในการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษตามมติของคณะกรรมการพัสดุที่ ๔/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๗ และได้แต่เสนอซื้อบริษัทไต้เออร์ฯ ต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อให้มีการจัดซื้อตาม A.O.U. ส่วนการไม่ดำเนินการสืบราคาจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายอื่นนั้น เมื่อ A.O.U. กำหนดซื้อบริษัทไต้เออร์ฯ เป็นผู้ขายไว้แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องเชิญผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายอื่นมาเสนอราคาอีก รวมทั้งเมื่อมีการกำหนดราคาตายตัวไว้แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องสืบราคาจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายสินค้าประเภทเดียวกันอีก เพราะจะเป็นการขัดต่อ A.O.U. คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้พยายามเจรจาต่อรองราคากับบริษัทไต้เออร์ฯ บริษัทไต้เออร์ฯ ยังคงยืนยันราคา แต่ได้ยอมมอบอุปกรณ์ อะไหล่ ตลอดจนเครื่องมือที่จำเป็นเพิ่มเติมโดยไม่คิดมูลค่า เป็นเงินจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร และเพิ่มการฝึกอบรมทั้งในและต่างประเทศ การใช้ระยะเวลาในการดำเนินการของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ๕ วัน เป็นเวลาที่เหมาะสม จำเลยที่ ๓ ไม่เคยรู้จักกับผู้แทนของบริษัทไต้เออร์ฯ และไม่มีมูลเหตุหรือ

แรงจูงใจใดที่จะดำเนินการเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่บริษัทสไตเออร์ฯ รวมทั้งไม่เคยได้รับประโยชน์ใดๆ จากบริษัทสไตเออร์ฯ

ส่วนจำเลยที่ ๔ ให้การว่า เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานสารบรรณและธุรการทั่วไปไม่ได้เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดซื้อครุภัณฑ์ จำเลยที่ ๔ เข้าใจว่า การที่มีคำสั่งให้จำเลย ที่ ๔ อยู่ร่วมในคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ และคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษก็เพื่อให้จัดทำเอกสารในการยื่นหรือติดต่อกับหน่วยงานราชการ จัดทำรายงานเสนอให้ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่พัสดุพิจารณาสั่งซื้อเท่านั้น คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษไม่มีอำนาจคัดค้านหรือโต้แย้งความเห็นของผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ปลัดกรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๔ ไม่อาจล่วงรู้หรือทราบได้ว่า พลตำรวจตรีอธิลักษณ์และนายสมศรีได้วางแผนให้มีการลงนามในสัญญาก่อนนายสมศรีจะครบวาระในวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ จำเลยที่ ๔ เข้าใจว่า A.O.U. ไม่ได้จัดทำขึ้นโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย จำเลยที่ ๔ มีหน้าที่ด้านธุรการจัดทำเอกสาร ไม่มีหน้าที่ตรวจสอบว่า A.O.U. ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ไม่ปรากฏว่ามีบุคคลใดหรือหน่วยงานใดแจ้งหรือตั้งข้อสังเกตว่า A.O.U. ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จำเลยที่ ๔ เข้าใจว่า ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานของผู้บังคับบัญชาได้ตรวจสอบถูกต้องแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงได้ลงนามใน A.O.U. และคณะรัฐมนตรีได้รับทราบการลงนามใน A.O.U. และได้แต่เสนอซื้อบริษัทสไตเออร์ฯ ต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อให้มีการจัดซื้อตาม A.O.U. จำเลยที่ ๔ ในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษจึงต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับ A.O.U. ทั้งไม่มีเหตุที่จะต้องสงสัย A.O.U. ว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ ไม่ได้มีการดำเนินการใดๆ เนื่องจากพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เป็นผู้ดำเนินการเองทั้งสิ้น พลตำรวจตรี

อธิลักษณ์เป็นประธานคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ และเป็นประธานคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ มีความพยายามให้คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ รับรองร่างข้อตกลง A.O.U. แต่คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ เพียงแต่มีมติรับทราบเท่านั้น หลังจากนั้นพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ไม่ได้มีการเรียกประชุมอีกแต่อย่างใด จำเลยที่ ๔ กระทำการตามคำสั่งพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาโดยเข้าใจว่า ไม่สามารถซื้อครุภัณฑ์จากบริษัทอื่น ต้องซื้อครุภัณฑ์ตามข้อตกลง A.O.U. ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามไว้ ซึ่ง A.O.U. ได้กำหนดผู้ซื้อและราคาไว้แล้ว ทั้งราคาไม่เกินกว่าที่คณะรัฐมนตรีมีมติ จำเลยที่ ๔ ไม่ได้มีพฤติกรรมใดที่ส่อไปในทางช่วยเหลือ สนับสนุน อันเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อบริษัทสไตเออร์ฯ

พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงได้ความตามทางไต่สวนว่า พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ เป็นข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๗ และเป็นประธานในการประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ตามระเบียบวาระการประชุม เอกสารหมาย จ. ๑๑๑ แฟ้มที่ ๕ หน้า ๒๓๐๑-๒๓๐๒ วาระการประชุมระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องเพื่อทราบ คือ มติ ค.ร.ม. เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ มติ ค.ร.ม. รับทราบผลการดำเนินการตามมติ ค.ร.ม. วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ และการมอบหมายหน้าที่ตามคำสั่งของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเท่านั้น แต่ไม่มีวาระการประชุมเพื่อพิจารณาร่างข้อตกลงความเข้าใจ ในเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยให้กรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย (A.O.U) แต่ประการใด กับได้ความจากนางประพิม บริสุทธิ์ ว่า การประชุม พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ แจ้งให้ที่ประชุมรับทราบถึงโครงการที่มาจากประเทศออสเตรเลีย ซึ่ง

เสนอโครงการแก้กระทรงมหาดไทย โดยมีการตกลงกันแล้ว และเป็นการซื้อขายระหว่างรัฐต่อรัฐในลักษณะการค้าต่างตอบแทน และได้ความจากนายเกรียงพล พัฒนรัฐ ว่า พลตำรวจตรีอธิลักษณ์นำร่าง A.O.U ให้ที่ประชุมพิจารณาได้ความดังนี้ เห็นว่า การที่พลตำรวจตรีอธิลักษณ์เพ็ญนำร่าง ข้อตกลงความเข้าใจ A.O.U ให้ที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาในขณะที่มีการประชุม และไม่ได้กำหนดร่างข้อตกลงความเข้าใจ A.O.U เป็นวาระการประชุม และกับไม่ส่งร่าง A.O.U ให้จำเลยทั้งสี่ศึกษาก่อนประชุม เช่นนี้จำเลยทั้งสี่ย่อมไม่อาจโต้แย้งหรือตั้งข้อสังเกตเงื่อนไขข้อตกลง รายละเอียดของสินค้าหรือราคา ข้อได้เปรียบเสียเปรียบในการปฏิบัติตามข้อตกลงของบริษัทผู้ขายตามร่าง A.O.U ได้อย่างละเอียดรอบคอบ กับยังได้ความจากนางประพิมว่า พลตำรวจตรีอธิลักษณ์พยายามจะมอบหมายงานเกี่ยวกับการจัดหาครุภัณฑ์รถดับเพลิงให้คณะกรรมการแต่พยานไม่เห็นด้วย จึงโต้แย้งว่าควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานเจ้าของเรื่อง ซึ่งเป็นเจ้าของงบประมาณเป็นผู้ดำเนินการเอง สุดท้ายที่ประชุมไม่มีการลงมติ ทั้งยังได้ความจากนายเกรียงพลอีกว่า พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ มีความประสงค์ให้คณะกรรมการรับรองร่าง A.O.U แต่เนื่องจากคณะกรรมการไม่เคยเห็นร่าง A.O.U มาก่อนและมีรายละเอียดข้อเท็จจริงในร่าง A.O.U ที่ยุ่งยากซับซ้อน จึงไม่ได้มีการอนุมัติหรือรับรองร่าง A.O.U และคณะกรรมการมีความเห็นพ้องกันว่า ให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นผู้ใช้สิ่งของตรวจสอบความถูกต้องของร่าง A.O.U ส่วนความชอบด้วยกฎหมายก็ให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาก่อนที่จะเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามในร่าง A.O.U บ่งชี้ว่า คณะกรรมการซึ่งรวมทั้งจำเลยทั้งสี่ได้พิจารณาร่าง A.O.U เท่าที่สามารถกระทำได้แล้ว กับยังได้ความว่า คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานประชุมในวันดังกล่าวเพียงวันเดียว และในวันเดียวกับที่คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯประชุม นายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้ทำบันทึกเสนอให้

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ลงนามใน A.O.U โดยไม่ได้ขอให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบความถูกต้องด้านกฎหมายตามความเห็นของคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ ก่อนข้อเท็จจริงน่าเชื่อตามที่จำเลยทั้งสองอ้างว่า จำเลยทั้งสองได้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ ตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏเท่าที่ทำได้ในการตรวจสอบร่าง A.O.U ให้ถูกต้องตามที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติในหลักการแล้ว แม้ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) กำหนดไว้ว่าการซื้อโดยวิธีพิเศษในกรณีเป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ ให้คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอผู้สั่งซื้อเพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือสืบราคาจากต่างประเทศ โดยขอความร่วมมือให้สถานเอกอัครราชทูต หรือส่วนราชการอื่นในต่างประเทศช่วยสืบราคา คุณภาพ ตลอดจนรายละเอียดส่วนการซื้อโดยผ่านองค์การระหว่างประเทศให้ติดต่อกับสำนักงานองค์การระหว่างประเทศที่มีอยู่ในประเทศโดยตรง เว้นแต่กรณีที่ไม่มีการสำนักงานในประเทศให้ติดต่อกับสำนักงานในต่างประเทศได้ก็ตาม แต่ข้อเท็จจริงก็ได้ความว่า เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามผูกพันตาม A.O.U ซึ่งระบุว่า ผู้ขาย คือ บริษัทสไตเออร์ฯ และกำหนดให้รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต (L/C) ชนิดเพิกถอนไม่ได้ในนามผู้ขายไว้ อันเป็นการกำหนดแล้ว ประกอบกับคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติอนุมัติยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ และกรณีที่ต้องดำเนินการตามข้อตกลงความเข้าใจ ข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ ซึ่งระบุผู้ขาย คือ บริษัทสไตเออร์ฯ กำหนดราคา ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร กำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขการซื้อ การขาย และการเงินซึ่งดำเนินการโดยกรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย กับบริษัทสไตเออร์ฯ โดยมีข้อตกลงซื้อขายและผนวกต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลง สิ่งอุปกรณ์ต่าง ๆ และคุณลักษณะเฉพาะรายละเอียดในการจัดซื้อ การเปิด L/C และการส่งมอบสิ่งอุปกรณ์ไว้ชัดเจนแล้ว เช่นนี้ ย่อมทำ

ให้เห็นว่า จำเลยทั้งสี่ในฐานะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีการพิเศษเข้าใจว่า ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขใน A.O.U ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามแล้ว และจำเลยทั้งสี่เชื่อว่า คุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อตาม A.O.U มีความเหมาะสมกับราคาที่จัดซื้อแล้ว ส่วนที่จำเลยทั้งสี่จะต้องสืบราคาตามที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) นั้น เห็นว่า คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษไม่อาจเสนอความเห็นให้ซื้อสินค้าจากผู้ขายตามราคาที่มีการสืบราคาได้ เพราะจะเป็นการขัดหรือแย้งกับข้อกำหนดตาม A.O.U สำหรับการที่มีการเจรจาต่อรองราคากับบริษัทสไตเออร์ฯ แต่บริษัทดังกล่าวยืนยันราคาเดิมและเสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่และอุปกรณ์เครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้โดยไม่คิดมูลค่า จำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร และเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศนั้น ก็ยังไม่อาจรับฟังได้อย่างแน่ชัดในขณะนั้นว่า ราคาซื้อขายตามข้อตกลงความเข้าใจ A.O.U เป็นราคาซื้อขายที่แพงกว่าราคาท้องตลาดตามที่โจทก์กล่าวอ้าง ส่วนการที่มีการเปรียบเทียบกับการประกวดราคาจัดซื้อรถดับเพลิง รถบรรทุกน้ำ และรถไฟฟ้าส่องสว่างของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้ว ราคาซื้อรถดับเพลิงคดีนี้มีราคาสูงกว่ามากนั้น ก็เป็นข้อเท็จจริงที่ปรากฏในภายหลัง ข้อเท็จจริงทางไต่สวนไม่อาจรับฟังไม่ได้ว่า ขณะเกิดเหตุราคาซื้อขายตามข้อตกลงความเข้าใจ A.O.U เป็นราคาซื้อขายแพงกว่าราคาท้องตลาด และสำหรับข้อที่จำเลยทั้งสี่เป็นจะเป็นผู้ร่วมกันร่างข้อตกลงความเข้าใจในเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยให้กรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรีย A.O.U หรือไม่ดังที่โจทก์กล่าวอ้างหรือไม่นั้นนั้น เมื่อพิจารณาจากพยานหลักฐานอื่นที่ได้ความตามทางไต่สวนทั้งหมดแล้วยังไม่เพียงพอให้รับฟังเป็นผลร้ายแก่จำเลยทั้งสี่ว่ามีเจตนาร่วมกระทำความผิดมาแต่ต้นโดยแบ่งหน้าที่กันทำ นอกจากนี้ทางไต่สวน ก็ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงอื่นที่บ่งชี้ว่า จำเลยทั้งสี่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ โดย

ไม่ได้มุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม เพื่อเอื้ออำนวยแก่บริษัทสไตเออร์ฯ ให้เป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับกรุงเทพมหานครแต่อย่างใด ส่วนการที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่า พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ซึ่งเป็นคณะกรรมการเช่นเดียวกับจำเลยทั้งสี่กระทำความผิดตามฟ้องและคดีถึงที่สุดแล้ว ก็ไม่ใช่ข้อบ่งชี้ว่า จำเลยทั้งสี่มีเจตนากระทำความผิดร่วมกับ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ด้วย เพราะจำเลยทั้งสี่จะมีความผิดตามฟ้องหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับพยานหลักฐานที่โจทก์นำมาไต่สวนคดีนี้ให้ศาลเห็น ทั้งศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็วินิจฉัยด้วยแล้วว่า จำเลยทั้งสี่ไม่เคยได้รับรู้หรือเกี่ยวข้องตั้งแต่เริ่มแรกที่นายเฮอเบิร์ต ทรักเชิล เอกอัครราชทูตแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทย ยื่นเสนอโครงการพร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ฯ ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงสรุปได้ว่า ข้อเท็จจริงตามการไต่สวนยังไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะบ่งชี้ว่า จำเลยทั้งสี่ทราบอยู่แล้วว่า ร่าง A.O.U. เป็นเพียงข้ออ้างเพื่อจะเหตุจัดซื้อรถและเรือดับเพลิงจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในราคาแพงเกินจริง จึงเห็นพ้องด้วยกับคำวินิจฉัยของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยว่า จำเลยทั้งสี่ไม่ได้ร่วมกันกระทำความผิดตามฟ้องอุทธรณ์ของโจทก์ฟังไม่ขึ้น

วินิจฉัยยืน.

นายเอกศักดิ์ ยันตรปกรณ์

(อม.๔๙)
ความเห็นในการวินิจฉัยคดีชั้น
อุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม.อธ. ๒/๒๕๖๔
คดีหมายเลขแดงที่ อม.อธ. /๒๕๖๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลฎีกา

วันที่ ๑๘ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง	อัยการสูงสุด	โจทก์
	นายสุวิทย์ ศิลาทอง ที่ ๑	
	นางสาวสุทิพย์ ทิพย์สุวรรณ ที่ ๒	
	พันตำรวจเอกพิชัย เกรียงวัฒนศิริ ที่ ๓	
	พันตำรวจโทรักศิลป์ รัตนวราหะ ที่ ๔	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ
เสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์ฟ้องว่า เมื่อระหว่างวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗
เวลากลางวันต่อเนื่องกัน จำเลยทั้งสี่ในฐานะกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะ รถดับเพลิง เรือ
ดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ กับพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะประธาน

กรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กรุงเทพมหานคร หรือร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต กล่าวคือ จำเลยทั้งสี่ไม่ได้ดำเนินการสืบราคาสินค้าประเภทเดียวกันจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายใด เพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมของราคาตามอำนาจหน้าที่ ไม่ดำเนินการใด ๆ เพื่อให้มีการเปิดโอกาสให้มีการเสนอราคาและต่อรองราคา รวมทั้งไม่มีการแสดงความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ กรุงเทพมหานคร และบุคคลอื่นหรือประชาชนที่เกี่ยวข้อง เหตุเกิดที่ศาลว่าการกรุงเทพมหานคร ถนนดินสอ แขวงเสาชิงช้า เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และกระทรวงมหาดไทย ถนนอัษฎางค์ กรุงเทพมหานคร เกี่ยวพันกัน ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒

จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้วพิพากษายกฟ้อง

โจทก์อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

พิเคราะห์คำฟ้องและเอกสารประกอบคำฟ้อง คำให้การ สำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. พยานหลักฐานที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้สวนตลอดจนอุทธรณ์ของโจทก์และคำแก้อุทธรณ์ของจำเลยทั้งสี่แล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้ว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง กองกฎหมายและคดี สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่ง

รองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่ง
เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานเลขานุการสำนักป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ระหว่างนั้นนายเฮอเปิร์ต ทริกเซล เอกอัครราชทูตออสเตรเลีย
ประจำประเทศไทย ยื่นเสนอโครงการขายรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทา สา
ธารณภัย พร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัท สไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาร์ชอย เอจี แอนด์ โค
เคจี สำหรับรถดับเพลิงและเรือดับเพลิง จำนวน ๑๘ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๕๖,๙๕๓,๒๐๓ ยูโร ต่อ
นายวันมูหะมัดนอร์มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยเสนอให้ดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐ
ระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐออสเตรเลีย กับข้อเสนอให้ความช่วยเหลือจัดหาแหล่งเงินทุนให้โดย
ยอมรับพันธะการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) ในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๗
นายสมิคร สุนทรวะ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนำโครงการดังกล่าวพร้อมทั้งใบเสนอราคา ของ
บริษัทสไตเออร์ฯ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ได้
มีมติอนุมัติโครงการดังกล่าวโดยมีหลักการสำคัญว่า วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และยานพาหนะต่าง ๆ ให้
นำเข้าเฉพาะส่วนที่จำเป็นและที่ไม่มีหรือที่ไม่สามารถผลิตได้เองในประเทศเท่านั้น และให้กระทรวง
พาณิชย์รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) กับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐ
ออสเตรเลีย ต่อมาวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมิคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีคำสั่งลงวันที่ ๒๓
กรกฎาคม ๒๕๔๗ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการ
ทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ)
ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็น
ประธานกรรมการ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และ

จำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารโครงการและเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ อีกหน้าที่หนึ่ง วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ประชุมพิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจในเรื่องการจัดการระดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๗ หรือ ล.๖๘ และในวันเดียวกันพลตำรวจตรี อธิลักษณ์ เสนอความเห็นไปยังผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครว่า คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้ให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตรวจสอบรายละเอียดข้อตกลงดังกล่าวในฐานะผู้ใช่ว่ามีสิ่งใดจะท้วงติงหรือไม่ ซึ่งสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความเห็นรับทราบข้อตกลงตามเอกสารดังกล่าว ในส่วนของความถูกต้องด้านกฎหมายเห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบความถูกต้อง ก่อนที่จะนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามในร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ในวันเดียวกันนายสมัคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีบันทึกเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามในร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) จากนั้นวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ได้ร่วมกันลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย ซึ่งตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) กำหนดให้รัฐบาลไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลียจัดทำบันทึกการซื้อขายระดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการต่าง ๆ จากสาธารณรัฐออสเตรเลีย โดยเงื่อนไขการซื้อขาย และการเงินเป็นความเห็นชอบของรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย ดำเนินการโดยกรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย กับบริษัทสไตเออร์ฯ ทั้งนี้ตามข้อ ๑ ของข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ดังกล่าวยังได้กำหนดให้รัฐบาลไทยเปิด Letter of Credit (L/C) ชนิดเพิกถอนไม่ได้ในนามผู้ขายจำนวน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร และพลตำรวจตรีอธิ

ลักษณะดำเนินการขอยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ต่อคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ซึ่งในการประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ครั้งที่ ๔/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ ได้มีมติให้ดำเนินการจัดซื้อรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ข้อ ๑ ถึง ๕ ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๘ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์เสนอบันทึกข้อความไปยังผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อขอความเห็นชอบให้ดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการโดยวิธีพิเศษ พร้อมทั้งเสนอขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ กล่าวคือเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เป็นประธานกรรมการ กับจำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการ ในวันเดียวกันพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้มีหนังสือถึงเอกอัครราชทูตออสเตรเลียประจำประเทศไทยขอให้แจ้งไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อเสนอราคาพร้อมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ ต่อมาวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๗ บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือเสนอราคาขายรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการต่าง ๆ จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร วันต่อมาพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ได้มีหนังสือไปยังกรรมการบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อแจ้งว่าราคาที่บริษัทสไตเออร์ฯ เสนอมานั้น ยังเป็นราคาที่ค่อนข้างสูง จึงขอให้บริษัทสไตเออร์ฯ พิจารณาลดราคาลง แต่บริษัทสไตเออร์ฯ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ แจ้งยืนยันราคาเดิม แต่เสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่และเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็น

โดยไม่คิดมูลค่าจำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษทั้งหมดรับทราบ พร้อมทั้งได้ลงลายมือชื่อรับทราบท้ายหนังสือดังกล่าว ในวันเดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้เสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่า คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้พิจารณาข้อเสนอของบริษัทสไตเออร์ฯ แล้ว เห็นว่าเป็นประโยชน์ ต่อทางราชการ และราคาไม่เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากทางราชการที่กำหนดไว้ในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร จึงเห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท (อัตราแลกเปลี่ยนโดยประมาณ ๕๐ บาท ต่อ ๑ ยูโร) จากบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อไว้ใช้ในราชการต่อไปตาม เอกสารหมาย จ.๒๓ จากนั้นในวันเดียวกันนายสมักร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีหนังสือถึงนายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อรายงานผลการพิจารณาของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ และขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัยดังกล่าวจาก บริษัทสไตเออร์ฯ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกคิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้อนุมัติ ตามที่กรุงเทพมหานครเสนอ ในวันเดียวกันนายสมักร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้ลงนามใน ข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ซื้อ มีนายมาริโอ มีนาร์ ผู้แทนจากบริษัทสไตเออร์ฯ ได้ลงนามในฐานะ ผู้ขาย ซึ่งข้อตกลงซื้อขายได้กำหนดให้กรุงเทพมหานครซื้อรถดับเพลิงและอุปกรณ์จากบริษัทสไตเออร์ฯ ในราคา ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร คิดเป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท หากแต่เมื่อ เปรียบเทียบกับราคาจัดซื้อของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วพบว่า การจัดซื้อในโครงการนี้ มีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเคยจัดซื้อเป็นเงินประมาณ ๔,๔๒๐,๔๒๕,๔๓๐ บาท คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนแล้วจึงได้ยื่นฟ้องนายโกคิน นายประชา มาลี

นนท์ นายวัฒนา เมืองสุข พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ บริษัทสไตเออร์ฯ และนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน เป็นจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ ตามลำดับต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งศาลได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ ว่า จำเลยที่ ๒ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ ให้ลงโทษจำคุกมีกำหนด ๑๒ ปี จำเลยที่ ๔ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ให้ลงโทษจำคุก มีกำหนด ๑๐ ปี ตามคดีหมายเลขดำที่ อม. ๕/๒๕๕๔ คดีหมายเลขแดงที่ อม. ๗/๒๕๕๖ คดีถึงที่สุดแล้ว หลังจากนั้นคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติเห็นชอบให้แต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนเพื่อดำเนินการไต่สวนและกล่าวหาว่าจำเลยทั้งสี่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตจัดซื้อรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงพร้อมอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธและชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วมีมติเป็นเอกฉันท์ว่า การกระทำของจำเลยทั้งสี่มีมูลความผิดอาญาตามข้อกล่าวหา จึงส่งรายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงพร้อมเอกสารให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้องจำเลยทั้งสี่เป็นคดีนี้ และศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้วพิพากษายกฟ้องโจทก์จึงอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์โจทก์ว่า จำเลยทั้งสี่กระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยทั้งสี่ในฐานะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร โจทก์อุทธรณ์ว่า จำเลยทั้งสี่เป็นผู้ร่วมกันร่างข้อตกลงความเข้าใจเรื่องเรื่องการจัดหารถดับเพลิง เรือ

ดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย(A.O.U.)แต่จำเลยทั้งสี่ไม่ตรวจเนื้อหาและขั้นตอนการดำเนินการตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติในหลักการนั้น เห็นว่า ทางไต่สวนข้อเท็จจริงได้ความจากนายเกรียงพล พัฒนรัฐว่า พยานเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการฯเพียงครั้งเดียว มีการนำร่างข้อตกลงความเข้าใจเรื่องการจัดหารดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย(A.O.U.) ให้ที่ประชุมพิจารณา และที่ประชุมทักท้วงและไม่มีการรับรองความสมบูรณ์ถูกต้องของร่าง ส่วนนางประพิม บริสุทธิ์เบิกความว่าจำไม่ได้ว่าในการประชุมมีการพูดถึงร่างข้อตกลงความเข้าใจเรื่องการจัดหารดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย(A.O.U.)ด้วยหรือไม่ และทางไต่สวนได้ความว่า Dr.Oskar Andesner ขุนตพาศนช์แห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย เป็นผู้นำร่างข้อตกลงความเข้าใจเรื่องการจัดหารดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย(A.O.U.)มายื่นต่อสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ นำร่างข้อตกลงความเข้าใจ (A.O.U.)ให้ ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการฯพิจารณาในวันเดียวกันนั้นเอง จึงเห็นได้ว่าจำเลยทั้งสี่ในฐานะคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ไม่มีเวลาเพียงพอและโอกาสที่จะตรวจสอบเนื้อหาและความถูกต้องของร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.)ได้ ทั้งในการประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ไม่ปรากฏว่ามีการทำบันทึกถายงานการประชุมไว้ จำเลยที่ ๓ นำสืบว่าไม่ได้เข้าร่วมประชุมด้วย ข้อเท็จจริงได้ความตามบันทึกข้อความของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗ (หน้า๑๕๗๒) ว่าที่ประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการฯได้ให้สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตรวจสอบรายละเอียดข้อตกลงความเข้าใจ (A.O.U.) ตามที่สถานทูตสาธารณรัฐออสเตรเลียเสนอมาในฐานะผู้ใช่ว่ามีสิ่งใดที่จะท้วงติงหรือไม่

และที่ประชุมเพียงแต่มีความเห็นรับทราบร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ส่วนความถูกต้องด้านกฎหมายเห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ตรวจสอบ แต่สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานครมิได้ตรวจสอบรายละเอียดของร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ตามที่ที่ประชุมเสนอ และในวันเดียวกันนายสมิคร สุนทรวะผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้ทำบันทึกเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามในร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ทั้งเหตุที่ที่ประชุมมีเพียงความเห็นรับทราบร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) เพราะจำเลยทั้งสี่ไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยก่อนเข้าร่วมประชุม การประชุมก็ไม่ปรากฏว่ามีวาระการประชุมในเรื่องนี้ การกระทำของจำเลยทั้งสี่จึงฟังได้ว่าจำเลยทั้งสี่ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารโครงการฯ ตามอำนาจหน้าที่โดยชอบแล้ว อุทธรณ์ของโจทก์ฟังไม่ขึ้น

สำหรับการปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษของจำเลยทั้งสี่ โจทก์อุทธรณ์ว่าจำเลยทั้งสี่ไม่ดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ไม่ได้ตรวจสอบราคาเปรียบเทียบ ทำให้ราคาจัดซื้อแพงกว่าราคาท้องตลาดมาก และเกิดความเสียหายแก่รัฐนั้น เห็นว่า เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ ที่ประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติให้ดำเนินการจัดซื้อรถดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ฯ ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ฯ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตามข้อตกลงของความเข้าใจ(A.O.U.) ข้อ ๑ ถึง ๕ ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๘ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ เสนอบันทึกข้อความไปยังผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อขอความเห็นชอบให้ดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์

ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษตามที่คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติให้จัดซื้อด้วยวิธีการดังกล่าว และขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ โดยมีพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เป็นประธานกรรมการ จำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการ ซึ่งเป็นเวลาภายหลังจากที่มีการลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรียแล้ว ซึ่งข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) เป็นพันธกรณีที่ผูกพันให้รัฐบาลไทยโดยกรุงเทพมหานครจะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงความเข้าใจ (A.O.U.) ดังกล่าว แม้จำเลยทั้งสี่ในฐานะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษจะต้องพิจารณาคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อโดยไม่ต้องพิจารณาเรื่องราคาเพื่อเปรียบเทียบในการเจรจาผู้เสนอราคาตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) ก็ตาม แต่เมื่อข้อตกลงความเข้าใจ (A.O.U.) ระบุว่าผู้ขายคือบริษัทสไตเออร์ฯ ทั้งมีการกำหนดราคาสินค้าไว้แน่นอน จำนวน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร และรัฐบาลไทยต้องเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต (L/C) ชนิดเพิกถอนไม่ได้ในนามผู้ขายภายใน ๓๐ วัน หลังจากลงนามในข้อตกลง ทั้งตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ข้อตกลงความเข้าใจ (A.O.U.) นอกจากจะมีลักษณะเป็นข้อตกลงระหว่างรัฐต่อรัฐ (G TO G) แล้ว คณะรัฐมนตรียังมีมติให้กระทรวงพาณิชย์รับไปดำเนินการเกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรียด้วย กล่าวคือนอกจากรัฐบาลไทยโดยกรุงเทพมหานครจะมีพันธกรณีให้ต้องสั่งซื้อรถดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยจากบริษัทสไตเออร์ฯ แล้ว บริษัทสไตเออร์ฯ ก็มีพันธกรณีที่จะต้องสั่งซื้อสินค้าจากประเทศไทยตอบแทนในราคาที่เท่ากันด้วย ดังนั้น ข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่ได้ลงนามไปแล้วระหว่างระหว่างรัฐบาลไทยโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรียโดย

เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทยจึงเป็นข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่อาจมีข้อจำกัดในเรื่องการต่อรองราคา แตกต่างไปจากข้อตกลงความเข้าใจ (A.O.U.) โดยทั่วไป ที่ไม่มีข้อตกลงในเรื่องการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) รวมอยู่ด้วย นอกจากนี้ คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครก็มีมติว่า ในกรณีต้องดำเนินการตามข้อตกลงความเข้าใจ (A.O.U.) ยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครด้วย จากข้อเท็จจริงดังกล่าวจึงทำให้จำเลยทั้งสี่เข้าใจได้ว่าคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษต้องดำเนินการตามข้อตกลงความเข้าใจ (A.O.U.) ซึ่งระบุว่าผู้ขายคือบริษัทสไตรเออร์ฯ และกำหนดราคาสินค้าไว้ ดังนั้นแม้จะมีการสืบราคาตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) จำเลยทั้งสี่ก็ไม่อาจเสนอให้ซื้อสินค้าจากผู้ขายรายอื่นได้ ส่วนการเปรียบเทียบกับการประกวดราคาของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในการจัดซื้อรถดับเพลิง รถบรรทุกน้ำและรถไฟฟ้าส่องสว่างแล้ว ปรากฏว่ารถดับเพลิงที่ซื้อในคดีนี้จะมีราคาสูงกว่ามาก ก็เป็นข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นในภายหลังเหตุคดีนี้ ทางไต่สวนฟังไม่ได้ว่าการจัดซื้อในราคาแพงคดีนี้ เกิดจากการที่จำเลยทั้งสี่ไม่ได้ตรวจสอบราคาเปรียบเทียบกับที่โจทก์อุทธรณ์และข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่า จำเลยทั้งสี่มีส่วนเกี่ยวข้องและร่วมรู้เห็นกับการดำเนินการของพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ดังกล่าวแต่อย่างใด การกระทำของจำเลยทั้งสี่เป็นการปฏิบัติหน้าที่กรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษไปตามอำนาจหน้าที่ ข้อเท็จจริงตามทางไต่สวนฟังไม่ได้ว่า จำเลยทั้งสี่กระทำความผิดตามฟ้อง อุทธรณ์ของโจทก์ฟังไม่ขึ้น

จึงวินิจฉัยยืน./

นายอุดม วัตตธรรม

(อม.๒๓)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีชั้นอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม.อธ. ๒/๒๕๖๔

คดีหมายเลขแดงที่ อม.อธ. /๒๕๖๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลฎีกา

วันที่ ๑๘ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง	อัยการสูงสุด	โจทก์
	นายสุวิทย์ ศิลาทอง ที่ ๑	
	นางสาวสุทิพย์ ทิพย์สุวรรณ ที่ ๒	
	พันตำรวจเอกพิชัย เกรียงวัฒนศิริ ที่ ๓	
	พันตำรวจโทรักศิลป์ รัตนวราหะ ที่ ๔	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ
เสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์	อุทธรณ์คัดค้าน	คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของ
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง	ลงวันที่ ๒๑	เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓
องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์	รับวันที่ ๒๖	เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

โจทก์ฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง กองกฎหมาย และคดี สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและเจ้าพนักงาน โดยจำเลยทั้งสี่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงิน ไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท โดยวิธีพิเศษ ซึ่งสืบเนื่องจากนายเฮอเบิร์ต ทริกเซล เอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทยยื่นเสนอโครงการขายรถและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ ป้องกันบรรเทาสาธารณภัย พร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาห์รชอย เอจี แอนด์ โค เคจี (Steyr – Daimler - Puch Spezialfahrzeug AG & Co KG, บริษัทสไตเออร์ฯ) จำนวน ๑๘ รายการ ต่อมานายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ต่อมา คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการดังกล่าว วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพ การทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) มีพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธาน กรรมการ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และจำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้พิจารณาร่างข้อตกลงของความ เข้าใจในเรื่องการจัดการดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. แล้วรับทราบข้อตกลงตามเอกสารดังกล่าว ในส่วนความถูกต้อง

ตามกฎหมายเห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบก่อนที่จะนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามในร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ มีการร่วมกันลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลีย ต่อมาคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติให้ดำเนินการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตามร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ข้อ ๑ ถึง ๕ เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอิลักษณ์เสนอขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ มีพลตำรวจตรีอิลักษณ์เป็นประธานกรรมการ และจำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการ ต่อมาพลตำรวจตรีอิลักษณ์มีหนังสือไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ แจ้งว่าราคาที่เสนอมานั้นเป็นราคาที่ค่อนข้างสูงขอให้ลดราคาลงอีก บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือยืนยันราคาเดิม แต่เสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่ และอุปกรณ์เครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้มูลค่า ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษทั้งหมดได้ลงลายมือชื่อรับทราบท้ายหนังสือของบริษัทสไตเออร์ฯ วันเดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่า เห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร คิดเป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท จากบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อไว้ในรายการต่อไป ในวันเดียวกันนายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีหนังสือถึงนายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ จากบริษัทสไตเออร์ฯ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกคินรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอนุมัติตามที่

เสนอ ในวันเดียวกันนายสมัคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ซื้อ กับนายมาริโอ มินาร์ ผู้แทนจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในฐานะผู้ขาย ทั้งนี้ เมื่อระหว่างวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ เวลากลางวันต่อเนื่องกัน จำเลยทั้งสี่ในฐานะกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะ รถดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ กับพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กรุงเทพมหานคร หรือร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต กล่าวคือ ก่อนที่จำเลยทั้งสี่กับพวกจะได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้งสี่กับพวกเคยได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ซึ่งได้ร่วมกันพิจารณาและรับทราบร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) มาก่อนที่จะมีการลงนามในร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) แม้ร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) กำหนดผู้ขายคือบริษัทสไตเออร์ฯ และมีการกำหนดราคาไว้แล้ว ซึ่งเป็นเหตุให้ต้องใช้วิธีการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเนื่องจากเป็นกรณีต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ และคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติอนุมัติยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตามร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ข้อ ๑ ถึง ๕ แล้วก็ตาม แต่ไม่ได้ยกเว้นในเรื่องคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่าเหมาะสมกับราคาที่จัดซื้อหรือไม่ และราคาที่จัดซื้อว่าถูกหรือแพง จำเลยทั้งสี่กับพวกในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษยังคงมีหน้าที่ต้องพิจารณาคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่ามีความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อโดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ โดยเฉพาะกรณีนี้มีบริษัทผู้ผลิตรถดับเพลิงหลายราย จึงต้องพิจารณาในเรื่องราคาด้วยการสืบราคาเพื่อเปรียบเทียบในการเจรจากับผู้เสนอราคา เพื่อหาความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อ ซึ่งเป็น

การดำเนินการตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) ที่กำหนดไว้ว่า “การซื้อโดยวิธีพิเศษ ในกรณีเป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศให้คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ เสนอผู้สั่งซื้อเพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือสืบราคาจากต่างประเทศ โดยขอความร่วมมือให้สถานเอกอัครราชทูต หรือส่วนราชการอื่นในต่างประเทศช่วยสืบราคา คุณภาพ ตลอดจนรายละเอียด ส่วนการซื้อโดยผ่านองค์การระหว่างประเทศให้ติดต่อกับสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศที่มีอยู่ในประเทศโดยตรง เว้นแต่กรณีที่ไม่มีสำนักงานในประเทศ ให้ติดต่อกับสำนักงานในต่างประเทศได้...” แต่จำเลยทั้งสี่กับพวกไม่ได้ดำเนินการสืบราคาสินค้าประเภทเดียวกันจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายใด เพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมของราคาตามอำนาจหน้าที่ จึงไม่ชอบด้วยข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) จำเลยที่ ๑ กับพวกไม่ดำเนินการใด ๆ เพื่อให้มีการเปิดโอกาสให้มีการเสนอราคาและต่อรองราคา รวมทั้งไม่มีการแสดงความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม ซึ่งเป็นการขัดต่อข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ และจำเลยทั้งสี่กับพวกได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้งสี่กับพวกไม่ได้ดำเนินการใด ๆ นอกจากดำเนินการต่อรองราคากับบริษัทสไตเออร์ฯ เพียงรายเดียวเท่านั้น ซึ่งเป็นการเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาการดำเนินการต่อรองราคาของจำเลยทั้งสี่กับพวกโดยนับตั้งแต่วันที่นายสมคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีคำสั่งแต่งตั้งให้จำเลยทั้งสี่กับพวกเป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ คือ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ จนถึงวันที่คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอความเห็นให้จัดซื้อรถดับเพลิงเรือดดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยไปยังนายสมคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร คือ วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ มีระยะเวลาดำเนินการเพียงประมาณ ๕ วัน เท่านั้น โดยจำเลยทั้งสี่กับพวก

เพียงแต่มีหนังสือขอต่อรองราคาไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ อย่างเร่งรีบเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ โดยไม่มีการพิจารณารายละเอียดของสินค้าและราคาที่จะต่อรองอย่างจริงจัง แต่จำเลยทั้งสี่กับพวก กระทำในลักษณะเพียงเพื่อให้เห็นว่ามี การขอต่อรองราคาแล้วเท่านั้น และในวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ ได้เสนอบันทึกขออนุมัติจัดซื้อตามราคาที่ได้รับการยืนยันจากบริษัทสไตเออร์ฯ การที่จำเลย ทั้งสี่กับพวกได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ และคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธี พิเศษย่อมมีหน้าที่บริหารโครงการ และดำเนินการจัดซื้อให้เกิดประโยชน์แก่ราชการและประเทศชาติ มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการสืบราคาและต่อรองราคาให้ถึงที่สุดเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ มิใช่ มุ่งหมายแต่จะซื้อสินค้าจากบริษัทสไตเออร์ฯ ให้ได้รายเดียว โดยมีได้คำนึงถึงความเสียหายที่ ประเทศชาติจะได้รับ ดังนั้น การจัดทำโครงการซึ่งมีความเร่งรีบรวบรัดในขั้นตอนต่าง ๆ โดยไม่ คำนึงถึงข้อบัญญัติ ระเบียบราชการ มติของคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรีที่ เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณาประกอบว่ารถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยเป็นสินค้า ประเภทเดียวกันมีคุณลักษณะของสินค้าในการใช้งานที่มีผู้ผลิตและผู้จำหน่ายหลายรายในประเทศ สามารถสอบราคาหรือหาราคาเปรียบเทียบจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายอื่นได้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบ ราคากับราคาจัดซื้อโดยการประกวดราคาของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วพบว่า การ จัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อ กล่าวคือ รถดับเพลิงขับเคลื่อนสี่ล้อ พร้อมเครื่องสูบน้ำแบกหาม จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ ๒,๑๕๔,๐๕๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๕๕,๘๗๕,๖๐๐ บาท รถดับเพลิงพร้อมบันไดสูง ๑๓ เมตร จำนวน ๙ คัน แพงกว่าคันละ ๑๗,๑๔๓,๒๐๐ บาท คิดรวม ๙ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๕๔,๒๘๘,๘๐๐ บาท รถดับเพลิงบรรทุกน้ำ ๒,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๑๔๔ คัน แพงกว่าคันละ

๑๕,๔๕๕,๓๗๐ บาท คิดรวม ๑๔๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๒,๒๒๕,๕๗๓,๒๘๐ บาท รถบรรทุกน้ำ ๑๐,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ ๑๕,๑๘๙,๑๐๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑,๐๘๓,๖๑๕,๒๐๐ บาท รถไฟฟ้าส่องสว่าง ขนาด ๓๐ เควีเอ (KVA) จำนวน ๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๗,๘๗๗,๑๒๕ บาท คิดรวม ๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๗๑,๕๐๘,๕๐๐ บาท รถดับเพลิงเคมี จำนวน ๗ คัน แพงกว่าคันละ ๕๖,๕๗๗,๒๕๐ บาท คิดรวม ๗ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๓๙๖,๐๔๐,๗๕๐ บาท เรือดับเพลิงบริษัทสไตเออร์ฯ ไม่ได้ผลิตเอง แต่ว่าจ้างบริษัทซีทีบี จำกัด ผลิตและประกอบในราคา ลำละ ๑๔,๓๐๐,๐๐๐ บาท แล้วนำมาขายให้กรุงเทพมหานครลำละ ๒๕,๔๖๒,๑๐๐ บาท เป็นเหตุให้ กรุงเทพมหานคร ต้องเสียงบประมาณในการจัดซื้อเพิ่ม บริษัทสไตเออร์ฯ ได้ประโยชน์เป็นเงินไปลำละ ๑๑,๑๖๒,๑๐๐ บาท รวม ๓๐ ลำ เป็นเงิน ๓๓๔,๕๒๓,๓๐๐ บาท การที่จำเลยทั้งสี่กับพวกเสนอความเห็นให้กรุงเทพมหานครจัดซื้อเรือดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยจาก บริษัทสไตเออร์ฯ โดยไม่ดำเนินการสืบราคา และไม่ได้พิจารณารายละเอียดของราคารถดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยมีเจตนาเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เข้าเป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครต้องจัดซื้อเรือดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาสูงเกินสมควร ทำให้กรุงเทพมหานครได้รับความเสียหาย การกระทำของจำเลยทั้งสี่กับพวกจึงเป็นการกระทำโดยร่วมกันดำเนินการโดยจงใจไม่ปฏิบัติให้ถูกต้อง ครบถ้วนตามที่กฎหมายหรือระเบียบกำหนด อันเป็นการร่วมกันกระทำใด ๆ ที่ไม่ชอบด้วยระเบียบ และกฎหมายโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม อันเป็นการเอื้อประโยชน์ให้ บริษัทสไตเออร์ฯ เป็นผู้มีส่วนได้เสียเข้าทำสัญญากับกรุงเทพมหานคร เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครต้องจัดซื้อเรือดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาสูงเกินสมควร อันเป็นเหตุให้

เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ กรุงเทพมหานคร บริษัทห้างร้านรายอื่นที่มีอาชีพค้าขายรถดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย และบุคคลอื่นหรือประชาชนที่เกี่ยวข้อง เหตุเกิดที่ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ถนนดินสอ แขวงเสาชิงช้า เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และ กระทรวงมหาดไทย ถนนอัษฎางค์ กรุงเทพมหานคร เกี่ยวพันกัน ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒

จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้วพิพากษา ยกฟ้อง

โจทก์อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

พิเคราะห์คำฟ้องและเอกสารประกอบคำฟ้อง คำให้การ ส่วนงานการไต่สวนของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. พยานหลักฐานที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไต่สวน ตลอดจนอุทธรณ์ของโจทก์และคำแก้อุทธรณ์ของจำเลยทั้งสี่แล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า ขณะ เกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง กองกฎหมายและคดี สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานเลขานุการสำนักป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๖ คณะรัฐมนตรีมีมติให้สำนักงาน ตำรวจแห่งชาติถ่ายโอนภารกิจการป้องกันและระงับอัคคีภัยให้กรุงเทพมหานคร นายเฮอเบิร์ต ทร์กเซล

เอกอัครราชทูตออสเตรเลียประจำประเทศไทย ยื่นเสนอโครงการขายรถดับเพลิง เรือดับเพลิงรวมทั้ง อุปกรณ์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัย พร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปนเซียล ฟาร์ชอย เอจี แอนด์ โค เคจี (บริษัทสไตเออร์ฯ) สำหรับรถดับเพลิงและเรือดับเพลิง จำนวน ๑๘ รายการ เป็นเงิน ๑๕๖,๙๕๓,๒๐๓ ยูโร ต่อนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยเสนอให้ดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐ ระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐออสเตรเลีย กับข้อเสนอให้ความช่วยเหลือจัดหาแหล่งเงินทุนให้โดยยอมรับพันธะการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) ในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๗ นายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนำโครงการดังกล่าวพร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ฯ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ได้มีมติอนุมัติโครงการดังกล่าวโดยมีหลักการสำคัญว่า วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และยานพาหนะต่าง ๆให้นำเข้าเฉพาะส่วนที่จำเป็นและที่ไม่มีหรือที่ไม่สามารถผลิตได้เองในประเทศเท่านั้น และให้กระทรวงพาณิชย์รับไปดำเนินการเกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) กับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลีย วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมักร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีคำสั่งกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธานกรรมการ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และจำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารโครงการและเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ อีกหน้าที่ เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ คณะกรรมการ

บริหารโครงการฯ ประชุมพิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจในเรื่องการจัดการระดับเพลิงและอุปกรณ์
บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. ตามเอกสารหมายเลข ๑๓๗
หรือ ล.๖๘ และในวันเดียวกันพลตำรวจตรีอิทธิพล เสนอความเห็นไปยังนายสมัคร ผู้ว่าราชการ
กรุงเทพมหานคร ว่าคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้ให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตรวจสอบ
รายละเอียดข้อตกลงดังกล่าวในฐานะผู้ใช้ว่ามีสิ่งใดจะท้วงติงหรือไม่ โดยสำนักป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัยมีความเห็นรับทราบข้อตกลงตามเอกสารดังกล่าว ในส่วนของความถูกต้องตามกฎหมาย
เห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบก่อนที่จะนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามใน
ร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ซึ่งในวันเดียวกันนายสมัคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีบันทึก
เพื่อเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม จากนั้นวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ได้มีการร่วม
กันลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลีย ซึ่ง
ในข้อ ๑ กำหนดให้รัฐบาลไทยและรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลียจัดทำบันทึกการค้าซื้อและการขาย
ระดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการต่าง ๆ จากสาธารณรัฐออสเตรเลีย โดย
เงื่อนไขการซื้อขาย และการเงินเป็นความเห็นชอบของรัฐบาลไทย และให้ดำเนินการโดย
กรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย กับบริษัทสไตเออร์ฯ ซึ่งการจัดการระดับเพลิงและอุปกรณ์
บรรเทาสาธารณภัยและคุณลักษณะเฉพาะได้กำหนดไว้ในผนวก ๑ ทั้งตามข้อ ๑ ของข้อตกลงของ
ความเข้าใจ (A.O.U.) ดังกล่าวยังได้กำหนดให้รัฐบาลไทยเปิด LETTER OF CREDIT (L/C)
ชนิดเพิกถอนไม่ได้ในนามผู้ขายจำนวน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ต่อมาพลตำรวจตรีอิทธิพล
ดำเนินการขอยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ต่อ
คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มีการประชุม ครั้งที่ ๔/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๙

สิงหาคม ๒๕๔๗ มีมติให้ดำเนินการจัดซื้อรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นการไม่ปฏิบัติตาม ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตามข้อตกลง ของความเข้าใจ (A.O.U.) ข้อ ๑ ถึง ๕ ตามเอกสารหมาย จ.๑๘ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พلتำรวจตรี อธิลักษณ์เสนอบันทึกข้อความไปยังผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อขอความเห็นชอบให้ดำเนินการ จัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ ภายในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร โดยวิธีพิเศษ พร้อมทั้งเสนอขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ซึ่งเคยเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ มีพلتำรวจตรีอธิลักษณ์เป็น ประธานกรรมการ และจำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการ ในวันเดียวกันพلتำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะ ประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้มีหนังสือถึงเอกอัครราชทูตออสเตรเลียประจำประเทศไทยขอให้ แจ้งไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อให้ยื่นเสนอราคาพร้อมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ ให้กับคณะกรรมการ จัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ต่อมาวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๗ บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือเสนอราคาขาย รถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการต่าง ๆ จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ในวันต่อมาพلتำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ได้มีหนังสือไปยังกรรมการบริษัทสไตเออร์ฯ แจ้งว่าราคาที่บริษัทสไตเออร์ฯ เสนอมานั้นเป็นราคาที่ ค่อนข้างสูง ขอให้บริษัทสไตเออร์ฯ พิจารณาลดราคาลงอีก บริษัทสไตเออร์ฯ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ แจ้งยืนยันราคาเดิม แต่เสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่และเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็น มูลค่าจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งคณะกรรมการ จัดซื้อโดยวิธีพิเศษทั้งหมดรับทราบ พร้อมทั้งได้ลงลายมือชื่อรับทราบท้ายหนังสือของบริษัทสไตเออร์ฯ

ดังกล่าว ในวันเดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้เสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานคร ว่าคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้พิจารณาข้อเสนอของกรรมการผู้จัดการบริษัท สไตเออร์ฯ แล้ว เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ และราคาไม่เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากทางราชการที่กำหนดวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร จึงเห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท จากบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อไว้ในราชการต่อไปตามเอกสารหมายเลข จ.๒๓ ในวันเดียวกันนายสมักร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีหนังสือถึงนายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อรายงานผลการพิจารณาของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ โดยขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ ดังกล่าวจากบริษัทสไตเออร์ฯ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกคิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้อนุมัติตามที่กรุงเทพมหานครเสนอ ในวันเดียวกันนายสมักร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในฐานะผู้ซื้อ และนายมาริโอ มินาร์ ผู้แทนจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในฐานะผู้ขายได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงซื้อขาย ซึ่งมีข้อตกลงกำหนดให้กรุงเทพมหานครซื้อรถดับเพลิงและอุปกรณ์จากบริษัทสไตเออร์ฯ ในราคา ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร คิดเป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท เมื่อเปรียบเทียบราคากับราคาจัดซื้อของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วพบว่า การจัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเคยจัดซื้อเป็นเงินประมาณ ๔,๔๒๐,๔๒๕,๔๓๐ บาท เป็นเหตุให้เสียหายแก่รัฐ ต่อมาคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนแล้วได้ยื่นฟ้องนายโกคิน นายประชา มาสินนธ์ นายวัฒนา เมืองสุข พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ บริษัทสไตเออร์ฯ และนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน เป็นจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ ตามลำดับต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และศาลมี

คำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ ว่า นายประชา จำเลยที่ ๒ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ ให้ลงโทษจำคุกมีกำหนด ๑๒ ปี พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ จำเลยที่ ๔ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ให้ลงโทษจำคุก มีกำหนด ๑๐ ปี ตามคดีหมายเลขแดงที่ อม. ๗/๒๕๕๖ คดีถึงที่สุดแล้ว หลังจากนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติเห็นชอบให้แต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนเพื่อดำเนินการไต่สวนและกล่าวหาว่าจำเลยทั้งสี่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตจัดซื้อรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงพร้อมอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธและชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วมีมติเป็นเอกฉันท์ว่า การกระทำของจำเลยทั้งสี่มีมูลความผิดอาญาตามข้อกล่าวหา จึงส่งรายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงพร้อมเอกสารให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้องจำเลยทั้งสี่เป็นคดีนี้

ปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของโจทก์ประการแรกว่า จำเลยทั้งสี่ร่วมกันกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ เห็นว่า หลังจากที่สถานทูตออสเตรเลียประจำประเทศไทยเสนอโครงการขายรถดับเพลิงและเรือดับเพลิง รวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัยต่อนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยเสนอให้ดำเนินการในลักษณะรัฐบาลต่อรัฐบาล (G TO G) และเสนอให้ความช่วยเหลือจัดหาแหล่งเงินทุนให้โดยยอมรับพันธะการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) ในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๗ นายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจึงมีบันทึกเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ขอให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีอนุมัติ

โครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามที่ กรุงเทพมหานครเสนอมา และพิจารณาอนุมัติให้กระทรวงมหาดไทยโดยกรุงเทพมหานครทำความตกลง กับรัฐบาลออสเตรเลียต่อไป เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการดังกล่าว ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอมา และให้ดำเนินการต่อไปได้ โดยให้กระทรวงมหาดไทยรับไปพิจารณา ร่วมกับกระทรวงการคลัง สำนักงบประมาณ คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยว กับสัดส่วนและจำนวนเงินอุดหนุนของรัฐบาลต่อกรุงเทพมหานคร เพื่อการดำเนินการข้างต้นแล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป และให้กระทรวงพาณิชย์รับไปดำเนินการ เกี่ยวกับการทำการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) กับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลีย วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายจาตุรนต์ ฉายแสง รองนายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานกรรมการการกระจาย อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กกถ.) จึงมีหนังสือนำเสนอคณะรัฐมนตรีว่า กกถ. มีมติในวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เห็นชอบให้สนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่ม ประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมัคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนา ระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ กรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) โดยมีพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธานกรรมการ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็น กรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และจำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ มี อำนาจหน้าที่ในการบริหารโครงการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี และดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และให้มีหน้าที่เป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างตามข้อบัญญัติ

กรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ.๒๕๓๘ อีกหน้าที่ ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๔ ต่อมาวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ Dr.Oskar Andesner ทูตพาณิชย์แห่งสาธารณรัฐออสเตรียได้ยื่นร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. ในเรื่องการจัดการดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยแก่พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ที่ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์จึงเรียกประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ซึ่งในวันนั้นจำเลยที่ ๓ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมด้วย ได้ความตามคำเบิกความของนางพัฒนพรหรือธนันต์ วัณชัยกุล ผู้อำนวยการกอง กองระบบการคลัง นายเกรียงพล พัฒนรัฐ ผู้อำนวยการกอง กองการต่างประเทศ และนางประพิม บริสุทธิ์ รองผู้อำนวยการสำนักการคลัง ซึ่งเป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ว่ามีการประชุมเพียงครั้งเดียวในวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ หลังจากนั้นไม่มีการประชุมกันอีก การประชุมของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ในวันดังกล่าวเป็นการพิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ตามที่สถานทูตออสเตรียนำมาเสนอต่อพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ในวันนั้นเอง เป็นการเรียกประชุมโดยไม่มีการนัดประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องดังกล่าวมาก่อนและไม่มีการเสนอร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ให้คณะกรรมการรวมทั้งจำเลยทั้งสี่พิจารณาก่อนเข้าประชุมด้วย ทั้งจากการไต่สวนก็ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ได้มีการนำเสนอรายละเอียดของสินค้าและใบเสนอราคาต่อที่ประชุมด้วยหรือไม่ การประชุมของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ในวันดังกล่าวเป็นครั้งแรกย่อมเป็นการยากที่จำเลยทั้งสี่จะศึกษารายละเอียดทั้งหมดได้ทันในระหว่างที่มีการประชุม และที่ประชุมไม่ได้มีมติเห็นชอบหรือรับรองความถูกต้องสมบูรณ์ของร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) เป็นแต่เพียงมีมติรับทราบร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ของสถานทูตออสเตรียตามที่พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์เสนอในที่ประชุมเท่านั้น ในวันดังกล่าวที่ประชุมไม่ได้เป็นผู้ร่าง

ข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) นอกจากนี้ในระหว่างการประชุมได้ความว่า นางประพิมมีข้อ
ทักท้วงว่า ควรให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องเป็นผู้พิจารณา ที่ประชุมจึงให้สำนักป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัยตรวจสอบรายละเอียดข้อตกลงในฐานะผู้ใช้ ซึ่งสำนักป้องกันและบรรเทาสา
ธารณภัยก็ได้พิจารณาในวันนั้นเองแล้วมีความเห็นว่า เอกสารข้อตกลงดังกล่าวมีความชัดเจนแล้วไม่มี
สิ่งใดขัดข้อง และนางประพิมยังมีข้อทักท้วงอีกว่า รายละเอียดการเปิด LETTER OF CREDIT (L/C)
ในฉบับภาษาไทยน่าจะไม่ต้อง ที่ประชุมจึงได้พิจารณาจากฉบับภาษาอังกฤษเห็นว่าระบุไว้ชัดเจน
กว่าฉบับภาษาไทย นอกจากนี้นายเกรียงพลได้ทักท้วงว่า ร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่
เสนอนั้น ไม่ได้ระบุเรื่องการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) ไว้ให้ชัดเจน นอกจากนี้
ผู้แทนสำนักงบประมาณก็ได้ทักท้วงว่า ไม่มีเรื่องงบประมาณที่ชัดเจน คณะกรรมการบริหาร
โครงการฯ จึงเห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบความถูกต้องด้านกฎหมายก่อนที่จะนำเสนอ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามในร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ไม่ปรากฏจาก
ทางใต้ส่วนว่าคณะกรรมการบริหารโครงการฯมีความประสงค์ที่จะดำเนินการในวันที่ ๒๙
กรกฎาคม ๒๕๔๗ เพียงครั้งเดียว จึงนับได้ว่าเป็นการพยายามที่จะทักท้วงเพื่อให้เกิดความถูกต้อง
ในการพิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ตามสมควรแล้ว แต่เหตุที่ไม่มีการตรวจสอบ
ความถูกต้องในด้านกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย และคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ไม่มีการ
ดำเนินการอย่างใดต่อมาอีกนั้น เนื่องจากในวันเดียวกันนายสมักร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้เร่ง
รีบรวบรัดมีบันทึกเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้ลงนามในร่างข้อตกลงของความเข้าใจ
(A.O.U.) กับรัฐบาลออสเตรเลียในวันรุ่งขึ้นทันที โดยไม่ได้ขอให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบความถูกต้อง
ด้านกฎหมายเสียก่อนตามความเห็นของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ซึ่งก็เป็นการดำเนินการไปเองของ

นายสมัครภายหลังการประชุมของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ แล้ว จากการไต่สวนไม่ปรากฏว่าจำเลย ทั้งสี่มีส่วนร่วมดำเนินการในขั้นตอนนี้อย่างใดบ้าง และไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยทั้งสี่เคยรับรู้หรือ มีส่วนเกี่ยวข้องตั้งแต่เริ่มแรกที่มีการยื่นเสนอโครงการพร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ฯ ต่อ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ข้อเท็จจริงตามการไต่สวนจึงไม่มีเหตุเพียงพอที่จะบ่งชี้ว่า จำเลย ทั้งสี่ทราบอยู่แล้วว่าร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) เป็นเพียงข้ออ้างเพื่อจะหาเหตุ จัดซื้อรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในราคาสูงเกินจริง นอกจากนี้ร่างข้อตกลง ของความเข้าใจ (A.O.U.) ยังมีการระบุให้มีการลงนามกันระหว่างรัฐบาลไทยโดยรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทยกับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรียโดยเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรีย ประจำประเทศไทย จึงอาจทำให้จำเลยทั้งสี่ซึ่งเป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ เข้าใจว่าเป็น ความตกลงระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาล (G TO G) ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการทำความตกลงตามที่สถานทูตออสเตรียเสนอมาได้ ทั้งก็ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงจากการไต่ สว่นว่า กรุงเทพมหานครเคยดำเนินการเกี่ยวกับการทำความตกลงระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาล (G TO G) หรือดำเนินการทำข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) หรือเคยดำเนินการเกี่ยวกับข้อตกลงเรื่อง การค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) มาก่อนหรือไม่ ในเรื่องดังกล่าวจึงไม่มีแนวทางปฏิบัติมา ก่อนว่าคณะกรรมการบริหารโครงการฯ จะต้องดำเนินการอย่างใดบ้าง ทั้งไม่มีข้อบัญญัติของ กรุงเทพมหานครกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้โดยชัดแจ้ง และเมื่อพิจารณาขั้นตอนการจัดซื้อโดยวิธี รัฐบาลต่อรัฐบาล (G TO G) ซึ่งกระทรวงกลาโหมเคยดำเนินการมาก่อนตามคำให้การของพันเอกกฤดา เติวียะ ก็ไม่ปรากฏว่ามีคณะกรรมการบริหารโครงการฯ เข้าไปเกี่ยวข้องด้วยในขั้นตอนใดบ้าง คงมีเพียง คำสั่งกรุงเทพมหานครที่ ๒๘๒๐/๒๕๔๗ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบ

บริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ กรุงเทพมหานครที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ต้องบริหารโครงการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี แม้คำสั่งแต่งตั้งดังกล่าวจะกำหนดให้คณะกรรมการบริหารโครงการฯ มีหน้าที่เป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้างตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ.๒๕๓๘ ด้วย อีกหน้าที่ แต่ปรากฏในทางได้เห็นว่าคณะกรรมการบริหารโครงการฯ พิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) เพียงครั้งเดียวเท่านั้น หลังจากที่มีการลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ แล้ว คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ก็หมดหน้าที่ไปโดยปริยาย คณะกรรมการบริหารโครงการฯ จึงยังไม่ได้ทำหน้าที่จัดซื้อจัดจ้างแต่อย่างใด เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติในวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ อนุมัติให้กระทรวงมหาดไทยทำความตกลงกับรัฐบาลออสเตรเลียได้ตามที่กรุงเทพมหานครเสนอมา ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ที่กำหนดไว้ในคำสั่งกรุงเทพมหานครที่ ๒๘๒๐/๒๕๔๗ คณะกรรมการบริหารโครงการฯ มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว เมื่อพิจารณาข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุดเคยทำกับ รัฐบาลออสเตรเลียเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๗ ก่อนหน้าที่คณะกรรมการบริหารโครงการฯ จะพิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่สถานทูตออสเตรเลียเสนอมาเพียงหนึ่งเดือนเศษ ก็มีการระบุชื่อผู้ขาย คือ บริษัทสไตเออร์ฯ และรายละเอียดการชำระเงินไว้เช่นเดียวกัน เมื่อร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่คณะกรรมการบริหารโครงการฯ พิจารณานั้น สถานทูตออสเตรเลียเป็นผู้ร่างและนำมาเสนอ ร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ดังกล่าวจึงเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ การพิจารณารับทราบและตั้งข้อสังเกต

เกี่ยวกับร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ดังกล่าวจึงอาจทำให้จำเลยทั้งสี่เข้าใจไปว่าได้ดำเนินการโดยถูกต้องตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ตามสมควรแล้ว นอกจากนั้นปรากฏตามคำเบิกความของนายวีรพล ปานะบุตร ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดว่า ที่ประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญในเรื่องพัสดุทั้งของกรุงเทพมหานครและหน่วยงานภายนอก เช่น ผู้แทนอัยการสูงสุด ผู้แทนจากสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะกระทรวงการคลังและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอีกสองคน ได้มีมติให้ดำเนินการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ โดยหากข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุฯ ข้อใดขัดแย้งกับร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ก็ให้ได้รับการยกเว้นการปฏิบัติตามข้อบัญญัติเฉพาะข้อนั้น ๆ แสดงให้เห็นได้ว่าคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจากหลายหน่วยงานก็ไม่มีข้อทักท้วงหรือข้อสงสัยว่า ร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ไม่ชอบหรือขัดแย้งกับกฎหมาย หรือระเบียบ หรือข้อบัญญัติของกรุงเทพมหานคร จึงได้มีมติให้ร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ได้รับความยกเว้นการปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุฯ ในข้อที่ขัดแย้งกับร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) นั้น นอกจากนี้ก็ไม่ปรากฏจากทางไต่สวนว่า ในขณะที่มีการพิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) มีการทักท้วงจากหน่วยงานอื่นหรือบุคคลใดว่าราคารถดับเพลิงและเรือดပ်เพลิงตามที่ระบุไว้ในร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) สูงกว่าราคาในท้องตลาดหรือไม่ และไม่ปรากฏจำเลยทั้งสี่ทราบมาก่อนว่าตนเองจะได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเพื่อจะได้ดำเนินการตามร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ดังกล่าวในภายหลัง ในทางการไต่สวนก็ไม่มีข้อบ่งชี้ว่า ร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) มีเนื้อหาและขั้นตอนการดำเนินการใดไม่ถูกต้อง หรือรู้อยู่แล้วว่าเป็นการเอื้อ

ประโยชน์ให้มีการจัดซื้อรถดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาที่สูงกว่าท้องตลาดอันทำให้กรุงเทพมหานครได้รับความเสียหาย ตามพฤติการณ์แห่งคดีรับฟังได้ว่า จำเลยทั้งสี่ปฏิบัติหน้าที่กรรมการบริหารโครงการฯ ไปตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้งด้วยข้อเท็จจริงเท่าที่ปรากฏอยู่ในขณะนั้นตามความเข้าใจของจำเลยทั้งสี่ หลังจากวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ ซึ่งคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติให้ดำเนินการจัดซื้อรถดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ฯ ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ฯ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ข้อ ๑ ถึง ๕ ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๘ ต่อมาวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์จึงมีบันทึกข้อความไปยังผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นเพื่อขอความเห็นชอบให้ดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษตามที่คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติให้จัดซื้อด้วยวิธีการดังกล่าว และขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ โดยมีพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เป็นประธานกรรมการ และจำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการ อันเป็นเวลาภายหลังจากที่มีการลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) แล้ว ซึ่งข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) เป็นพันธกรณีที่ผูกพันให้รัฐบาลไทยโดยกรุงเทพมหานครจำต้องปฏิบัติตาม ในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ดังกล่าวได้ระบุผู้ขาย คือ บริษัทไต้เออร์ฯ และกำหนดราคาไว้ในราคา ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ได้ความจากคำเบิกความของนายวีรพลว่า ในการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ คณะกรรมการจัดซื้อต้องปฏิบัติหน้าที่ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครว่าด้วยการพัสดุเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่ได้กำหนดไว้ข้อ ๑ ถึง ๕ ซึ่งตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ การซื้อโดย

วิธีพิเศษให้ผู้สั่งซื้อแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษขึ้นเพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้ “(๓) ในกรณีเป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ ให้เสนอผู้สั่งซื้อเพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือสืบราคาจากต่างประเทศโดยขอความร่วมมือให้สถานเอกอัครราชทูตหรือส่วนราชการอื่นในต่างประเทศช่วยสืบราคา คุณภาพตลอดจนรายละเอียด ส่วนการซื้อโดยผ่านองค์การระหว่างประเทศให้ติดต่อกับสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศที่มีอยู่ในประเทศโดยตรง เว้นแต่กรณีที่ไม่มีสำนักงานในประเทศ ให้ติดต่อกับสำนักงานในต่างประเทศได้” ดังนั้น หากตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) มีการกำหนดราคาสินค้าแล้วก็ไม่ต้องสืบราคา แต่หากยังไม่ได้กำหนดราคาเป็นที่แน่นอนกันไว้ก็ต้องมีการสืบราคาและคุณภาพกันก่อน นอกจากนี้ก็ได้ความตามคำเบิกความของนายเชตชัย มีคำ นิตกร สำนักพัฒนามาตรฐานระบบพัสดุภาครัฐ กรมบัญชีกลางว่า กรณีที่มีการทำข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) มีการระบุเงื่อนไข เงื่อนไข ราคา การเงิน วิธีการชำระส่งมอบสินค้าไว้แล้ว เช่นคดีนี้ที่มีการทำข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ระหว่างกรุงเทพมหานครที่อ้างว่าเป็นรัฐบาลไทยกับบริษัทสไตเออร์ฯ ของประเทศออสเตรเลีย ภายหลังมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษขึ้น คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษจะต้องพิจารณาเรื่องราคาโดยการสืบราคาแล้วนำมาเปรียบเทียบราคาเพื่อพิจารณา และดำเนินการเจรจากับบริษัทสไตเออร์ฯ ต่อไป และตามคำเบิกความของนายสมบูรณ์ ม่วงกล้า ว่า การจัดซื้อตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ มี ๕ วิธี ๒ ลักษณะ คือ ๑. วิธีสืบราคา และวิธีประกวดราคา ลักษณะเป็นการแข่งขันราคา ๒. วิธีตกลงราคา วิธีพิเศษ และวิธีกรณีพิเศษ ลักษณะไม่มีการแข่งขันราคา การจัดซื้อในคดีนี้เป็นการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษตามมติของคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ให้ใช้วิธีพิเศษซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ ตามข้อ ๕๓ (๓) ซึ่งเป็น

ลักษณะการจัดซื้อโดยไม่มีการแข่งขันราคา เนื่องจากมีข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) กำหนดตัวผู้ขายจากต่างประเทศ พัสตุ และราคาไว้แล้ว การซื้อโดยตรงจากต่างประเทศตามข้อ ๕๓ (๓) กรณีเป็นพัสตุที่จำเป็นต้องสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ ตามข้อ ๕๓ (๓) แห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสตุ พ.ศ. ๒๕๓๘ สามารถดำเนินการได้ ๒ วิธี คือ ๑. เสนอผู้สั่งซื้อเพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ ซึ่งสามารถเสนอผู้สั่งซื้อเพื่อสั่งซื้อโดยตรงได้เลย ๒. สืบราคาจากต่างประเทศโดยขอความร่วมมือให้สถานเอกอัครราชทูต หรือส่วนราชการอื่นในต่างประเทศช่วยสืบราคา คุณภาพตลอดจนรายละเอียดแต่ไม่ได้นำมาเพื่อเปรียบเทียบราคาเพื่อซื้อจากรายที่มีราคาต่ำสุด เพราะเป็นการซื้อโดยวิธีพิเศษจึงไม่ใช่วิธีซื้อแบบแข่งขันราคา การซื้อทั้งสองวิธีไม่มีกฎหมายหรือระเบียบกำหนดให้ต้องมีการต่อรองราคาแต่อย่างใด ดังนั้น เมื่อการจัดซื้อในคดีนี้เป็นการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษตามมติของคณะกรรมการว่าด้วยการพัสตุของกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้กำหนดให้ใช้วิธีพิเศษซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ ตามข้อ ๕๓ (๓) ทั้งตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามกับเอกอัครราชทูตออสเตรเลียเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ มีการกำหนดตัวผู้ขายจากต่างประเทศสินค้าหรือพัสตุ และราคา ไว้โดยชัดแจ้งแล้ว การจัดซื้อของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษจึงเป็นวิธีการจัดซื้อในลักษณะที่ไม่มีการแข่งขันราคา ทั้งเมื่อพิจารณาขั้นตอนการจัดซื้อโดยวิธีรัฐบาลต่อรัฐบาล (G TO G) ของกระทรวงกลาโหมที่เคยดำเนินการมาก่อนตามคำให้การของพันเอกกฤดา เต้วิยะ ก็ไม่ปรากฏว่าในขั้นตอนที่ ๑๓ หลังจากมีการลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) แล้ว คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีรัฐบาลต่อรัฐบาลของกระทรวงกลาโหมจะมีการสืบราคากันอีกแต่อย่างใด ซึ่งในขั้นตอนที่ ๑๔ ก็เป็นการดำเนินการเปิด LETTER OF CREDIT (L/C) กับธนาคารตามที่กำหนดไว้ในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ตามจำนวนเงินที่ปรากฏในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.)

และข้อตกลงซื้อขายเพื่อชำระเงินค่าสินค้า ขั้นตอนที่ ๑๕ เป็นการจัดส่งสินค้าและแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุที่จัดส่งมาเท่านั้น การสืบราคาสินค้าของกระทรวงกลาโหมที่เคยดำเนินการมาอยู่ในขั้นตอนที่ ๖ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีรัฐบาลต่อรัฐบาลที่ได้รับการแต่งตั้งแล้วจะมีหนังสือถึงสถานทูตประเทศต่าง ๆ ที่มีการผลิตสินค้าที่ต้องการจัดซื้อให้เสนอราคาและเงื่อนไขการจัดซื้อภายในวันเวลาที่กำหนด หลังจากนั้นในขั้นตอนที่ ๗ คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีรัฐบาลต่อรัฐบาลจะเป็นผู้พิจารณาราคาที่สถานทูตประเทศต่าง ๆ เสนอมา โดยจัดลำดับข้อเสนอและเงื่อนไขที่เห็นว่ามีความเหมาะสมต่อทางราชการจากมากไปน้อย ในขั้นตอนที่ ๘ ประธานกรรมการจัดซื้อจะมีหนังสือถึงสถานทูตที่ให้ข้อเสนอและเงื่อนไขที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการมากที่สุดลำดับแรกเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการฯ เพื่อต่อรองราคา ซึ่งก็ปรากฏข้อเท็จจริงว่าบริษัทสโตนเอร์ฯ ไม่เคยลดราคาให้ แต่จะเพิ่มอะไหล่ให้ตั้งแต่ร้อยละ ๑๐ เหมือนที่ปรากฏข้อเท็จจริงในคดีนี้เช่นเดียวกัน หลังจากนั้นในขั้นตอนที่ ๑๑ จึงมีหนังสือถึงสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อตรวจร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) และร่างข้อตกลงซื้อขาย (PURCHASE SALE AGREEMENT) เมื่อสำนักงานอัยการสูงสุดให้ความเห็นชอบในร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) และร่างข้อตกลงซื้อขาย (PURCHASE SALE AGREEMENT) แล้ว ในขั้นตอนที่ ๑๒ หน่วยงานที่จัดซื้อจะมีหนังสือถึงผู้บังคับบัญชาเพื่อนำเสนอขออนุมัติคณะรัฐมนตรีจัดทำข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลของประเทศที่ได้รับคัดเลือกไว้ และข้อตกลงซื้อขาย (PURCHASE SALE AGREEMENT) ระหว่างกองทัพไทยกับผู้แทนรัฐบาลหรือบริษัทที่ได้รับการรับรองจากประเทศที่ได้รับการคัดเลือกไว้ ซึ่งตามขั้นตอนดังกล่าวของกระทรวงกลาโหมจะมีการขออนุมัติผู้บังคับบัญชาให้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีรัฐบาลต่อรัฐบาลมาตั้งแต่ในขั้นตอนที่ ๕ หลังจากนั้น

คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีรัฐบาลต่อรัฐบาลจึงจะเป็นผู้ดำเนินการในขั้นตอนต่อ ๆ มาตามอำนาจหน้าที่ของตนตามที่กำหนดไว้ในระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการพัสดุ แต่กรุงเทพมหานครกลับมีการดำเนินการสลับขั้นตอนดังกล่าวโดยมีการเสนอขออนุมัติคณะรัฐมนตรีเพื่อทำความตกลงกับรัฐบาลออสเตรเลียมาตั้งแต่วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๗ และคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงมหาดไทยโดยกรุงเทพมหานครทำความตกลงกับรัฐบาลออสเตรเลียได้เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ก่อนที่จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีพิเศษในวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ เป็นระยะเวลานานเกือบสองเดือน การกระทำดังกล่าวนอกจากจะเป็นการสลับขั้นตอนแล้ว ยังเป็นการจำกัดอำนาจของคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีพิเศษให้จำกัดพิจารณาจัดซื้อจากบริษัทสไตเออร์ฯ แต่เพียงบริษัทเดียว และตามราคาที่กำหนดไว้ในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) เพราะมีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ กำหนดไว้แล้ว ทั้งยังเป็นไปข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ซึ่งถือเป็นความตกลงระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาล (G TO G) ที่ได้มีการลงนามกันไปแล้ว อีกทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีพิเศษในภายหลังหลังจากที่คณะรัฐมนตรีมีมติเป็นเวลานาน ย่อมเป็นการจำกัดเวลาคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีพิเศษให้มีเวลาในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ให้น้อยที่สุดก่อนที่จะมีการลงนามในข้อตกลงซื้อขายระหว่างผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกับบริษัทสไตเออร์ฯ ซึ่งได้มีการเสนอให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจร่างมาตั้งแต่วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๗ แล้ว แม้ในช่วงระยะเวลาที่ยังไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีพิเศษ แต่ก็มี การดำเนินการต่าง ๆ ของพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์กับนายสมักร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมาเป็นลำดับ โดยในวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ได้มีหนังสือถึงอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศขอให้กรมการค้าต่างประเทศทำสัญญาการค้าต่างตอบแทนกับบริษัทสไตเออร์ฯ ตามที่

คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีมติเห็นชอบและได้นำเสนอ
คณะรัฐมนตรีทราบแล้วเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นอกจากนี้ในวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๗
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือเสนอคณะรัฐมนตรีขอความเห็นชอบโครงการพัฒนาระบบ
บริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในวงเงิน
๖,๗๐๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท ขออนุมัติก่อนนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณ และขออนุมัติวงเงินเพื่อเป็น
ค่าธรรมเนียมในการเปิด LETTER OF CREDIT (L/C) เป็นเงินประมาณ ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็น
การเสนอขออนุมัติงบประมาณเบิกจ่ายเพื่อชำระหนี้ตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ต่อมา
วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอิทธิพลได้มีหนังสือเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นเพื่อ
ขอให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจร่างข้อตกลงซื้อขายระหว่างกรุงเทพมหานครกับบริษัทสไตเออร์ฯ
และในวันเดียวกันนายสมัคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้มีหนังสือขอความเห็นชอบให้
กรุงเทพมหานครผูกพันงบประมาณปีต่อไปตามโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพ
การทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร ทั้งที่ในวันดังกล่าวยังไม่มี
การแต่งตั้งจำเลยทั้งสี่เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเพื่อดำเนินการจัดซื้อให้เรียบร้อยเสียก่อน แสดง
ให้เห็นได้ว่าการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ โดยมุ่งหมายเพื่อทำข้อตกลงซื้อขายระหว่าง
กรุงเทพมหานครกับบริษัทสไตเออร์ฯ มาตั้งแต่ก่อนที่จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธี
พิเศษเป็นเวลานานแล้ว การกระทำดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นได้ว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดย
วิธีพิเศษเพียงเพื่อให้ครบถ้วนตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติของกรุงเทพมหานคร เรื่อง การ
พัสดุ พ.ศ.๒๕๓๘ และจำกัดให้คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษไม่สามารถดำเนินการไปตามอำนาจ
หน้าที่ของตนตามปกติได้ แต่ต้องดำเนินการจัดซื้อไปตามที่ได้มีการดำเนินการต่าง ๆ มาเป็นลำดับ

แล้วเท่านั้น นอกจากนี้ต่อมาวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ คณะรัฐมนตรีก็ได้พิจารณาตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอขอความเห็นชอบโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขออนุมัติก่อนนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณ และขออนุมัติวงเงินเพื่อเป็นค่าธรรมเนียมในการเปิด LETTER OF CREDIT (L/C) โดยมีมติอนุมัติให้ความเห็นชอบและให้ดำเนินการต่อไปได้ ตามรายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีครั้งที่ ๓๔/๒๕๔๗ เอกสารหมายเหตุ จ. ๔๗ ในวันเดียวกันพลตำรวจตรีอิทธิพลในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้มีหนังสือถึงบริษัทสไตเออร์ฯ ขอต่อรองราคา บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือตอบมาในวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ ว่าไม่สามารถลดราคาได้แต่ยินดีเสนออุปกรณ์และอะไหล่มูลค่า ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร พร้อมฝึกอบรมบุคลากรให้ต่อมาในวันเดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษจึงได้มีบันทึกข้อความถึงปลัดกรุงเทพมหานคร รายงานผลการจัดซื้อว่า คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาข้อเสนอของกรรมการผู้จัดการบริษัทสไตเออร์ฯ แล้วเห็นว่า เป็นประโยชน์ต่อทางราชการและราคาไม่เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากทางราชการที่กำหนดไว้ในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร จึงเห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัยจำนวน ๑๕ รายการ จากบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อไว้ในราชการต่อไป เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติในวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ เห็นชอบตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ลงนามกับรัฐบาลออสเตรเลีย ในวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ทั้งยังอนุมัติให้กระทรวงมหาดไทยก่อนนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณ และอนุมัติค่าธรรมเนียมในการเปิด LETTER OF CREDIT (L/C) ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ ๑๒ ตามที่กระทรวงกลาโหมเคยดำเนินการมาตามคำให้การของพันเอกกฤดา หลังจากนั้นก็เป็นขั้นตอนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะส่งจ่ายงบประมาณและดำเนินการเปิด LETTER OF CREDIT (L/C) เพื่อ

ชำระหนี้ตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) และข้อตกลงซื้อขายในขั้นตอนที่ ๑๔ ต่อไป เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีหนังสือขออนุมัติคณะรัฐมนตรีดำเนินการต่อไปตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่ได้ลงนามไปแล้ว และขออนุมัติค่าธรรมเนียมในการเปิด LETTER OF CREDIT (L/C) ก่อนที่จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษในวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ คณะรัฐมนตรีก็มีมติให้ความเห็นชอบหลังจากมีการแต่งตั้งจำเลยทั้งสี่เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเพียง ๔ วัน เท่านั้น ถัดมาในวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ สภากรุงเทพมหานครก็มีมติเห็นชอบให้กรุงเทพมหานครผูกพันงบประมาณปีต่อไปได้ด้วย การเสนอขอมติคณะรัฐมนตรีและสภากรุงเทพมหานครดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นการจำกัดอำนาจของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษให้จำต้องพิจารณาให้ความเห็นชอบไปตามที่คณะรัฐมนตรีและสภากรุงเทพมหานครมีติดังกล่าวมาแล้ว ให้แน่นอนมั่นคงยิ่งขึ้น ถึงแม้ข้อเท็จจริงจะฟังได้ว่าข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) เป็นเพียงข้ออ้างเพื่อจะหาเหตุจัดซื้อลดดับเพลิงและเรือดับเพลิงจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในราคาสูงเกินจริง แต่ก็ไม่ปรากฏจากทางใต้สวนว่าจำเลยทั้งสี่ทราบข้อเท็จจริงดังกล่าว และเข้าไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินการที่ได้กระทำมาเป็นลำดับขั้นตอนดังกล่าวอย่างใดบ้าง การกระทำของพลตำรวจตรีอธิลักษณ์จึงมีลักษณะเร่งรีบดำเนินการ และเป็นการดำเนินการไปโดยจำเลยทั้งสี่ไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ทั้งในทางการใต้สวนก็ไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่รู้เห็นหรือยินยอมให้มีการดำเนินการไปเช่นนั้น การกระทำของพลตำรวจตรีอธิลักษณ์จึงมีลักษณะเป็นการรวบรัดดำเนินการไปโดยอำนาจของผู้บังคับบัญชาโดยจำเลยทั้งสี่ไม่มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องหรือทักท้วงได้ นอกจากนี้แม้ว่าเมื่อเปรียบเทียบกับการประกวดราคาของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในการจัดซื้อลดดับเพลิง รถบรรทุกน้ำและรถไฟฟ้าส่องสว่างแล้ว รถดับเพลิงที่ซื้อในคดีนี้จะมีราคาสูงกว่ามาก ก็เป็นข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นใน

ภายหลัง ไม่ปรากฏจากทางใต้สวนว่าในขณะนั้นจำเลยทั้งสี่ทราบข้อเท็จจริงดังกล่าวหรือไม่ ทั้งยังเป็นการจัดซื้อจากต่างประเทศจึงมีเหตุหลายอย่างที่อาจทำให้ราคาซื้อขายแตกต่างไปจากการจัดซื้อโดยทั่วไปและการดำเนินการโดยเร่งรีบรวบรัดของพลตำรวจตรีหรือลักษณะอาจทำให้จำเลยทั้งสี่ซึ่งไม่รู้ถึงความเป็นมาตั้งแต่ต้นไม่ทราบข้อเท็จจริงว่าระดับเพลิงที่ซื้อดังกล่าวมีราคาแพงอย่างไม่สมเหตุสมผล ทั้งตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ และวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ รวมทั้งข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่ได้มีการลงนามไปแล้วเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นอกจากจะมีลักษณะเป็นข้อตกลงระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาล (G TO G) แล้ว คณะรัฐมนตรียังมีมติให้กระทรวงพาณิชย์รับไปดำเนินการเกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลียด้วย ซึ่งนอกจากรัฐบาลไทยโดยกรุงเทพมหานครจะมีพันธกรณีให้ต้องสั่งซื้อระดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยจากบริษัทสไตเออร์ฯ แล้ว บริษัทสไตเออร์ฯ ก็มีพันธกรณีที่จะต้องสั่งซื้อสินค้าจากประเทศไทยตอบแทนในราคาที่เท่ากันด้วย ดังนั้น ข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่ได้ลงนามไประหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลียจึงเป็นข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่อาจมีข้อจำกัดในเรื่องการต่อรองราคา แตกต่างไปจากข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) โดยทั่วไปที่ไม่มีข้อตกลงในเรื่องการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) รวมอยู่ด้วย ซึ่งหากคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษสามารถต่อรองราคาให้บริษัทสไตเออร์ฯ ลดราคาสินค้าลงผิดไปจากข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่ได้มีการลงนามไปแล้ว ก็อาจเป็นเหตุให้บริษัทสไตเออร์ฯ สั่งซื้อสินค้าจากประเทศไทยลดลงตามไปด้วย การจัดซื้อตามข้อตกลงซื้อขายที่มีการปรับลดราคาดังกล่าวก็จะไม่ตรงตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ และวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ รวมทั้ง

ข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่ได้มีการลงนามไปแล้วเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ อันถือว่า มีเหตุขัดข้องเกิดขึ้นในการปฏิบัติตามข้อตกลงในการจัดซื้อแบบรัฐบาลต่อรัฐบาล (G TO G) กรณี ดังกล่าวได้ความจากคำเบิกความของนายเชิดชัยว่า หากมีการดำเนินการไปแล้วเกิดข้อขัดข้องหรือ ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการจัดซื้อแบบรัฐบาลต่อรัฐบาล (G TO G) ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ก็ต้องนำเข้าไปประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการ พัก (กวพ.) เพื่อพิจารณาวินิจฉัยตีความหรือผ่อนผัน แสดงว่าการดำเนินการดังกล่าวเกินขอบอำนาจ ของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษที่จะกระทำตัวเอง จึงอาจเป็นไปดังที่จำเลยทั้งสี่กล่าวอ้างว่า ข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่ได้มีการลงนามไปแล้ว ทำให้จำเลยทั้งสี่เข้าใจว่าจำเลยทั้งสี่ จำต้องปฏิบัติไปตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ดังกล่าว แม้จะปรากฏข้อเท็จจริงว่าในภายหลัง บริษัทสไตเออร์ฯ ได้มอบอำนาจให้บุคคลอื่นเป็นผู้ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวแทน บริษัทสไตเออร์ฯ ไม่ได้ ดำเนินการเองก็ตาม แต่ก็ไม่ได้ปรากฏข้อเท็จจริงจากทางไต่สวนว่าจำเลยทั้งสี่ได้รู้ข้อเท็จจริงดังกล่าว หรือไม่ ทั้งในวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ทำบันทึกละเลยผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานครขอให้ลงนามในหนังสือขอลอนเรื่องการตรวจร่างข้อตกลงซื้อขายคืนจากสำนักงาน อัยการสูงสุด โดยอ้างว่าร่างข้อตกลงดังกล่าวกับข้อตกลงของกองอำนวยการกลาง (กรป.กลาง) ที่เคย ทำกับบริษัทสไตเออร์ฯ มีลักษณะข้อความและเงื่อนไขเป็นอย่างเดียวกันและผ่านการตรวจร่าง จากสำนักงานอัยการสูงสุดมาแล้ว ก็ไม่ปรากฏในทางการไต่สวนเช่นเดียวกันว่าจำเลยทั้งสี่มีส่วน เกี่ยวข้องและร่วมรู้เห็นกับการดำเนินการของพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ดังกล่าวอย่างใดบ้าง ตามพฤติการณ์ แห่งคดีดังที่วินิจฉัยมามีเหตุผลให้รับฟังได้ว่า จำเลยทั้งสี่ปฏิบัติหน้าที่กรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษที่ ได้รับแต่งตั้งมาตามสมควรโดยมีข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่ปกติ

ของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้ ทั้งยังต้องดำเนินการไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้มีการดำเนินการมาแล้วก่อนที่จะได้รับคำสั่งแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษตามข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในขณะนั้นแล้ว อุทธรณ์ของโจทก์ฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยประการสุดท้ายว่า คดีนี้ต้องถือตามข้อเท็จจริงในคำพิพากษาคดีที่มีการดำเนินคดีกับพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะกรรมการเช่นเดียวกับจำเลยทั้งสองหรือไม่ เห็นว่า ในการพิพากษาคดีอาญาไม่มีบทบัญญัติกฎหมายใดให้ต้องถือตามข้อเท็จจริงในคำพิพากษาคดีอาญาคดีอื่นดังที่บัญญัติไว้สำหรับคดีแพ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๖ เพราะในคดีอาญาศาลจะต้องใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง จะพิพากษาลงโทษจำเลยเมื่อแน่ใจว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด จะถือเอาข้อเท็จจริงซึ่งยุติในคดีก่อนมาผูกมัดให้ต้องวินิจฉัยคดีนี้ตามหาได้ไม่ อีกทั้งการกระทำของพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในคดีดังกล่าวแตกต่างจากการกระทำของจำเลยทั้งสองในคดีนี้ จึงไม่อาจนำมาเทียบเคียงวินิจฉัยให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันได้ อุทธรณ์ของโจทก์ในข้อนี้ฟังไม่ขึ้นเช่นเดียวกัน

จึงวินิจฉัยยืน.

นายสิทธิศักดิ์ วนะชกิจ